

EEN NIEUW PROJECT VOOR VLAANDEREN

EEN NIEUW PROJECT VOOR VLAANDEREN

Inleiding : de trendbreuk

DEEL I MEER DEMOCRATIE EN EEN BETER BESTUUR

Hoofdstuk 1 Een nieuw bestuurlijk beleid

Hoofdstuk 2 Institutionele vernieuwing

DEEL II WELVAART EN WELZIJN IN VLAANDEREN

Hoofdstuk 1 Meer welvaart met een actief werkgelegenheidsbeleid

Hoofdstuk 2 Meer welzijn met een actief zorgbeleid

DEEL III KENNIS EN CREATIVITEIT VOOR IEDEREEN

Hoofdstuk 1 Een toekomstgericht onderwijsbeleid

Hoofdstuk 2 Een toekomstgericht cultuur- en mediabeleid

DEEL IV KWALITEIT DOET LEVEN

Hoofdstuk 1 Naar een gezond en resultaatgericht milieubeleid

Hoofdstuk 2 Een Vlaams mobiliteitsplan

Hoofdstuk 3 Ruimte goed ordenen

Hoofdstuk 4 Wonen in Vlaanderen, wonen in de stad

DEEL V BRUSSEL, HOOFDSTAD VAN VLAANDEREN

DEEL VI VLAANDEREN INTERNATIONAAL

DEEL VII EEN BEDACHTZAAM BEGROTINGSBELEID

Inleiding : de trendbreuk

Op de vooravond van de 21ste eeuw heeft de kiezer de Vlaamse politieke krachtverhoudingen grondig door elkaar geschud. De zucht naar verandering, naar een ander beleid was nooit zo groot.

Die zucht naar verandering kan niet los gezien worden van de grote maatschappelijke veranderingen die het einde van de 20ste eeuw kenmerken. De doorbraak van de kennis- en informatiemaatschappij, het wegvallen van de grenzen - met als symbool de introductie van de euro - en de technische en biologische revolutie luiden een nieuw historisch tijdperk in waarvan de draagwijdte nu nog niet duidelijk is. Naast de onvermoede mogelijkheden die de 21ste eeuw zal bieden, zijn er ook reële bedreigingen : de dreiging van een dualisering van de maatschappij op basis van de toegang tot de kennis- en informatiemaatschappij en de verloedering van het milieu, om er slechts twee te vermelden.

In die context mag het niet verbazen dat de burger andere verwachtingen heeft ten overstaan van de politieke overheid dan enkele decennia geleden. De Vlaamse regering heeft de bedoeling binnen de krijtlijnen van de Vlaamse bevoegdheidsfeer een beleid te voeren dat rekening houdt met de nieuwe maatschappelijke uitdagingen en dat de burger weer een houvast geeft, hem terug het gevoel geeft dat de politiek wel degelijk het verschil kan maken.

Vlaanderen toekomstgericht en vernieuwend besturen betekent voor de Vlaamse regering in de eerste plaats dat ze de rol van de overheid in het maatschappelijk gebeuren anders zal invullen. Hierbij is het uitgangspunt dat de overheid niet alles moet doen, maar wat ze doet, goed moet doen. Dat betekent concreet dat de overheid aan beleidsuitvoering doet, wanneer privé-initiatief niet aangewezen is of bij gebrek aan privé-initiatief. De overheid is wel exclusief verantwoordelijk voor de normering, controle en bestraffing. Voor haar opdrachten krijgt de overheid de nodige middelen. Deze belangrijke krachtlijn van de beleidsvisie van de Vlaamse regering wordt concreet vertaald in de verschillende hoofdstukken van deze regeerverklaring, gaande van het economische over het milieu- en het welzijnsbeleid.

In het verlengde van deze fundamentele beleidsoptie zal de Vlaamse regering ook een aantal initiatieven nemen om de Vlaamse overheid beter te laten functioneren. Hierbij is het uitgangspunt dat de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement het primaat hebben in de politiek en dat ze moeten beslissen op basis van het algemeen belang en niet in het belang van lobby's en pressiegroepen. De herwaardering van de administratie, die reeds tijdens de vorige legislaturen was ingezet, zal worden voortgezet, waarbij nog meer dan in het verleden de nadruk gelegd zal worden op de uitbouw van een kwaliteitsvolle en klantvriendelijke dienstverlening door de diensten. De vereenvoudiging van de regelgeving en de 'één-loket'-gedachte zijn in dit verband belangrijke beleidsopties.

Toekomstgericht en vernieuwend besturen betekent voor de Vlaamse regering dat zij oog heeft voor duurzame ontwikkeling in de verschillende bevoegdheidsdomeinen. Dat betekent voorzien in de behoeften van de huidige generatie zonder de mogelijkheden van de toekomstige generaties in gevaar te brengen. Duurzame ontwikkeling gebeurt binnen de ecologische grenzen, en heeft aandacht voor de minder begunstigden in onze samenleving. Uitgangspunt van het economisch beleid is de Vlaamse economie weer meer zuurstof te geven, zodat het ondernemerschap zich kan ontplooiën en jongeren weer perspectief op zinvolle arbeid geboden wordt.

Om haar toekomstgerichte beleid te kunnen realiseren, moet de Vlaamse regering over een aantal bevoegdheden beschikken die momenteel nog tot het federale niveau behoren. De Vlaamse regering zal in het kader van de nieuwe dialoog van gemeenschap tot gemeenschap dan ook het gesprek aangaan met de overige deelstaten en de federale staat om te komen tot een nieuwe bevoegdheidsverdeling. Daarbij aansluitend streeft de Vlaamse regering naar goede verhoudingen met de overige deelstaten in de Belgische federale staat. Ze wijst erop dat het territorialiteitsbeginsel en het principe van de niet-inmenging ten volle gerespecteerd en gewaarborgd moeten worden. Ook het vraagstuk van de faciliteiten moet besproken worden.

Het is de overtuiging van de nieuwe Vlaamse regering dat een beleid dat deze krachtlijnen als uitgangspunt neemt de kwaliteit van het leven in Vlaanderen ten goede zal komen. Maar een overheidsbeleid alleen kan dat niet waarmaken : daarvoor is tevens een actieve participatie van de mondig geworden burger aan het maatschappelijk leven noodzakelijk. Daarom roept

de Vlaamse regering de burgers op actief mee te werken aan een open en verdraagzaam Vlaanderen, waarin respect voor de medeburger en de regelgeving centraal staan. De Vlaamse regering zal eventuele parlementaire initiatieven ondersteunen om die uitgangspunten van een open en verdraagzaam Vlaanderen op basis van de constitutieve autonomie te vertalen.

Indien zowel de overheid als de burger hun aandeel in het nieuwe maatschappelijk contract opnemen kan Vlaanderen de 21ste eeuw met vertrouwen tegemoetzien.

DEEL I**MEER DEMOCRATIE EN EEN BETER BESTUUR****Hoofdstuk 1****Een nieuw bestuurlijk beleid****Inleiding : fundamentele beleidsopties****1. Vereenvoudiging van wetgeving en klantvriendelijkheid**

De regelgeving blijft exponentieel groeien en de complexiteit ervan neemt toe. Het beheersen, het transparant maken en het onderlinge afstemmen van regels en procedures zijn essentieel om de dienstverlening van de overheid klantvriendelijker te maken.

Concrete voorstellen die leiden tot een vereenvoudiging van wetgeving, procedures en regels zullen zowel door de administratie als door de bevolking, instellingen en ondernemingen die ermee worden geconfronteerd, positief worden onthaald. Vereenvoudiging betekent geenszins de afzwakking van doelstellingen en/of normen.

Binnen een jaar na de installatie zal de regering, na voorbereiding door de administratie, voorstellen in het Vlaams Parlement indienen om de wetgeving, procedures, regels en allerhande formaliteiten te vereenvoudigen en te stroomlijnen met het oog op een beter bestuur. Tevens moet er een evaluatie komen van de decreten, waarbij een beroep kan worden gedaan op de Raad van State. Het is de bedoeling om aan het einde van de bestuursperiode tot een vermindering van 25% van de Vlaamse regelgeving te komen. De Vlaamse regering legt in dit verband jaarlijks aan het Vlaams Parlement een voortgangsrapport voor, met inbegrip van een actuele stand van zaken over de decreten.

Tevens zal de Vlaamse regering haar volle medewerking verlenen aan de ombudsman van de Vlaamse Gemeenschap.

Verschillende soorten dienstverlening voor elke afzonderlijke klant moeten tot één geïntegreerd geheel gesmeed worden.

2. Eén geïntegreerd loket voor de gemeentelijke, provinciale en Vlaamse dienstverlening

Werken aan integrale kwaliteitszorg en klantgerichtheid betekent dat de administraties van de verschillende overheden samen werken aan de geleidelijke uitbouw van één geïntegreerd aanspreekpunt, waar klanten in hun gemeente terecht kunnen voor een gedifferentieerde dienstverlening. De moderne informatie- en communicatietechnologie biedt de mogelijkheid om virtuele loketten te openen voor die klantgerichte dienstverlening.

Bij het ontwikkelen van zulke geïntegreerde loketten is er coördinatie tussen de verschillende beleidsniveaus nodig. De kostprijs mag niet afgewenteld worden op de gemeenten, maar moet gefinancierd worden door alle overheden die hun diensten aanbieden.

Processen moeten herdacht worden met het oog op één contactpunt: de burger ziet de overheid als één geheel, maar kan verschillende administraties en diensten aanspreken. Er is één dossier voor de gebruiker, maar voor diezelfde gebruiker kunnen bij de overheid veel dossiers bestaan.

Het is duidelijk dat zo'n integratieproces een doorgedreven samenwerking vergt tussen de administraties van de verschillende overheidsniveaus. Het vereist ook bekwame en efficiënt opgeleide ambtenaren, zowel op de eerste lijn als op de tweede lijn, die een dossier van het begin tot het einde mee kunnen begeleiden en sturen.

3. Openbaarheid van bestuur

De gebruiker van de openbare dienst moet maximale waarborgen en rechtsbescherming genieten inzake de grondwettelijk gewaarborgde openbaarheid van bestuur. Met betrekking tot beslissingen van gemeenten, OCMW's, intercommunales en provincies moet een zo uniform mogelijke beroepsprocedure worden ingesteld, die mede de openbaarheid van bestuur realiseert.

4. Beperking van het aantal kabinetsleden

De verhouding tussen het kabinet en de administratie is aan herziening toe, met het oog op een doorzichtiger, efficiënter en democratischer bestuur.

Vanuit het politieke primaat bepalen de ministers het beleid, waarbij zij bijgestaan worden door hun kabinet voor de politieke afweging van de potentiële beleidskeuzen. Zodra het

beleid bepaald is door het politieke niveau, houdt dat automatisch ook de opdracht voor de beleidsuitvoering door de administratie in.

In het verleden namen kabinetten specifieke taken van de administratie over. Dat vermindert de verantwoordelijkheid van de administratie en werkt demotiverend. De administratie moet ten volle haar rol in de beleidsuitvoering kunnen spelen, met sturing vanuit de regering. Bovendien moeten de beleidsvoorbereiding en de beleidsevaluatie een wezenlijke kerntaak van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap worden.

De versterking van de rol van de administratie gaat hand in hand met een inkringing van de kabinetten. De ministers hebben in hun kabinet vooral behoefte aan goede stafleden, die hen bijstaan in inhoudelijke en politieke afwegingen. Het aantal stafleden wordt bepaald vanuit de bevoegdheidspakketten van elke minister. Voor specifieke problemen moeten zij een beroep kunnen doen op externe consultants, ten laste van de kabinetskredieten. Het aantal uitvoerende kabinetsmedewerkers wordt globaal verminderd met 30 % ten opzichte van de huidige aantallen.

5. Depolitisering

De depolitisering van de administratie moet worden voortgezet. De aanwervingen gebeuren reeds op basis van vergelijkende examens. Voor bevorderingen op leidinggevende niveaus wordt nu al gewerkt met een interne potentieelinschatting, een extern assessment center of interview en een presentatie van de beleidsvisie. Het invoeren van mandaatsystemen en contractmanagement moet het resultaatgerichte werken nog meer beklemtonen. Het Vlaams Selectiecentrum voor Overheidspersoneel zal op korte termijn voor alle overheden in Vlaanderen optreden als bemiddelaar voor de selectie van contractueel personeel.

6. Communicatiebeleid

De Vlaamse overheid wil actief communiceren om haar beleidslijnen en actieprogramma's op regelmatige basis kenbaar te maken aan de publieke opinie. De bevolking heeft recht op duidelijke informatie over de aanwending van de publieke middelen, de doelstellingen van de overheid en de uitvoering van beleidslijnen en actieprogramma's.

De Vlaamse overheidscommunicatie wordt vraaggericht uitgebouwd, vanuit de behoeften van de klanten. Bij de wegwijs- en eerstelijnsvoorlichting neemt de Vlaamse Infolijn een centrale plaats in. Er wordt een netwerk van Vlaamse en gemeentelijke voorlichtingsambtenaren uitgebouwd en het elektronisch loket wordt versneld ingevoerd.

Er wordt een deontologische code voor de Vlaamse overheidscommunicatie uitgewerkt, met inbegrip van een controleregeling ter bestrijding van politiek misbruik van overheidscommunicatie. Met het oog op een systematisch bekendmakings-, imago- en voorlichtingsbeleid ten aanzien van het buitenland wordt een vaste werkgroep met ambtelijke ondersteuning opgericht, en worden binnen het totale communicatiebudget daartoe de nodige middelen uitgetrokken.

7. Decumulatie en onverenigbaarheden

Politieke mandatarissen moeten hun beslissingen in volle onafhankelijkheid kunnen nemen. Daarom is de Vlaamse regering voorstander van de volgende onverenigbaarheden :

- de gelijktijdige uitoefening van kabinetsopdrachten en functies die aanleiding kunnen geven tot belangenvermenging ;
- de cumulatie van verschillende politieke mandaten, die de geloofwaardigheid van de politiek ondermijnt en een continue vernieuwing en verjonging onmogelijk maakt. De onverenigbaarheid tussen het ambt van burgemeester, schepen of OCMW-voorzitter met een parlementair mandaat is in dat opzicht een prioritaire doelstelling ;
- wat de 'privé-sector' betreft, de cumulatie van bestuurs- en directiefuncties in belangenorganisaties, die aanleiding kunnen geven tot belangenvermenging;
- de cumulatie van een parlementair mandaat met mandaten in: 1) intercommunales (raad van bestuur), 2) organisaties die een decretale functie vervullen in de subregionale economie, 3) het VVSG-bestuur, 4) het VVP-bestuur, 5) bestuurs- of directieraden van

rechtspersonen met overheidsparticipaties, parastatalen, DAB's, AOB's en VOI's en 6) officiële adviesorganen van het parlement en de regering.

8. Meer inspraak

In afwachting van de invoering van het bindend referendum en het volksdecreet wordt het consultatief referendum ingevoerd om de burgers nauwer bij het beleid te kunnen betrekken. De Vlaamse regering verbindt er zich alvast toe de uitslag van deze referenda te respecteren.

In het huidige systeem zijn de kieskringen electoraal niet neutraal wegens de ongelijke grootte. Het kiesquorum is in kleinere kieskringen moeilijker te halen dan in grote kieskringen. Daardoor worden de resultaten vertekend. De apparentering versterkt dit effect. De Vlaamse regering zal in overleg met het Vlaams Parlement een initiatief nemen om die situatie aan te passen.

B. De optimalisering van de werking van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de VOI's

1. Meer verantwoordelijkheid voor de Vlaamse administratie

De Vlaamse administratie pleit terecht voor meer responsabilisering. De kerntaken van de Vlaamse administratie zijn beleidsvoorbereiding, beleidsuitvoering en beleidsevaluatie, met inbegrip van monitoring, toezicht en inspectie.

De beleidsuitvoering kan ondergebracht worden bij verzelfstandigde entiteiten (VOI's), die steeds moeten werken binnen het kader van beheersovereenkomsten. De beheersovereenkomsten moeten sluitende bepalingen bevatten met betrekking tot vijf kernpunten :

- de doelstellingen, op grond van het politieke primaat met betrekking tot de beleidsbepaling;
- de middelen, de sturing en controle van de entiteiten ;
- de resultaatsverbintenissen en de aanspreekbaarheid daarop ;
- de jaarlijkse rapportage en de (parlementaire) controle ;
- de terugkoppeling van alle gegevens die de beleidsondersteunende administratie nodig heeft voor de beleidsvoorbereiding en de beleidsevaluatie.

De Vlaamse openbare instellingen nemen de uitvoerende taken op zich die - in het kader van de doelstellingen die de overheid zich stelt - niet kunnen worden overgelaten aan de werking van de vrije markt. Hun autonomie inzake interne organisatie, budget en personeelsbeleid maakt het mogelijk om - binnen de klijlijnen van de beheersovereenkomst - de activiteiten beter af te stemmen op de te bereiken doelstellingen.

De rol en de samenstelling van de raden van bestuur moeten worden geëvalueerd en bijgestuurd. Daar primeren het algemeen belang, de efficiëntie en de onafhankelijkheid op het particuliere belang van pressiegroepen. Bijsturing van de rol van de raden van bestuur impliceert ook een volwaardige responsabilisering van het operationele management.

2. Grotere resultaatgerichtheid

De administratie moet resultaatgericht werken op grond van duidelijk afgesproken, meetbare doelstellingen. Via doelmatigheidsanalyse moet de werking van de administratie voortdurend worden geëvalueerd en verbeterd. In dat verband moet ook de uitvoering van het outsourcingcontract in verband met de informaticadienstverlening doorgelicht worden.

Mensen zijn sleutelementen in elke dienstverlenende organisatie. Er moeten verdere stappen gezet worden naar een krachtig competentie management. Dat vereist een aantal ingrepen in het wervings- en bevorderingsbeleid, de beloningsmogelijkheden en het vormingsbeleid. In dat kader moeten ook de zeer stringente voorwaarden van het federale 'Algemene Principes Koninklijk Besluit' ter discussie gesteld worden.

Inzake personeelsbeleid moet meer mobiliteit mogelijk worden gemaakt tussen alle geledingen van de Vlaamse overheid (ministerie, Vlaamse Openbare Instellingen, wetenschappelijke instellingen, provincies en gemeenten). Dat betekent een aanzienlijke verruiming van de totale interne arbeidsmarkt en de mogelijkheid tot optimale aanwending van het aanwezige personeel.

Voor topambtenaren moet een mandaatsysteem worden ingevoerd. Een voorwaarde daarvoor is wel dat de mandaathouders worden geresponsabiliseerd om met de beschikbare middelen de afgesproken doelstellingen te halen. Dat mandaatsysteem zou concreet inhouden dat topambtenaren in principe maximaal twee mandaten van zes jaar dezelfde functie kunnen uitoefenen. Daarna stappen ze in een andere functie om verstarring te voorkomen.

3. Evaluatiesysteem

Voor behoorlijk management zijn degelijke benoemings-, evaluatie- en beroepsprocedures onontbeerlijk. Bureaucratisering moet daarbij evenwel te allen prijze vermeden worden.

4. De oprichting van een dienst Interne Audit binnen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Binnen het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap zal een Interne Audit worden opgericht met als taakstelling het uitvoeren van administratieve onderzoeken. De Interne Audit functioneert onafhankelijk (onder meer via rapportering aan een onafhankelijk auditcomité) en kan alle bedrijfsprocessen en activiteiten onderzoeken en evalueren.

Door de deskundige evaluatie van het bestaande controlesysteem en de formulering van aanbevelingen ter verbetering ervan moet de Interne Audit bijdragen tot structurele verbeteringen en de correcte en efficiënte werking van de administratie.

Onverminderd de bevoegdheden van de gerechtelijke instanties, wordt de Interne Audit ook ingezet voor het uitvoeren van administratieve onderzoeken, ingeval zich ernstige indicaties van onregelmatigheden voordoen.

Indien de onderzoeken zouden uitwijzen dat er mogelijke misdrijven zijn gepleegd, worden de gerechtelijke instanties ingelicht.

Het is de bedoeling dat de Interne Audit op relatief korte termijn - begin 2000 - operationeel wordt, met als werkterrein het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de Vlaamse wetenschappelijke instellingen en de Vlaamse Openbare Instellingen.

C. Uitgangspunten met betrekking tot de bestuurlijke organisatie

1. Subsidiariteit, gemeentelijke autonomie en openbaarheid

Bestuurlijke vernieuwing moet ook los van de institutionele hervormingen tot ontwikkeling komen. Een basisprincipe daarvoor is dat de bestuursopbouw maximaal rekening houdt met het beginsel van de subsidiariteit. Dat betekent dat de beleidsbeslissingen genomen worden op het meest functionele niveau en zo dicht mogelijk bij de burger. De gemeenten krijgen dan ook een centrale plaats.

Het CBO-rapport vormt het aanknopingspunt voor de afbakening van de bevoegdheden van de diverse beleidsniveaus in Vlaanderen. Voor de drie rechtstreeks verkozen overheidsniveaus (Vlaanderen, provincies, lokale besturen) moet er op korte termijn duidelijkheid komen over hun kerntaken. In het kader van een gebiedsgerichte benadering zal ruimte behouden worden voor lokale en subregionale behoeften en bekommernissen en voor specifieke behoeften. Streefdoel is dat er een gelijktijdige afsprakenregeling over de drie bestuursniveaus in complementariteit tot stand komt.

Tegelijkertijd moeten de verschillende taken en rollen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse openbare instellingen (VOI's) ten opzichte van de andere besturen worden afgelijnd.

Zowel voor Vlaanderen, voor de provincies als voor de gemeenten staat het primaat van de politiek centraal. Dat betekent dat opdrachten en bevoegdheden maximaal toevertrouwd worden aan gekozenen en organen die onder de rechtstreekse controle staan van verkozen raden. Vanwege het primaat van de politiek wordt afgestapt van de toewijzing van bevoegdheden aan structuren die niet beantwoorden aan de vereisten van democratische legitimering.

In het nieuwe beleid staan openbaarheid van bestuur en openheid centraal. Dat veronderstelt een echt spreekrecht voor de ambtenaren, een verstaanbare wetgeving en een vlotte toegankelijkheid tot de administratie.

2. Lokale besturen

In afwachting dat de bevoegdheid over de organieke wetgeving inzake gemeenten en provincies overgeheveld wordt, wordt verder werk gemaakt van een wetenschappelijk onderbouwd ontwerp van Vlaams gemeentedecreet. Daarover wordt een zo breed mogelijk maatschappelijk debat gevoerd. Het ontwerp moet passen in een eigentijdse Vlaamse bestuurlijke organisatie.

3. Gemeentefonds, Investeringsfonds en het Provinciefonds

De verdelingscriteria van het Gemeentefonds worden opnieuw bekeken op basis van onder meer de volgende principes :

- meer aandacht voor het objectieve belastingvermogen en dus voor fiscale solidariteit. Eenzelfde belastingeenheid levert immers in de ene gemeente meer op dan in een andere ;
- de valorisering van de centrumfuncties. De belastingen van de centrumsteden zijn hoger. Dat heeft niet alleen te maken met hun financiële draagkracht, maar ook en vooral met de ruimere opdrachten van de centrumsteden. Een stad zonder hoogwaardige centrumfuncties verliest haar aantrekkingskracht. Een stedelijk beleid moet die functies verstevigen en verder uitbouwen. Dat mag niet enkel op kosten van de stadsbewoner zelf gebeuren : elke verhoging van de belastingdruk van de stedelingen zal de stadsvlucht verder in de hand werken ;
- de bestuurskracht van de gemeenten, meer bepaald wat de kleinere gemeenten betreft ;
- de rol van het Gemeentefonds, dat ook de positie moet honoreren van gemeenten die de open ruimte in Vlaanderen vrijwaren. Zo kunnen landelijke gemeenten met veel open ruimte beloond worden om landelijk te zijn en te blijven. Steden met weinig open ruimte worden beloond voor het scheppen van meer open ruimte en groen.
- de evolutie van een aantal nieuwe uitdagingen, onder meer de veiligheidsproblematiek (meeruitgaven als gevolg van de politiehervorming) en de stijgende pensioenlast van de gemeenten.

Ook het Investeringsfonds wordt hervormd volgens de bovenstaande principes. Lokale besturen die samenwerken op het vlak van investeringsdossiers, moeten daartoe een stimulans

krijgen. De decretaal vastgestelde jaarlijkse investering van het Gemeente- en Provinciefonds zal vanaf 2000 opnieuw integraal worden toegepast.

De samenwerking tussen gemeenten moet financieel worden beloond, net zoals de gebiedsgerichte samenwerking op bovenlokaal niveau met de provincies en andere partners. In de eerste plaats wordt gedacht aan samenwerking op het vlak van mobiliteit, economische ontwikkeling, werkgelegenheid en het opstellen van een gezamenlijk structuurplan.

4. Intercommunales

Samenwerking tussen lokale besturen is vaak nodig, vooral voor kleinere gemeenten die afzonderlijk onvoldoende bestuurskrachtig zijn, en zeker als zware financiële inspanningen nodig zijn. De mogelijkheden inzake samenwerking tussen de gemeenten moeten gestimuleerd worden in een lossere verband. Aandachtspunten daarbij zijn een sterke gemeentelijke verankering, de statutaire inperking van de activiteiten, het inbouwen van cumulatiebeperkingen, de afstemming van het administratief toezicht en de versterking van het democratisch toezicht, de democratische werking en een representatieve samenstelling van het beheersorgaan.

De intergemeentelijke samenwerkingsvormen zijn hulpstructuren, die de gemeenten op vrijwillige basis oprichten voor de doelmatige uitoefening van welomschreven taken van gemeentelijk belang. Intercommunales mogen niet leiden tot persoonlijke of structurele belangenvermenging. De rechtstreekse band met de gemeenten die ze hebben opgericht, moet gevrijwaard blijven. Er komt een decretale basis voor de democratisering van de intercommunales en er komen nieuwe rechtsvormen die hun moeten toelaten hun activiteiten te ontplooien.

5. Uitvoering en verdieping van het pact tussen de Vlaamse regering en de Vlaamse gemeenten en OCMW's en van de afsprakennota met de provincies

De uitvoering en de verdieping van het pact tussen de Vlaamse regering en de Vlaamse gemeenten en OCMW's moet op termijn uitmonden in een gezamenlijk bestuursakkoord. Dat betekent dat Vlaanderen en de lokale besturen in partnerschap overleg zullen plegen over de beoogde doelstellingen. Prioritair zijn:

- een duidelijk decretaal kader voor het convenantenbeleid, dat wordt vereenvoudigd. Er wordt gestreefd naar een systeem van sectorale samenwerkingsakkoorden op basis van gemeenschappelijke beleidsdoelstellingen, waarbij men oog heeft voor maatwerk dat is afgestemd op de lokale situatie. Een duidelijke meerjarenfinanciering wordt vastgelegd;
- een grondige aanpassing van het decreet op de intercommunales ;
- de aanpassing van het decretale kader voor de samenwerking van de gemeenten en de OCMW's met privé-organisaties;
- de specifieke vereenvoudiging en harmonisering van het administratief toezicht in overeenstemming met het principe van de gemeentelijke autonomie.

In dezelfde zin wordt ook de dialoog voortgezet tussen de Vlaamse regering en de provincies en de provinciegouverneurs zoals die op basis van de afsprakennota is aangevat.

Hoofdstuk 2

Institutionele vernieuwing

Inleiding

De huidige staatkundige ordening en de bestaande bevoegdheidsverdeling leiden tot heel wat blokkeringen en een inefficiënt bestuur. Dat blijkt onder meer overvloedig uit het verslag van de Senaatscommissie voor institutionele aangelegenheden. Dat werkdocument heeft een grondige analyse gemaakt van de problematiek van de bevoegdheidsconflicten, maar er worden niet altijd concrete oplossingen geformuleerd.

Om in Vlaanderen een werkelijke bestuurlijke vernieuwing door te voeren, en om een groot aantal van haar programmapunten te kunnen realiseren, zal de Vlaamse regering nieuwe stappen zetten op het gebied van de institutionele vernieuwing. Voortbouwend op de institutionele dynamiek die het vorige Vlaams Parlement ontwikkeld heeft, zal de Vlaamse regering in het bijzonder streven naar een aanpassing van de bevoegdheidsverdeling tussen het federale en het Vlaamse niveau. Die aanpassing moet de bestuurskracht van onze instellingen versterken. Uitgangspunten daarbij zijn verantwoordelijkheid, subsidiariteit en solidariteit. Het uiteindelijke doel is een maximale groei te geven aan welvaart en aan welzijn. Het verdiepen van de autonomie betekent voor Vlaanderen niet dat het afbreuk wil doen aan objectief verantwoorde solidariteit tussen personen en tussen de deelgebieden.

Om een werkbaar federaal model te krijgen, is het noodzakelijk dat de voorgestelde hervormingen door overleg tussen de verschillende beleidsniveaus opgelost worden. In dat overleg, dat zijn beslag zal krijgen in het kader van een nieuwe dialoog van gemeenschap tot gemeenschap, waarvan de respectieve regeringen en parlementen deel uitmaken, is het subsidiariteitsprincipe een fundamenteel uitgangspunt.

Ondanks de zeer beperkte lijst van grondwetsartikelen die voor herziening vatbaar zijn, is het mogelijk hervormingen op korte termijn te realiseren. Het betreft onder meer aanpassingen in de bevoegdheidsverdeling, die bij vroegere staats-hervormingen werden verworven, maar nooit werden uitgevoerd. Voor andere noodzakelijke hervormingen is een breder overleg noodzakelijk.

A. Hervormingen die snel doorgevoerd kunnen worden

1. Organieke wetgeving voor gemeente en provincie

- de uitvoering van beslissingen zoals vastgelegd in de Sint-Michielsakkoorden .

2. Fiscaliteit

- de mogelijkheid tot een selectieve toepassing van op- en afcentiemen op de personenbelasting ;
- de volledige autonomie over de eigen belastingen.

3. Werkgelegenheidsbeleid

- het sluiten van samenwerkingsakkoorden om de werkloosheidsuitkeringen te activeren met het oog op de uitbouw van een sociale economie;
- de autonome besteding en de indexering van bestaande trekkingsrechten inzake werkloosheid;
- het scheppen van een decretaal kader om de Vlaamse sociale akkoorden voor Vlaamse bevoegdheden algemeen bindend te verklaren;
- controle en toezicht op de uitzendarbeid ;
- wat vorming betreft, de overheveling van het betaalde educatief verlof, het industrieel leerlingenwezen en de opleiding in bedrijven.

4. Economie

- de overheveling van de bevoegdheden van het sociaal-economisch comité van de distributie.

5. Vervoer en mobiliteit

- de volwaardige aanwezigheid van de gewesten in het bestuur van de NMBS;
- de mogelijkheid tot exploitatie van de spoorweginfrastructuur.

6. Energiebeleid

- eigen regulering van de nu reeds toegewezen energiedomeinen ;
- overheveling van het beslissingsrecht over de vaststelling van de tarieven en de technische aansluitingsvoorwaarden voor de beleidsdomeinen die tot de bevoegdheid van de deelgebieden behoren (distributie, rationeel energiegebruik, decentrale productie). Het controlecomité voor de elektriciteit en het gas moet omgebouwd worden tot een onafhankelijk orgaan met twee kamers.

7. Statistiek

- de organisatie en uitbouw van een eigen beleid voor de statistiek.

8. Financiering van het onderwijs :

- de herziening van het aan de gemeenschappen toegewezen gedeelte van de BTW ter financiering van het onderwijs op basis van objectieve criteria;
- de uitvoering van de afspraken in de Bijzondere Financieringswet om de onderwijsmiddelen welvaartsvast te maken.

9. Milieuheffingen

- de verdeling, op basis van hun bevoegdheden, tussen de gewesten en de federale overheid, van de opbrengst van een eventuele energieheffing binnen een Europese context.

10. Constitutieve autonomie

- uitbreiding tot meer autonomie inzake de organisatie van de eigen instellingen.

11. Varia

- het recht en het instrumentarium om te onteigenen voor wat de eigen bevoegdheden betreft;
- een eigen Inspectie van Financiën;
- de autonome besteding van de opbrengsten van de Nationale Loterij op basis van de bevoegdheden;
- de instelling van een Vlaamse controlecommissie voor verkiezingsuitgaven;
- de deblokking van de overdracht van goederen van de federale overheid naar de gemeenschappen en gewesten;
- afspraken omtrent de verdeling van zendfrequenties.

B. Noodzakelijke hervormingen waarvoor een diepgaander overleg noodzakelijk is

In de eerste helft van deze legislatuur moet in het kader van de nieuwe dialoog van gemeenschap tot gemeenschap een definitieve oplossing worden geboden voor de volgende knelpunten.

1. Meer fiscale autonomie en verantwoordelijkheid

- de overdracht van de gewestelijke belastingen en de belastingen die in het verlengde daarvan liggen (belasting op de inverkeerstelling, BIV, Eurovignet, registratie- en schenkingsrechten);
- de beschikking over het gedeelte gewestmiddelen dat via samengevoegde belastingen wordt toegewezen aan de regio's, zodat het de gewesten vrijstaat om zelf de tarieven en de vrijstellingen te bepalen.

2. Land- en tuinbouw en visserij

- de overheveling van het volledige land-, tuinbouw en visserijbeleid.

3. Wetenschaps- en technologiebeleid

- de volledige overheveling van het wetenschaps- en technologiebeleid, met uitzondering van wat direct aansluit bij de federale bevoegdheden.

4. Ambtenarenzaken

- autonomie over de organisatie van een eigen personeelsbeleid, waarbop het APKB ter discussie staat.

5. Gezondheidszorg en gezinsbijslag

- Gezien het reële persoonsgebonden karakter is er een noodzaak om tot een samenhangende aanpak inzake preventief en curatief beleid te komen en een socialere en efficiëntere aanpak van de gezondheidszorg te realiseren. Daarom streeft de Vlaamse regering, in het kader van de dialoog van gemeenschap tot gemeenschap, naar de overheveling van de normerings- en uitvoeringsbevoegdheden betreffende het gezondheids- en gezinsbeleid naar de gemeenschappen.

6. Buitenlandse handel

- De bevoegdheid inzake buitenlandse handel komt toe aan de gewesten en de coördinerende taak van de BDBH wordt vanuit de gewesten uitgevoerd.

7. Telecommunicatie

- Het BIPT wordt omgevormd tot een onafhankelijk instituut waarin de federale staat en de verschillende deelstaten gelijkwaardig in het beheer vertegenwoordigd zijn.

8. Vervoer en mobiliteit

- De gewesten moeten voor hun specifieke verkeersmobiliteitsproblematiek aanvullende regels kunnen uitdiepen aangaande verkeersreglementering en regels van algemene politie.
- De volledige reglementering in verband met de binnenvaart moet overgeheveld worden.
- Het beheer van de luchthaven van Zaventem is een gewestelijke bevoegdheid.

9. Ontwikkelingssamenwerking

- het voeren van een eigen ontwikkelingsbeleid, in het verlengde van de eigen bevoegdheden;
- de overheveling van het federale niveau naar de gemeenschappen en gewesten van financiële middelen die de federale overheid besteedt aan de ontwikkelingssamenwerking die in het verlengde van de bevoegdheden van de gemeenschappen en gewesten ligt.

10. Economie

- de overheveling van alle instrumenten ter ontwikkeling van het zelfstandig ondernemerschap naar de gewesten.

11. Brussel

- de rechtstreekse verkiezing van de Brusselse leden van het Vlaams Parlement;
- de gewaarborgde vertegenwoordiging en tevens effectieve en evenwichtige beleidsparticipatie van beide taalgroepen op alle beleidsniveaus;
- de optie voor het principe van tweetalige ambtenaren in plaats van tweetalige diensten;
- de invoering van de goedkeuringsvoogdij met betrekking tot de lokale besturen.

12. Varia

- Bij het Vlaams Parlement hoort een Rekenhof . In afwachting van een wijziging van de Grondwet moet de structuur van het Rekenhof beter aansluiten bij de federale staatsstructuur.
- de overheveling van de concipiëring en de controle van de boekhouding;
- de mogelijkheid tot beroep van de Rekenplichtigen van de Vlaamse administratie bij het Vlaams Parlement;
- De gemeenschappen en gewesten moeten effectief betrokken worden bij de bepaling en de coördinatie van het vervolgingsbeleid voor de aangelegenheden waarvoor ze regelgevend bevoegd zijn.
- Het volledige justitiële welzijnsbeleid komt toe aan de gemeenschappen.
- het streven naar de horizontale splitsing van het gerechtelijk arrondissement Brussel, met het oog op een efficiënte en toegankelijke rechtsbedeling, en rekening houdend met het gebrek aan tweetalige magistraten,
- de horizontale splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde.

DEEL II WELVAART EN WELZIJN IN VLAANDEREN

Hoofdstuk 1 Meer welvaart met een actief werkgelegenheidsbeleid

Inleiding

Een vitale, duurzame economie is de basis voor meer werkgelegenheid en welvaart. Vlaanderen presteert goed dankzij de inspanningen en de creativiteit van zijn ondernemers en werknemers. Maar het kan nog veel beter.

De economische ontwikkeling in Vlaanderen is immers onvoldoende arbeidsintensief en voornamelijk het gevolg van de groei van deeltijdse arbeid. Daarnaast vormen de laaggeschoolden een echte risicogroep op de arbeidsmarkt.

Er is dus een beleid nodig dat meer en duurzame werkgelegenheid creëert door onze ondernemingen en werknemers meer zuurstof te geven, de creatieve krachten in onze samenleving te ondersteunen en de ecologische innovatie van de economie te stimuleren. Het Vlaams Parlement heeft daartoe overigens reeds een belangrijke aanzet gegeven met de resolutie van 30 april 1997 betreffende de werkgelegenheid in Vlaanderen.

Er is ook een beleid nodig dat perspectieven op werk biedt voor mensen met minder kansen. In dat verband moet de sociale economie een bijzondere plaats krijgen in het overheidsbeleid. Tevens moet positief ingespeeld worden op nieuwe behoeftenoden zoals die van de social-profitsector, die arbeidsintensief is.

Dat beleid zal aangepast moeten zijn aan de gevolgen van de informatie-economie, die leidt tot een dualisering op de arbeidsmarkt wegens aan de ene kant het schaarsteprobleem (tekort aan bepaalde kwalificaties) en aan de andere kant het uitsluitingsfenomeen (onaangepaste kwalificaties). Zo'n aangepast beleid moet steunen op een verhoogde aandacht voor onderwijs- en vormingsbeleid, innovatiebeleid en vernieuwend ondernemerschap.

Het werkgelegenheidsbeleid moet gebaseerd zijn op de ontwikkeling en het beheer van op elkaar afgestemde maatregelen die passen in een duidelijke visie. De toename van het aantal

actoren op de arbeidsmarkt en de vermenigvuldiging van het aantal beleidsmaatregelen maken dit uitgangspunt tot een noodzaak. De behoefte aan programmamanagement wordt gevoeld op verschillende domeinen, zoals de vorming, de sociale economie, werkervaringsprogramma's en het subregionale arbeidsmarktbeleid. Er moet een gefundeerde en transparante afstemming van de verschillende programma's gerealiseerd worden. Vereenvoudiging, verduidelijking en samenhang moeten voorop staan. Nieuwe beleidsinitiatieven moeten reeds in de voorbereidende fase expliciet ingepast worden in dat beleidskader.

De Vlaamse regering zal binnen haar bevoegdheden en gebruik makend van bestaande instrumenten overleg plegen met alle sectoren die getroffen werden door de dioxinecrisis en op basis daarvan initiatieven nemen.

A. Een hogere werkzaamheidsgraad

Het doel is de werkzaamheidsgraad, die aangeeft welk deel van de beroepsbevolking werk heeft, te verhogen van de huidige 59,5% tot 65%, zodat wordt aangesloten bij de ontwikkeling in Nederland en Duitsland. Dat veronderstelt een jaarlijkse banengroei met 30.000 jobs gedurende vijf jaar. Over de hele bestuursperiode betekent dat dus een banengroei met 150.000 eenheden. Die is geheel in de geest van maar ook ambitieuzer dan de norm die is vastgelegd in het Verdrag van Leuven, met name de halvering van de werkloosheid tegen 2003. Om dat te bereiken, zal de Vlaamse regering maatregelen nemen op de volgende vlakken:

- een verlaging van de belasting op de arbeid;
- een vergroting van de kansen op de arbeidsmarkt, inzonderheid voor de lagergeschoolden, ouderen en jongeren;
- het mogelijk maken van een beter evenwicht tussen arbeid en vrije tijd;
- het op gang trekken van de ecologische ombouw van de economie;
- het ontwikkelen van nieuwe arbeidsplaatsen op nieuwe markten.

Het bereiken van die doelstellingen veronderstelt ook een gelijklopende aanpak van de federale en de Vlaamse overheid.

1. Het verminderen van de belastingen op de laagste arbeidsinkomens

De last op arbeid moet verminderd worden tot het niveau van de drie naaste buurlanden. Vlaanderen moet tot die doelstelling bijdragen door, via een systeem van vermindering van de belastingen op de laagste arbeidsinkomens, een belastingvermindering voor het inkomen uit arbeid door te voeren die het nettoloon verhoogt. Die belastingvermindering slaat op de laagste schijven van het inkomen uit arbeid. De Vlaamse regering zal ervoor zorgen dat op federaal niveau dringend de nodige stappen worden gezet om die belastingverlaging mogelijk te maken.

Het systeem van vermindering van de belastingen op de laagste arbeidsinkomens biedt ook een begin van oplossing voor de werkloosheidsval. Daarnaast moet de werkloosheidsval ook worden aangepakt door een drastische verlaging van de kinderopvangkosten voor sommige inkomensgroepen, gekoppeld aan een uitbreiding van het opvangaanbod, door gratis werknemersabonnementen op het openbaar vervoer (voor sommige inkomensgroepen) en door een belangrijke verlaging van de registratierechten op de aanschaf van een woning om de arbeidsmobiliteit te bevorderen. Dat beleid moet ook gelden voor werkzoekenden.

Maatregelen ter voorkoming van de werkloosheidsval zijn gericht op laaggeschoolden en maken aldus deel uit van een beleid dat gericht is op doelgroepen waarvan de kansen op de arbeidsmarkt moeten worden vergroot. Het betreft vrouwen, ouderen, jongeren en laaggeschoolde langdurig werklozen.

2. Het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt

a) Vorming en opleiding

Het aandeel in de loonmassa dat ondernemingen aan opleiding moeten besteden wordt opgetrokken tot 1,9%, zoals bepaald in het Interprofessioneel Akkoord. Dat is een belangrijke aanzet om de kwaliteit van de economische structuur te verstevigen.

De Vlaamse regering zal een efficiënt en doelgericht instrumentarium opzetten om de vormings- en opleidingsinspanningen binnen ondernemingen verder aan te moedigen, met dien verstande dat het moet gaan om reële extra inspanningen, die op gestructureerde wijze en aan de hand van opleidingsplannen, bovenop het interprofessioneel akkoord komen. Daarbij wordt voorrang gegeven aan opleidingen op de werkvloer. De opleidingsdoelstelling van Vlamivorm blijft dus behouden, terwijl het beleidsinstrumentarium wordt aangepast.

Het opleidingsaanbod moet eenvormiger en transparanter worden gemaakt. Dat impliceert dat de nog bestaande federale opleidingsstelsels (Betaald Educatief Verlof, Leerlingwezen voor beroepen in loondienst) worden overgedragen naar de Gemeenschappen. Die overdracht moet het mogelijk maken een performant stelsel van alternerend leren en werken op te zetten voor de doelgroep van de deeltijds leerplichtigen. Het onderwijs-, vormings-, opleidings- en innovatiebeleid moet als een geheel worden beschouwd. Bijgevolg moet een opleidingspact gekoppeld worden aan een innovatiepact.

b) Trajectbegeleiding voor jonge werkzoekenden

Aan elke laaggeschoolde schoolverlater wordt na zes maanden werkloosheid een startbaan aangeboden. Dat veronderstelt een arbeidskostenverlaging op het federale vlak. De Vlaamse regering zal daar onmiddellijk werk van maken. Voorafgaand aan dat werkaanbod wordt hun een intensieve trajectbegeleiding gewaarborgd die niet alleen training maar ook attitudevorming en werkervaring omvat. Tijdens de startbaan worden de jongeren verder begeleid om hun kansen op doorstroming na de startbaan te vergroten.

c) Werkgelegenheidsprogramma's

Het is noodzakelijk om de bestaande werkgelegenheidsprogramma's te onderzoeken op hun doelmatigheid. Structurele arbeidsplaatsen moeten omgezet worden in reguliere werkgelegenheid. De eigenlijke werkgelegenheidsprogramma's moeten gelden voor tijdelijke werkgelegenheid met het oog op de doorstroming van laaggeschoolde langdurig werklozen naar reguliere werkgelegenheid. De trekkingsrechten die de federale overheid betaalt voor de tewerkstellingsprogramma's, moeten door de Gewesten autonoom kunnen worden besteed. Daartoe zullen sluitende afspraken worden gemaakt met de federale overheid.

Tevens zijn een vereenvoudiging en een vermindering van het aantal werkgelegenheidsprogramma's nodig.

Er moeten ook samenwerkingsakkoorden komen tussen de federale en de Vlaamse overheid om de werkloosheidsuitkeringen doeltreffender te activeren.

d) Lokale werkgelegenheidscentra

Steunend op de concepten van de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen en de gemeentelijke werkgelegenheidsconvenanten worden lokale werkgelegenheidscentra opgericht.

Die lokale 'werkwinkels' bieden op het niveau van een stad of gemeente en onder de regie van de VDAB een integraal dienstenpakket voor werkzoekenden aan. Dat dienstenpakket moet laagdrempelig zijn en de zelfredzaamheid stimuleren. De lokale werkwinkels zorgen tevens voor de bemiddeling van werkzoekenden en begeleiden de risicogroepen op de arbeidsmarkt naar het circuit van de werkgelegenheid in nieuwe diensten (personenzorg, buurtrenovatie, milieuzorg, leefbaarheid, huishoudelijke activiteiten).

e) Arbeidsbemiddeling en de rol van de VDAB

Ingevolge de recente Internationale Arbeids Organisatie-Conventie is de arbeidsmarkt opengesteld voor particuliere bemiddelaars. Die bemiddelaars vervullen een onmiskenbare rol in de arbeidsmarkt en dragen elk op zich bij tot een betere afstemming van die markt. Daartoe moet de rol van de VDAB verschuiven van centrale actor naar centrale regisseur. Die regiefunctie houdt in dat de VDAB via samenwerkingsverbanden met de privé-sector zorgt voor een doelmatige en transparante werking van de arbeidsmarkt en zich meer en meer ontwikkelt als tot een ondersteuningsorganisatie ten bate van die markt. Haar aanbod is bovendien complementair aan het kwalitatieve aanbod van de andere bemiddelaars, waarbij vooral wordt gewaakt over het aanbod voor de risicogroepen op de arbeidsmarkt.

3. Een beter evenwicht tussen arbeid en vrije tijd

De arbeidsverhoudingen moeten worden aangepast aan de behoeften van de huidige samenleving. De Vlaamse regering moedigt in de arbeidsverhoudingen een beter evenwicht tussen arbeid en vrije tijd aan, waarbij zowel de werknemer als de werkgever de mogelijkheid krijgen om de arbeidstijd te organiseren volgens hun behoeften.

De Vlaamse overheid vervult een voorbeeldfunctie betreffende arbeidsherverdeling op vrijwillige basis. Er wordt onderzocht waarom de Vlaamse herverdelingsmaatregelen onvoldoende werken. Een beter evenwicht tussen arbeidstijd en vrije tijd dat zo ontstaat levert meteen ook meer kansen voor werkzoekenden op.

4. Ecologische ombouw van de economie

Een duurzame economische groei kan niet zonder een ruimer structureel beleid, onder meer op het vlak van de mobiliteit, de beschikbaarheid van uitgeruste en ecologisch verantwoorde

bedrijventerreinen, het onderzoek en de ontwikkeling en een betere samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs.

In dat werkgelegenheidsbeleid speelt een programma van ecologische innovatie een belangrijke rol, waarbij de ondernemingen ertoe aangezet en aangemoedigd worden om op een duurzame wijze om te springen met grondstoffen en energie.

De ontwikkeling van duurzame producten, zowel in de productie- als in de consumptiefase, leidt tot nieuwe hoogtechnologische en kennisintensieve activiteiten. Het concurrentievoordeel dat zo ontstaat kan de internationale concurrentiepositie van onze bedrijven ten goede komen. Arbeidsintensieve kringloop- en recyclagesectoren bieden extra kansen aan minder geschoolde werknemers.

Gerichte ondersteuning van KMO's inzake milieuvriendelijke investeringen of inzake immateriële investeringen vergroot de ontwikkelingskansen van KMO's.

5. Ontwikkelen van nieuwe arbeidsplaatsen op nieuwe markten

a) Informatie-economie

De informatie-economie is niet alleen een hefboom voor duurzame economische ontwikkeling maar ook voor werkgelegenheid. Ze biedt de mogelijkheid tot ontsluiting van nieuwe vormen van werkgelegenheid zoals tele- en thuiswerken. Verder kan ze ook bijdragen tot een betere integratie van bepaalde groepen van mensen met een handicap. Ten slotte is de industriële sector in de informatie-economie ook van blijvend belang en zorgt de informatie-economie naast een nieuwe werkinhoud voor extra werkgelegenheid.

b) Social-profitsector

De social-profitsector is bij uitstek een sector waar, onder invloed van de evolutie van de maatschappelijke behoeften (vergrijzing, tweeverdienerschap), enkele duizenden nieuwe banen zullen ontstaan. Daarbij wordt vooral gedacht aan de welzijnssector: kinderopvang, bejaardenhulp, thuishulp, gehandicaptenzorg en bijzondere jeugdzorg.

In de non-profitsector moeten extra arbeidsplaatsen gerealiseerd worden om de druk op het personeel te verminderen of om tegemoet te komen aan de toenemende vraag. Om dat te

realiseren worden de federale en Vlaamse arbeidskostenverminderingen strikt verbonden aan werkgelegenheidsengagementen. De programmatie wordt aangepast en de harmonisering van de lonen in de sector doorgevoerd. Ook de toelagen van de Vlaamse overheid worden daaraan aangepast. Die maatregelen worden in driehoeksoverleg geïmplementeerd.

c) Sociale economie

De sociale economie (sociale werkplaatsen, beschutte werkplaatsen, invoegbedrijven) wordt verder uitgebouwd. Indien het daarvoor noodzakelijke akkoord met de federale regering tot stand komt, zal die uitbreiding slaan op 7.500 banen in het geheel van de sociale werkplaatsen, de beschutte werkplaatsen en de invoegbedrijven.

Daarnaast moet er een uitbreiding komen met 7.500 eenheden van de doorstromingsprojecten waarin werkervaring wordt opgedaan die nuttig is voor klassieke bedrijven, de social-profitsector en de overheidssector. Ook hier zal de Vlaamse regering ervoor zorgen dat een samenwerkingsakkoord wordt gesloten met de federale regering, dat haar in staat stelt de werkloosheidsvergoedingen voor die werkplaatsen te activeren.

Bij de ontwikkeling van de sociale economie moet zorg gedragen worden voor een band met het gewone economische circuit. Sociale-economieprojecten moeten ook mogelijk zijn binnen reguliere bedrijven.

d) Werkgelegenheid in de diensteneconomie

Er bestaat een grote vraag naar diensten die op dit moment erg duur zijn. Hier liggen vele mogelijkheden voor nieuwe arbeidsplaatsen, ook voor laaggeschoolde werkzoekenden. Er is echter een ontsluitingsprobleem op de arbeidsmarkt voor die activiteiten. In die sector moet reguliere arbeid ontwikkeld worden.

De Vlaamse regering zal in samenwerking met het federale en het lokale beleidsniveau specifieke initiatieven nemen en de vereiste budgettaire middelen uittrekken om extra reguliere banen in deze nieuwe sectoren te realiseren.

Voor het ontsluiten van de dienstverlening aan personen en gezinnen kan worden geopteerd voor het systeem van dienstencheques en de fiscaal aanmoediging van die dienstverlening. In dat

verband zal de mogelijkheid onderzocht worden hoe buurtdiensten kunnen worden ontwikkeld in het normale economische circuit.

e) Toerisme

Toerisme is een van de snelst groeiende sectoren. Het arbeidsintensieve karakter zorgt voor een aanzienlijke werkgelegenheid voor laaggeschoolden, vrouwen en studenten (seizoensarbeid). Door de toeristische sector echt toegankelijk te maken voor groepen die daar nu niet terecht kunnen, ontstaat een positief effect op de werkgelegenheid.

B. Sociaal overleg

Een evenwichtige, sociale overlegstructuur is van cruciaal belang voor de Vlaamse economie. Er is dringend behoefte aan een sociaal overleg dat door middel van een globale overeenkomst naar een coherent werkgelegenheidsbeleid leidt. Het gewicht binnen het sociale overleg moet daartoe meer worden gelegd op centraal en op ondernemingsniveau.

Verder zal een Vlaams decretaal kader uitgewerkt worden, dat het mogelijk maakt om afspraken tussen de sociale partners algemeen bindend te verklaren zodat voor de Vlaamse bevoegdheden Vlaamse sociale akkoorden kunnen worden afgesloten. In elk geval moet het overleg over de werkgelegenheid in het kader daarvan worden voortgezet.

C. Stimuleren van het ondernemerschap

De Vlaamse regering zal een concreet actieplan uitwerken en doorvoeren om het ondernemerschap te bevorderen en het aantal starters te vergroten. Voor dat actieplan komt er een grondige analyse van de oorzaken van het relatief beperkt aantal starters in Vlaanderen.

De hoofdlijnen van dat actieplan zijn :

- het versterken van de relaties tussen kenniscentra zoals universiteiten en hogescholen enerzijds en beginnende en doorgroeiende ondernemingen anderzijds;
- het opzetten van systemen waardoor starters een beroep kunnen doen op zaaigeld;
- het begeleiden van beginnende ondernemers, waarbij het bedrijfsadvies van het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO) wordt uitgebouwd en de subsidiëring van privé-bedrijfsadviseurs wordt geactiveerd.

D. Verantwoord ondernemerschap

De globalisering biedt kansen voor economische ontwikkeling en werkgelegenheid op voorwaarde dat er een afsprakenkader is met aandacht voor de mens. De afspraken in het kader van de Wereldgezondheidsorganisatie en de IAO-conventies moeten worden gebaseerd zijn op het principe van de eerlijke wereldhandel en moeten worden nagekomen.

Mede door de dioxinecrisis moeten nieuwe perspectieven op een humanere, kwaliteitsvolle en duurzame economie extra aandacht krijgen, in het belang van zowel de consument als het milieu. Een certificaat voor verantwoord ondernemerschap kan die nieuwe stijl van ondernemen mee stimuleren. De certificering ‘verantwoord ondernemen’ zal concreet in kaart brengen wat principes als kwaliteit, duurzaamheid, veiligheid, respect voor sociale grondrechten, inspraak, opleiding, enzovoort voor een onderneming inhouden.

De Vlaamse regering zal een systeem van incentives ontwikkelen dat de ondernemingen moet aanmoedigen om op vrijwillige basis een proces van audit en certificering te starten met de hulp van erkende certificeringsinstellingen. Concreet gaat het om subsidies voor immateriële investeringen om een certificaat te behalen (advies, audit, begeleiding), en om meer aanspraak op expansiesteun en steun voor innovatie voor ondernemingen die over een certificaat voor verantwoord ondernemerschap beschikken. Het Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg (VCK) en het VIZO moeten hier een sensibiliserende, coördinerende en begeleidende rol vervullen.

E. Meer investeringen

In de regel kan de markt in Vlaanderen het nodige kapitaal voor bedrijfsinvesteringen verzamelen. Een uitzondering moet gemaakt worden voor startende bedrijven en sommige aspecten van omschakeling naar een duurzame economie.

Privatiseringen kunnen worden doorgevoerd als aan de volgende voorwaarden voldaan wordt:

- de overheid is bevoegd voor de normering en de controle ;
- de brede markt moet een kans krijgen. Dat betekent dat overheidsbedrijven waar mogelijk via een geleidelijke beursgang zo worden geprivatiseerd dat ongewenste overnames en monopolievorming worden voorkomen;
- de overheid kan beslissen in specifieke terreinen een sturingsmogelijkheid te behouden, zonder dat dat per definitie een meerderheidsparticipatie van de overheid veronderstelt;

- de overheid moet taken kunnen opnemen in domeinen waar de markt faalt.

Binnen dit kader wordt de Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen (GIMV) verder geprivatiseerd.

F. Het 'één loket'-principe

De overheid moet zich opstellen als een partner van de bedrijven en moet het juiste kader scheppen waarbinnen men vrij kan ondernemen. Dat veronderstelt het vastleggen van normen en een daadwerkelijke controle, maar ook een voldoende rechtszekerheid, waarbij men niet om de haverklap normen en reglementen wijzigt. Eén ambtenaar staat in voor de coördinatie en de begeleiding van het dossier en de voorlichting van de indiener.

Het vergunningsbeleid moet eenvoudiger worden gemaakt, zonder aan de normen te raken. Eén aanvraag aan één loket moet leiden tot één vergunning die wordt uitgereikt binnen een vooraf bepaalde korte termijn.

Een duurzame economische groei kan niet zonder een ruimer structureel beleid, onder meer op het vlak van de mobiliteit, de beschikbaarheid van uitgeruste en ecologisch verantwoorde bedrijventerreinen, het onderzoek en de ontwikkeling en een betere samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs.

G. Subregionale economie

Het statuut en de werking van de bestaande structuren inzake subregionale economie worden getoetst op hun effectiviteit. Ze worden bijgestuurd met het oog op een grotere structurele efficiëntie voor het voeren van een subregionaal beleid.

H. Het Vlaamse wetenschaps- en innovatiebeleid

Het innovatiebeleid moet gericht zijn op een duurzame economie.

De versterking van het Vlaamse wetenschappelijke en technologische potentieel zal een van de permanente aandachtspunten zijn van de Vlaamse regering. De regering zal aan het Vlaamse innovatiebeleid een inhoudelijke invulling en uitdieping geven in het kader van het innovatiedecreet. Een geïntegreerd innovatiebeleid behelst aandacht voor de ontwikkeling, de verspreiding en de aanwending van technologie (in het bijzonder ten behoeve van KMO's) en

voor de combinatie van niet-technologische kennis met technologie. Ook in de social-profitsector en bij de overheid moet dat innovatiebeleid verder gestimuleerd worden. Op basis van een evaluatie van de inhaaloperatie worden de Vlaamse publieke middelen voor onderzoek en ontwikkeling verder verhoogd.

Hierbij wordt ernaar gestreefd :

a) de onevenwichten in het Vlaams Onderzoek en Ontwikkeling- en Innovatiesysteem weg te werken en het fundamenteel onderzoek te versterken.

In de eerste plaats zullen de basisfinanciering van de Vlaamse universiteiten en de universitaire investeringskredieten worden verhoogd om die instellingen in staat te stellen hun drievoudige opdracht - onderwijs, onderzoek en dienstverlening - optimaal uit te voeren.

Er wordt gestreefd naar een beter evenwicht tussen het onderzoek op initiatief van de onderzoeker en het onderzoek waarvan de opdrachtgever het onderwerp bepaalt. Daarvoor worden de toelagen voor het Bijzonder Onderzoeksfonds, waarmee de universiteiten een eigen onderzoeksbeleid kunnen voeren - onder meer door een heroriëntering van de bestaande financieringskanalen voor onderzoek - drastisch verhoogd.

In het kader van de herziening van de beheersovereenkomsten met IMEC en het VIB, wordt erover gewaakt dat het interuniversitair karakter van die instellingen verder wordt versterkt.

b) het Vlaams Onderzoek en Ontwikkeling- en Innovatiesysteem doorzichtiger te maken voor de gebruikers.

Voor de technologische ontwikkeling houdt dat in dat er één uniforme en doorzichtige regeling komt voor de financiering van projecten die door bedrijven worden voorgesteld (autonome functie van het IWT). De ondersteuning van KMO's, zowel bij het opstellen van projectvoorstellen als bij het uitvoeren ervan, moet verder worden verbeterd. De diverse impulsprogramma's en acties worden afgebouwd en de vrijgekomen middelen worden gebruikt om de autonome functie van het IWT te versterken.

Bij het Vlaams Onderzoek en Ontwikkeling- en Innovatiebeleid is een groot aantal 'tussenpersonen' betrokken. Ze zijn gehouden tot een actieve onderlinge samenwerking en een

effectieve doorverwijzing naar de meest adequate kenniscentra, binnen een gecoördineerd geheel op Vlaams niveau.

De Vlaamse overheid kan stimulerend optreden bij de start en de vorming van nieuwe netwerken die een belangrijke rol kunnen vervullen in het initiëren van gezamenlijke innovatieprojecten en -activiteiten. Die kunnen eventueel voor steun in aanmerking komen binnen het kader van de algemene steunregelingen van de Vlaamse overheid.

Voor academisch onderzoek vormen het Bijzonder Onderzoeksfonds en het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen (FWO) de twee financieringsmechanismen. De talrijke, afzonderlijke en specifieke financieringskanalen worden afgebouwd. De middelen worden gebruikt voor het versterken van het academisch onderzoek op initiatief van de onderzoeker.

In het kader van de vernieuwing van de beheersovereenkomst met die instelling, wordt de wetenschappelijke werking van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen (FWO) grondig doorgelicht, onder andere in het licht van de bevordering van het trans- en interdisciplinair onderzoek.

Het projectmatige technologische onderzoek in de hogescholen wordt versterkt, waarbij de nadruk vooral moet liggen op de samenwerking met de lokale KMO's.

In het kader van de vernieuwing van de beheersovereenkomst met het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek (VITO), zullen de opdracht en de plaats van die instelling in het Vlaams Onderzoek en Ontwikkeling- en Innovatiesysteem duidelijk worden vastgelegd.

c) de administratieve structuren te rationaliseren.

Het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk en Technologisch onderzoek voor Vlaanderen (IWT) moet zijn functie als uniek loket voor de steun voor technologisch onderzoek verder uitbouwen. Daarvoor dienen het beleidsplan en de beheersovereenkomst, vastgelegd in het innovatiedecreet. Bovendien moet het IWT verder worden uitgebouwd als het unieke aanspreekpunt voor de Vlaamse deelname aan grote internationale technologische programma's en acties.

Binnen het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap wordt, na de doorlichting van de betrokken administraties, een rationalisering doorgevoerd met bijzondere aandacht voor de coördinatie van statistieken voor het Vlaamse Onderzoek en Ontwikkeling- en Innovatiebeleid.

d) de kwaliteit te laten primeren.

Zowel inzake technologische ontwikkeling als academisch onderzoek vereenvoudigt de Vlaamse regering de regelgeving. Tegelijk worden de bestaande mechanismen voor kwaliteitsbewaking versterkt en waar nodig uitgebouwd.

In het bijzonder wordt aan de universiteiten, hogescholen en Vlaamse wetenschappelijke instellingen gevraagd hun systeem van kwaliteitsbewaking en -bevordering verder uit te bouwen voor alle disciplines. Er wordt tevens gevraagd hun valorisatiefunctie te evalueren.

e) het beleidsvoorbereidend onderzoek verder te stroomlijnen.

Er wordt een grondige inventaris gemaakt van alle middelen die in de huidige Vlaamse begroting zijn ingeschreven voor beleidsvoorbereidend onderzoek, met het oog op een grotere efficiëntie en een drastische vereenvoudiging van de administratieve structuren en procedures.

De vijf Vlaamse wetenschappelijke instellingen worden geëvalueerd.

f) de wetenschapsvoorlichting te versterken.

De voorlichting van het brede publiek over ontwikkelingen in wetenschap en technologie en het prikkelen van jongeren voor basis- en toegepaste wetenschappen wordt de hoeksteen van het Vlaams Onderzoek en Ontwikkeling- en Innovatiebeleid. De bestaande initiatieven in die sector worden grondig doorgelicht en waar nodig bijgesteld.

Bij de verdere uitwerking van het innovatiedecreet vormt duurzame ontwikkeling een centraal gegeven. Voor dat innovatiebeleid moeten de overheid en het bedrijfsleven een evenwichtige inspanning leveren. Ook de beheersovereenkomst met het IWT wordt in die zin inhoudelijk bijgestuurd, zodat meer ondersteuning en extra budgetten gaan naar projecten voor 'duurzame productontwikkeling', die energie- en grondstoffenbesparing centraal stellen. Ook de marktintroductie van energie uit hernieuwbare bronnen wordt ontwikkeld en aangemoedigd.

De regering steunt de oprichting van een parlementair instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek. Dat instituut moet het maatschappelijk debat over nieuwe kwesties als genetische manipulatie of de impact van informatie- en communicatietechnologieën op de werkgelegenheid stofferen.

Er komt een inhaalbeweging voor het onderzoek naar de inschatting van risico's die milieugevaarlijke stoffen op de volksgezondheid hebben.

I. Digitaal actieplan

De Vlaamse regering wil werk maken van een digitaal actieplan, waarbij de plaats van Vlaanderen in de digitale economie serieus versterkt wordt. De aansluiting van de Vlaamse bedrijven op de nieuwe informatie- en communicatienetwerken moet daarbij bevorderd worden. Door te investeren in de Vlaamse kennisinfrastructuur wil de Vlaamse overheid ervoor zorgen dat er een serieuze inhaalbeweging komt zodat Vlaanderen een stevigere positie kan verwerven in de informatiesamenleving.

In het digitale actieplan worden de volgende doelstellingen opgenomen:

- De drempels van de nieuwe informatie- en communicatietechnologie moeten substantieel verlaagd worden voor het Vlaamse bedrijfsleven, en het gebruik van de NICT in het bedrijfsleven moet gestimuleerd worden.
- Het bandbreedteprobleem van de informatienetwerken in Vlaanderen moet aangepakt worden, in samenspraak met de diverse telecommunicatie-actoren. De Vlaamse overheid moet daarbij zorgen voor de geschikte randvoorwaarden, zodat investeringen in kennisinfrastructuur aantrekkelijker worden.
- Nieuwe ontwikkelingen op het vlak van ICT-technologie en integratie van deze nieuwe ontwikkelingen in het Vlaamse bedrijfsleven moeten optimaal ondersteund en gestimuleerd worden.
- Tegen 2002 moet één vierde van alle overheidsdiensten via het internet toegankelijk zijn.
- De Vlaamse overheid engageert er zich ook toe om binnen een jaar een gedragscode voor elektronische handel en internetbusiness uit te werken.

J. Exportbevordering

De efficiëntie van de exportpromotie van de Vlaamse overheid moet worden vergroot.

Ondanks alle reeds geleverde inspanningen is de naambekendheid van de Vlaamse producten in het buitenland nog niet zeer groot. Vlaanderen moet zich resoluut profileren als producent van kwaliteitsproducten.

Een grotere efficiëntie van het Vlaamse exportbeleid veronderstelt de overheveling van de resterende federale bevoegdheden terzake.

Daarnaast is het belangrijk de exportbevorderende middelen en instrumenten waarover de Vlaamse overheid beschikt, beter op elkaar af te stemmen en te bundelen.

K. Een vrije energiemarkt die voldoet aan de afspraken gemaakt in Kyoto

De zorg voor het milieu moet niet als een economische rem maar als een kans op kwalitatieve groei, werkgelegenheid en concurrentievoordeel op middellange termijn worden beschouwd. Dat kan slechts op voorwaarde dat de regelgeving voldoende continuïteit en rechtszekerheid biedt en eenvoudig met snel toepasbare procedures werkt.

Binnen het kader van een versnelde liberalisering van de energiemarkt zal de onafhankelijkheid van de distributiemaatschappijen ten aanzien van de productiemaatschappijen decretaal verankerd worden.

Om een rationeel energiebeleid te verwezenlijken, stellen de distributiemaatschappijen jaarlijks een pl voor rationeel energiegebruik op. De doelstellingen daarvan zijn een substantiële vermindering van het totale energieverbruik en het optrekken van het aandeel van 3% aan hernieuwbare energie in het totale energie-aanbod tijdens deze legislatuur.

De Vlaamse regering stelt een nieuw meerjarenprogramma op rond energiebesparing, hernieuwbare energiebronnen, marktdiffusie van energie-efficiënte technologieën en energiebeleidsondersteuning. De budgetten voor Onderzoek en Ontwikkeling worden hiervoor opgetrokken en ingezet. De overheid heeft hierbij een voorbeeldfunctie.

Het produceren van milieuvriendelijke energie op kleinschalig niveau en het gebruik van warmtekrachtkoppeling (WKK) wordt gepromoot. De criteria voor de vergunning van windparken worden tegen 2001 uitgewerkt.

Het instellen van energieprestatienormen en het werken met energiecertificaten maken de kostprijs van energieverbruik duidelijk. Via een ecobonus kan het gebruik van energie-efficiënte technologieën en producten worden aangemoedigd.

Hoofdstuk 2

Meer welzijn met een actief zorgbeleid

Inleiding

Vlaanderen behoort tot de meest welvarende regio's ter wereld. Toch leven niet alle burgers in aanvaardbare omstandigheden. Zo starten niet alle kinderen met gelijke kansen en is er nog steeds onvoldoende hulp voor wie geconfronteerd wordt met ongeluk, ziekte of ander onheil. Het is de taak van de overheid om voldoende te anticiperen op mogelijke problemen door een doorgedreven preventiebeleid. Daarnaast moet de overheid haar beleid van zorgzaamheid voor de zwakkeren, ouderen en kinderen versterken. Solidariteit tussen de mensen moet hierbij centraal staan. Een persoonsgebonden aanpak waarin plaats is voor het individuele, is essentieel. Zo moet er gestreefd worden naar een pluralistische benadering die rekening houdt met eenieders vrijheid en persoonlijke levenskeuze. De positie van gebruikers van instellingen uit de welzijns- en gezondheidszorg moet versterkt worden.

Er moet een geobjectiveerd programmatiebeleid komen, dat witte vlekken wegwerkt en de arbeidsdruk verlaagt. De relatie tussen de particuliere en publieke sector moet berusten op een samenwerkingsmodel.

A. Kwaliteitsbeleid

De concrete toepassing én uitbouw van een sectoroverschrijdend kwaliteitsbeleid in de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen is een grote prioriteit voor de volgende regering.

De overheid zal eveneens voorwaarden scheppen om kwaliteitsvolle dienstverlening tot stand te brengen en de bestaande permanent te verbeteren.

B. Sociaal Huis

De Vlaamse regering vormt het bestaande OCMW om tot een Sociaal Huis, waar elke burger terecht kan voor alle administratieve en sociale dossiers, voor premies, uitkeringen en tegemoetkomingen. Het Sociaal Huis wordt een mensvriendelijk en een toegankelijk aanspreekpunt, dat de drempelvrees naar de overheidsdiensten en de administratie moet wegwerken. Het Sociaal Huis zal ook als informatieloket fungeren en doorverwijzen naar andere dienstverlenende instellingen, zoals de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB) en bureaus voor consultatie en rechtspleging.

Hervormingen in de verschillende administraties moeten op termijn ingepast worden in de filosofie van het Sociaal Huis. Rechten, premies en tegemoetkomingen die tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaams Gewest behoren, moeten, in de mate van het mogelijke, automatisch worden toegekend, zonder voorafgaande administratieve verplichtingen.

De Vlaamse Regering zal via proefprojecten die door de Gemeenschap worden gefinancierd een initiatief nemen. Daartoe wordt een samenwerkingsakkoord gesloten met de lokale besturen.

C. Rechten van het kind

De rechten van het kind, zoals die geformuleerd zijn in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, moeten de onderstroom vormen van een gelijkheidsbeleid. Kinderrechten zijn geen luxe maar volwaardige elementen van een Vlaams welzijnsbeleid. Kinderen hebben recht op meer ruimte én beleidsruimte. Een nieuw beleid moet de inspraak van kinderen op diverse maatschappelijke terreinen bevorderen via een verdere uitwerking van een degelijke kindereffectrapportering op alle beleidsniveaus, een verdere investering in het jeugdbeleid met welzijnspromotie, het recht op media op maat voor kinderen en de toegang tot nieuwe media, aandacht voor het welzijn van kinderen bij echtscheiding, verkeersveiligheid, en extra infrastructuur voor opvang in noodsituaties.

Daarnaast moet extra aandacht gaan naar de bestrijding en het voorkomen van geweld op kinderen. Het kind moet bij alle stappen die worden genomen, centraal staan.

D. Kinderopvang

De vraag naar kinderopvang neemt gestaag toe. Het systeem voor kinderopvang moet hervormd en uitgebreid worden, waarbij erkenning en betoelaging van de voorzieningen gescheiden worden. Er moet een evenwicht worden gezocht tussen de behoeften van de kinderen en de ouders. Kinderopvang moet op termijn een basisvoorziening worden. Daarvoor moet het aanbod drastisch verhoogd worden en de ouderbijdrage voor de gezinnen met lage inkomens verminderd worden. Er wordt binnen negen maanden een totaalbeleidsplan kinderopvang opgesteld met een volledige voorstelling van de behoeften en de verantwoordelijkheden. Om een snelle instap in de arbeidsmarkt of uitzendwerk mogelijk te maken moet extra aandacht gaan naar een flexibeler kinderopvang. Ook kinderen van ouders met onregelmatige

arbeidstijden moeten gebruik kunnen maken van soepele en kwaliteitsvolle opvang. De overheid zal normerend en controlerend optreden en de betoelaging bestemmen voor de gebruiker eerder dan voor de instellingen.

De buitenschoolse kinderopvang moet verder uitgebouwd worden, in de mate van het mogelijke buiten de schoolmuren. Er komt een decreet buitenschoolse kinderopvang (BKO), waarin de netoverschrijdende samenwerking op buurtniveau, in samenwerking met alle lokale actoren, wordt vastgelegd.

E. Integrale jeugdzorg

De motie van aanbeveling en de maatschappelijke beleidsnota Bijzondere Jeugdzorg, die tot stand kwamen na grondig overleg met alle betrokken actoren, wordt binnen een strategisch meerjarenplan uitgevoerd. Hierbij mogen geen taboes ontstaan. Specifieke jongerenproblemen moeten op een ernstige manier bespreekbaar worden.

Jongerenrechten moeten ook in de bijzondere jeugdzorg centraal staan. Problemen moeten in overleg en met respect voor de eigen identiteit en cultuur van de jongeren worden aangepakt. De dialoog tussen jongeren en hulpverleners is een belangrijke voorwaarde voor het slagen van de hulpverlening. In de uitvoering van het jeugdbeschermingsrecht moet maximaal gebruik gemaakt worden van de huidige gemeenschapsbevoegdheden. Plaatsing is en blijft een noodoplossing. De Vlaamse Gemeenschap moet wel de nodige infrastructuur ter beschikking stellen indien plaatsing nodig is.

F. Ouderenbeleid

Gelet op de sterk toenemende vergrijzing heeft de regering bijzondere aandacht voor het ouderenbeleid. Het is een van de grootste sociale uitdagingen van de komende decennia. Daarbij wordt een positief uitgangspunt gehanteerd. Senioren zijn een bewuste en mondige volksgroep, van wie de participatie en autonomie in het maatschappelijk leven blijvend en maximaal gegarandeerd moeten worden en voor wie elke betutteling uit den boze is.

Voor de zorgbehoevende ouderen moet de zorgverzekering als persoonsgebonden budget een subsidie vormen aan de ouderen zelf. Ze moet samengaan met een verbetering en een vergroting van het aanbod aan hulpverlening. Er wordt vooral naar gestreefd om de Vlaamse

senior zo lang hij kan en wil in de eigen vertrouwde thuisomgeving te laten wonen. Het gamma aan thuiszorgdiensten moet dan ook verder worden ondersteund en uitgebreid, alsook de voorzieningen voor dagopvang en kort verblijf.

Ook voor de residentiële voorzieningen voor ouderen moet het aanbod continu worden geëvalueerd. Een goed aansluitend geheel aan zorgverleningsvormen staat voortdurend centraal.

G. De zorgverzekering

De zorgverzekering moet uitgebouwd worden tot een efficiënt instrument om de niet-medische kosten te vergoeden die gepaard gaan met zorgbehoefvendheid. Dat zal gefaseerd verlopen, waarbij prioriteit moet gegeven worden aan wie de meeste zorg behoeft. Het systeem moet gebruiksvriendelijk zijn, zodat wie zorg behoeft zelf kan kiezen welke soort hulp hij ontvangt. Bij de uitwerking van de zorgverzekering moet van bij de aanvang voor pluralisme en vrije keuze gezorgd worden.

De middelen kunnen beheerd worden in een gemengd systeem van herverdeling en kapitalisatie. Daarbij wordt het grootste deel van de bijdragen, die inkomensgerelateerd zijn, gebruikt om het kapitalisatiesysteem te financieren. Tegelijkertijd worden vanuit de algemene middelen de nodige inspanningen geleverd om aan de huidige behoeften te voldoen en om de demografische uitdagingen op te vangen. Mantelzorgverleners moeten een subsidie kunnen ontvangen.

H. Armoedebestrijdingsbeleid

In het armoedebestrijdingsbeleid van de Vlaamse regering staat de arme als persoon centraal. Armoedebestrijding is veel meer dan het uitbetalen van een 'bestaansminimum' door de OCMW's. Er is behoefte aan een inclusieve benadering van het armoedeprobleem en een multidisciplinaire aanpak. De coördinatie op het lokale niveau gebeurt op een manier waarbij de gemeenten, organisaties, buurtcomités, OCMW's en partners uit het huisvestingsbeleid samenwerken. Gestructureerd overleg met vertegenwoordigers uit het veld moet worden voortgezet (participatie en emancipatie). Kansarmoedebestrijding moet zowel aandacht krijgen in scholen, buurtcentra, OCMW's als op het vlak van cultuur, werkgelegenheid, gezondheid, onderwijs en huisvesting. Het algemene verslag over de armoede en het parlementaire debat dat daarrond werd gevoerd, moeten blijvend een leidraad zijn voor de regering. De verdere

realisatie van de sociale grondrechten voor elke burger, en in het bijzonder van de meest kwetsbare groepen, vormt de toetssteen van dat beleid.

De Vlaamse regering neemt initiatieven om het recht op wonen voor iedereen te realiseren, onder meer door een uitbreiding van de beschutte woonvormen en het aanbieden van woonbegeleiding en zorgwonen.

Er moet tevens voldoende aandacht gaan naar nieuwe vormen van armoede. Wie getroffen wordt door uitzichtloze financiële schulden wordt onder bepaalde voorwaarden een nieuwe kans geboden.

Of men met zijn inkomen nog kwaliteitsvol kan leven, hangt vaak af van het volume aan 'vaste kosten' zoals de huur van een huis. Vaak is er bij grote 'vaste kosten' sprake van verborgen armoede. De regering zal een instrumentarium ontwikkelen om deze armoede in kaart te brengen.

I. Gehandicaptenbeleid

De roep naar beleidsvernieuwing vanuit de sector en de gebruikers moet beantwoord worden. Dat heeft zowel implicaties voor het algemene kader van de gehandicaptensector als op een aantal deeldomeinen.

Het gehandicaptenbeleid gaat uit van de behoeften van de gehandicapte zelf en zijn recht op een zorgverlening op maat. Dat moet op een doorzichtige en gebruiksvriendelijke wijze georganiseerd worden met een minimum aan administratieve verplichtingen.

Het aanbod aan voorzieningen en dienstverlening moet de persoon met een handicap ondersteunen om zo zelfstandig mogelijk te leven. Daarvoor is een voldoende aanbod aan ambulante zorg nodig en moet het persoonsgebonden assistentiebudget waar mogelijk die doelstelling mee helpen realiseren. Ook in dat verband wordt de mantelzorg specifiek ondersteund.

Er moeten continu inspanningen geleverd worden voor een algemene toegankelijkheid van het publieke leven. Dat betekent zowel initiatieven op het vlak van openbare gebouwen, ruimtelijke

ordering, openbaar vervoer en telecommunicatie. Er wordt een ondersteuningsbeleid gevoerd voor het geïntegreerde onderwijs. De resoluties betreffende personen met een auditieve handicap en autisme worden uitgevoerd.

De werkgelegenheidskansen van personen met een handicap op de particuliere en publieke reguliere arbeidsmarkt worden onder meer verbeterd door meer ondersteuningsmogelijkheden, trajectbegeleiding en betere informatie. Specifieke opleidingsprogramma's moeten meer uitmonden in reële werkgelegenheid.

Er is behoefte aan programmatie voor de opvang van volwassen personen met een handicap.

J. Inburgering en integratie

Het kan niet ontkend worden dat er samenlevingsproblemen tussen autochtonen en allochtonen zijn. Een integraal beleid voor etnisch-culturele minderheden wordt met concrete doelstellingen en maatregelen op de verschillende Vlaamse bevoegdheidsdomeinen en -niveaus gevoerd om de ontvangst en de integratie van die groepen te bevorderen.

Nieuwkomers in onze samenleving en allochtonen die hier al een tijd verblijven, moeten optimaal deelnemen aan de samenleving. Dat houdt in dat ze onze taal leren, kennismaken met onze democratische waarden en zich op de arbeidsmarkt integreren. Daarvoor is een voldoende aanbod nodig.

Er wordt een systeem van inburgering opgezet, met respect voor de eigenheid van de allochtone medeburgers.

Het proces van inburgering wordt bevorderd via twee sporen : de individuele benadering via een inburgeringscontract en de dialoog en ontmoeting via overleg en responsabilisering van de zelforganisaties. Op die manier gebeurt de inburgering met medewerking van en respect voor de allochtone gemeenschap in Vlaanderen.

Het is aan de steden en gemeenten om deze inburgering mee op te zetten, met financiële, logistieke en inhoudelijke hulp van de Vlaamse Gemeenschap.

K. Gezondheidsbeleid

De Vlaamse overheid heeft op het vlak van gezondheidszorg een belangrijke taak te vervullen, zowel voor preventie als voor kwaliteitsdoelstellingen. Na een periode van structurele hervormingen in de gezondheidszorg gaat nu prioritair de aandacht naar de inhoudelijke verfijning van het preventiebeleid. Er wordt gestreefd naar een gecoördineerd geheel van projecten, dat gebaseerd is op duidelijke en haalbare doelstellingen en degelijke methodes. Een coherent preventiebeleid wordt onder meer gerealiseerd door een betere intersectorale afstemming en coördinatie van sectoroverschrijdende thematieken. Het netwerk van preventieve voorzieningen wordt bevorderd door de complementariteit op lokaal vlak en de netwerkvorming tussen diverse eerstelijnssectoren. Inhoudelijk gaat speciale aandacht naar borstkankerscreening, aids-preventie, drugpreventie, gezonde voeding en de relatie tussen gezondheid en leefmilieu. De Vlaamse regering voert een preventiebeleid waarin alle groepen van de samenleving op een evenwaardige manier betrokken worden.

Met betrekking tot de toegankelijkheid van de gezondheidszorg is er nog steeds sociale ongelijkheid. De bestaande sociale ongelijkheid in de preventieve gezondheidszorg wordt zoveel mogelijk weggewerkt.

De Vlaamse regering wil de wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg wegwerken. Het verhogen van de geestelijke gezondheid wordt als extra doelstelling toegevoegd aan het preventieve gezondheidsbeleid.

Het gezondheidsbeleid moet kunnen worden ingevuld op basis van gezondheidsdoelstellingen, die vastgelegd worden op basis van wetenschappelijk onderzoek, epidemiologische gegevens en een brede maatschappelijke discussie. Een Vlaams bevolkingsonderzoek, met daaraan gekoppeld de uitbouw van een degelijk gedocumenteerde Vlaamse gezondheidsdatabank, is onontbeerlijk.

Het thuiszorgbeleid wordt verder uitgebouwd met waarborgen voor het pluralistische karakter ervan.

L. Gelijkekansenbeleid

De Vlaamse regering voert een gelijkekansenbeleid waarbij discriminatie op basis van geslacht, afkomst, leeftijd, seksuele geaardheid en handicap worden weggewerkt. Ze trekt daartoe de nodige middelen op de begroting uit.

Er is op verschillende terreinen nog wel degelijk sprake van ongelijke kansen waardoor overheidsingrijpen nodig is. Zo wijzen onderzoeken uit dat er nog steeds grote problemen zijn op het vlak van gelijke verloning voor mannen en vrouwen. De Vlaamse regering zal in het kader van het overleg binnen het VESOC de gelijke verloning van mannen en vrouwen aanmoedigen. De Vlaamse regering engageert zich eveneens om voor homo's en lesbiennes een gelijkekansenbeleid waar te maken.

DEEL III KENNIS EN CREATIVITEIT VOOR IEDEREEN

Hoofdstuk 1 Een toekomstgericht onderwijsbeleid

Inleiding

Het onderwijs staat al meer dan vijftientig jaar onder druk van budgettaire prioriteiten. Het wordt hoog tijd dat er een tegenbeweging komt waarbij opvoeding, opleiding en onderwijs opnieuw een prioriteit worden. Investeren in onderwijs en vorming is de boodschap.

Zo'n tegenbeweging is noodzakelijk om meer dan één reden. De jongeren moeten de nodige kennis, vaardigheden en attitudes verwerven zodat ze een plaats kunnen veroveren op de arbeidsmarkt. Daarnaast moet onderwijs bijdragen tot hun menselijke en maatschappelijke ontplooiing. De vier pijlers van het onderwijs die Jacques Delors aanhaalt in 'Learning the treasure within' (1996) bieden ook voor de missie van het Vlaamse onderwijsbeleid een vruchtbare invalshoek : learning to know, learning to do, learning to live together - learning to live with others en learning to be. Deze vier pijlers leggen achtereenvolgens de nadruk op kennis, vaardigheden en competenties, sociale vaardigheden en persoonlijkheidsontplooiing.

Degelijke opleiding en onderwijs zijn de beste waarborg voor de overdracht van waarden die als basis dienen voor de uitbouw van een tolerante, zorgzame en menslievende samenleving, voor de uitbouw van een maatschappij die ingaat tegen het onbegrip, de onverdraagzaamheid en de vereenzaming die we thans maar al te vaak meemaken. Onderwijs moet de basis leggen voor participatie op verschillende domeinen : politiek, sociaal, economisch, cultureel.

Een democratische samenleving is gestoeld op een democratisch onderwijs. Alle geledingen van de schoolbevolking moeten de kans krijgen om deel te nemen aan het democratisch bestuur van de school. De jongeren hebben in de eerste plaats recht op en baat bij een participerende schoolcultuur. Jongeren en ouders moeten, via de aanwezigheid in overlegorganen, inspraak hebben in het bestuur van de school. De school zelf draagt de verantwoordelijkheid voor begeleiding en ondersteuning.

Het onderwijs is geen ivoren toren. Het onderwijs alleen kan geen afdoende antwoord bieden op alle maatschappelijke problemen waarmee het geconfronteerd wordt. Alle maatschappelijke geledingen dragen hierin een gedeelde verantwoordelijkheid. Het is dan ook evident dat samenwerking en dialoog op permanente en structurele wijze worden

georganiseerd. De regering zal daartoe de nodige initiatieven nemen. De regering zal er bovendien actief op toezien dat overbevraging van leerkrachten en scholen wordt ingedijkt.

Bijzondere aandacht gaat naar het voltijdse en het deeltijdse kunstonderwijs op alle niveaus, vanwege hun hoge emancipatieve waarde.

A. Opnieuw investeren in onderwijs

Het onderwijs zorgt voor kennisoverdracht, leren leren, het bijbrengen van ethische inzichten, het ontwikkelen van sociale vaardigheden, het vormen van een kritische geest. Het onderwijs moet daarvoor extra middelen krijgen. Onderwijs mag niet alleen in markttermen beoordeeld worden. Onderwijs moet zorg dragen voor alle jongeren. Het is het wapen bij uitstek tegen een mogelijke ontwikkeling naar een duale samenleving. Kortom: een gelijkekansenbeleid moet centraal staan. Om kwalitatief onderwijs te garanderen, om met andere woorden iedereen maximaal kansen te geven zich intellectueel, emotioneel, maatschappelijk en creatieve te ontplooiën, moeten er voldoende omkadering en verhoogde werkingsmiddelen ter beschikking gesteld worden.

Samen met de verdere responsabilisering van de onderwijsverstrekkers zal de regering ook de nodige initiatieven nemen om het toezicht op de effectieve en efficiënte aanwending van de ter beschikking gestelde middelen te verscherpen, in het kader van de gerechtvaardigde vraag van de onderwijsgebruiker en de gemeenschap naar kwaliteit.

In verband met de schoolgebouwen en de infrastructuur is er behoefte aan een substantiële verhoging van de financiële middelen voor alle niveaus. Aantrekkelijke schoolgebouwen zijn een belangrijk element in het creëren van een aangename schoolomgeving, wat bevorderlijk is voor het welzijn van de leerlingen en de leerkrachten. Verfraaiing van het onderwijspatrimonium past ook in campagnes tegen antisociaal gedrag op school. Daarbij is een kwalitatieve bewaking van de onderwijsinfrastructuur nodig en worden vernieuwende duurzame projecten gestimuleerd. Verder zijn een optimalisering van de infrastructuur, een intensiever gebruik en openstelling voor de gemeenschap wenselijk.

De werkingsmiddelen voor het basisonderwijs worden progressief verhoogd met het oog op uitbreiding van beleidsondersteuning- of administratieve ondersteuning.

B. Levenslang leren

Het recht op permanente vorming of levenslang leren is het enige afdoende antwoord om zowel actieven als niet-actieven mee te laten evolueren in de samenleving. Bij de concrete invulling daarvan worden niet alleen de opleiding en bijscholing behandeld, maar evenzeer de sociale voorwaarden en de arbeidsomstandigheden waarbinnen de burger de mogelijkheden krijgt om aan permanente vorming te doen. Om dat te realiseren kiest de Vlaamse regering voor een geïntegreerd beleid tussen de verschillende Vlaamse administraties onderling en met alle sociale partners. Daarnaast moet er een daadwerkelijke en gestructureerde samenwerking komen tussen VIZO, VDAB en Onderwijs Sociale Promotie (OSP). Bovendien zal de Vlaamse regering, samen met de federale overheid, een voorwaardenscheppend beleid realiseren, waarbij in het bijzonder aandacht wordt besteed aan de aanpassing van het wettelijke en het reglementaire kader.

Het hoger volwassenenonderwijs van het Hoger Onderwijs Korte Type - Sociale Promotie (HOKT-SP) krijgt een plaats binnen het hogeschoolonderwijs. De Vlaamse regering voldoende middelen uit om het volwassenenonderwijs te versterken.

Met het oog op een betere integratie van allochtonen waarborgt het onderwijs een behoeftedekkend aanbod van taallessen Nederlands voor allochtone volwassenen.

C. Ruimte waarborgen voor een gediversifieerd onderwijsaanbod

De regering zal de nodige besluiten trekken uit de studie over de objectiveerbare verschillen in het onderwijsaanbod.

De Vlaamse regering zal het politieke akkoord dat de democratische partijen in het Vlaams Parlement hebben gesloten met het oog op de hervorming van het gemeenschapsonderwijs volledig uitvoeren.

De studie over de objectiveerbare verschillen kan een antwoord geven op de vraag: ‘Wat kost het om elke leerling kwaliteitsvol onderwijs aan te bieden en de vrije keuze en het pluralisme in het onderwijslandschap te waarborgen?’. Die vraag is belangrijker dan ‘Hoeveel krijgt een bepaald onderwijsnet aan financiële middelen per leerling?’ We moeten af van de netversterkende en louter budgettaire discussie. We moet investeren in leerlingen en leerkrachten, veeleer dan in structuren en netten. Het gesubsidieerde onderwijs krijgt de middelen om zijn onderwijs te organiseren en het gemeenschapsonderwijs heeft recht op voldoende financiering om zijn grondwettelijke opdracht waar te maken. Naast officieel

gesubsidieerde scholen kunnen ook vrije scholen zich ontwikkelen tot open, pluralistische vrijekeuzescholen.

Het is normaal dat alle scholen of inrichtende machten onderworpen worden aan een gelijkwaardige boekhoudkundige controle. Daarnaast is een openbaar jaarverslag met de nodige financiële gegevens wenselijk.

Als een officieel gesubsidieerde school wordt overgedragen aan een andere inrichtende macht, zal die openstaan voor alle leerlingen, ongeacht de ideologische, filosofische of godsdienstige opvattingen van de ouders en leerlingen. Tot de leerlingen niet meer leerplichtig zijn, zal hen de keuze worden aangeboden tussen onderricht in een van erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer. Het godsdienstonderwijs of de niet-confessionele zedenleer worden door een leermeester of specifieke leerkracht gegeven. Die leraar werkt volgens een schoolwerkplan en schoolreglement, en met schoolboeken die in overeenstemming zijn met dit open karakter.

Gesubsidieerde of gefinancierde scholen mogen geen leerlingen weigeren. Vrije scholen met een bepaald pedagogisch, levensbeschouwelijk of godsdienstig project vragen aan de ouders dat project, dat in het schoolreglement wordt omschreven, te tekenen voor akkoord. Als de ouders dat weigeren, kunnen de leerlingen niet tot de school toegelaten worden. Leerplichtige leerlingen kunnen alleen doorgezonden worden als ze het schoolleven op duurzame wijze grondig verstoren en nadat een alternatief gevonden wordt.

We hebben een stand van zaken nodig. Er komt een evaluatie en optimalisering van de initiatieven die genomen werden voor de invoering en toepassing van de non-discriminatieverklaring.

Na de vele hervormingen van de voorbije jaren, wordt het onderwijs ertoe in staat gesteld die hervormingen in alle kalmte in te passen in de scholen. Scholen worden via stimuli aangemoedigd samen te werken. Die samenwerking gebeurt op grond van vrijwilligheid en heeft een breed draagvlak nodig. De netoverschrijdende samenwerking voor zware infrastructuur zal daarbij een prioriteit zijn.

D. Kwaliteitsbewaking

De autonomie van de school is belangrijk. Dat impliceert dat ze ook de eerste verantwoordelijkheid draagt voor de kwaliteit van haar aanbod. De regering zal de school

aanmoedigen en voorzien van de nodige middelen om interne kwaliteitszorg en -bewaking te optimaliseren. De overheid zal haar eigen instrumenten voor externe kwaliteitsbewaking verder uitbouwen.

Via die externe kwaliteitbewaking zal de overheid erover waken dat alle gesubsidieerde en gefinancierde scholen in de Vlaamse Gemeenschap voldoende kwaliteit garanderen.

Op termijn moeten interne en externe kwaliteitscontrole elkaar aanvullen. Eindtermen, ontwikkelingsdoelen, basiscompetenties en vakoverschrijdende thema's moeten verder aangevuld en volledig ingevoerd worden. Daarbij moet blijvend aandacht gaan naar kennisoverdracht, maar daarnaast ook naar de lichamelijke, de muzische en het creatieve ontwikkeling.

Om hun opdrachten volwaardig te kunnen invullen, moeten de scholen beschikken over voldoende 'beleidsvoerend vermogen'. Dat wordt gerealiseerd door een systeem van opleidingen en nascholingen uit te werken zodat de functies van de directie verder worden geprofessionaliseerd. Nieuw aangestelde directies worden ertoe verplicht een dergelijke opleiding te volgen gedurende de eerste jaren van hun functie. In het hele leerplichtonderwijs wordt voor alle leidinggevende functies het mandaatprincipe ingevoerd.

De leefkwaliteit van de school en haar omgeving, inclusief de veiligheid én de aangeboden voeding, verdienen de nodige aandacht.

E. Zorgverbreding

Zorgverbreding wordt veralgemeend in het onderwijs. Ook in het secundair onderwijs is er extra aandacht en omkadering voor zorgverbreding, leerstoornissen en (leer)problemen nodig. Denken we daarbij maar aan het huidige cascade-effect van problemen waarmee het onderwijs vanuit de samenleving geconfronteerd wordt (geweld, drugs, ...). Aanspreekpunten in de scholen en extra ondersteuning moeten daartoe worden uitgebouwd.

Naast de uitbreiding van het doelgroepenbeleid in het basisonderwijs en het secundair onderwijs, wordt er werk gemaakt van een ernstige evaluatie van de zorgverbredings- en onderwijsvoorrangsbeleidprojecten, zodat de effectiviteit van de aangewende middelen zichtbaar wordt.

De begeleiding van leerproblemen die het gevolg zijn van sociale, familiale of culturele achterstanden vraagt een andere benadering dan de begeleiding van specifieke leerstoornissen. Een voor de leerkrachten hanteerbaar systeem om leerlingen te volgen kan daartoe een bijdrage leveren.

Meer deskundigheid veronderstelt meer aandacht voor die problematiek in de initiële lerarenopleiding en nascholing. Klasleerkrachten zijn niet alleen belangrijk om tot een snelle opsporing van problemen te komen. Van hen mag ook verondersteld worden dat ze in de klas de nodige begeleiding bieden met de hulp van het centrum voor leerlingenbegeleiding, externe deskundigen en specifiek opgeleide collega's. In het kader van het streven naar meer inclusief onderwijs worden projecten opgezet, zodat extra begeleiding mogelijk wordt voor leerlingen met leermoeilijkheden in het gewone onderwijs.

Het onderwijs voor zieke kinderen en de organisatie van ziekenhuisscholen vragen een bijzondere aandacht.

Internaten moeten toegankelijk zijn voor iedereen, ook voor kinderen uit minder kansrijke gezinnen. In het kader van de werklust moet progressief een verantwoorde omkadering worden uitgebouwd. De werkingsmiddelen van de vrije internaten worden geleidelijk verruimd aan de hand van objectieve criteria.

F. Een betere oriëntering en de aanpak van het watervalstelsel

Vlaanderen kan het zich niet permitteren om een belangrijk deel van zijn jeugd in de kou te laten staan, de jongeren hun dromen te ontnemen en hun talenten en creativiteit ongebruikt te laten. De opwaardering van het technisch en beroepsonderwijs is daarom een absolute noodzaak.

Het zogenaamde watervalstelsel wordt aangepakt. Alleen op die manier kan immers een oplossing geboden worden voor de onderwaardering van het Technisch Secundair Onderwijs (TSO) en het BeroepsSecundair Onderwijs (BSO). Die onderwaardering is voor de leerling onaanvaardbaar en voor de ouders een bron van onnodige frustraties. Bovendien leidt die onderwaardering in het bedrijfsleven tot spanningen die we o.a. terugvinden in het bestaan van de zogenaamde knelpuntberoepen. Er worden proefprojecten gestart om dat watervalstelsel te remediëren.

Een correctie van het watervalstelsel en een betere oriëntering hangen nauw samen met de valorisering van de opdracht van de eerste graad secundair onderwijs, het realiseren van een grotere integratie van de onderwijsvormen, de versterking van de technische component, ook in de ASO-opleiding, en de invoering van een modulaire opbouw. Bij de invoering van het modulaire systeem worden de nodige aansluitingen gerealiseerd met o.m. VIZO, volwassenenonderwijs en VDAB-opleidingen, zeker voor de beroepsopleidingen en het DBO.

Een evaluatie van de invulling van de leerplicht is noodzakelijk. Tevens moet een onderzoek worden verricht naar de mogelijkheden om de relatie tussen het onderwijs en het bedrijfsleven te verbeteren. Er zijn tussen het bedrijfsleven en het beroeps- en technisch onderwijs meer directe relaties nodig. De oprichting van een 'uitrustingsfonds' in samenwerking met de privé-sector is nodig om de infrastructurele uitrusting van het technisch en beroepsopleiding op peil te houden. Ook het aanbieden van stageplaatsen binnen het bedrijfsleven die kunnen worden geïntegreerd binnen het beroeps- en technisch onderwijs, moet worden vergroot.

G. De herwaardering van de leraar

Functiebeschrijvingen en evaluaties kunnen een belangrijke verrijking zijn voor de leraren. De vorm, de omstandigheden en voorwaarden daarvan worden decretaal vastgelegd. Ze moeten ook de nodige bescherming van de personeelsleden inhouden. Een zo groot mogelijke harmonisering van het personeelsstatuut in alle netten wordt verwezenlijkt.

Een grotere autonomie van de scholen kan alleen op voorwaarde dat inspraak en participatie daadwerkelijk uitgebouwd en gegarandeerd zijn. Een decreet over 'inspraak en participatie' is daarbij essentieel.

De mate waarin het personeelslid wordt belast, wordt vastgelegd en wordt individueel vertaald in een functiebeschrijving. Die belasting wordt niet alleen in lesuren uitgedrukt.

Onze samenleving en de wetenschap zijn zo sterk onderhevig aan veranderingen dat het nooit meer echt rustig kan worden in het onderwijs. En trouwens niet alleen daar. Dat mag echter geen aanleiding vormen tot steeds meer regelgeving en grotere formalisering, die het onderwijs van zijn essentiële maatschappelijke opdracht doen vervreemden.

Het decreet over lerarenopleiding moet gevolgd en geëvalueerd worden. Voor de beroepsprofielen komen er zeker aanvullingen. Vooral kennis van, inzicht in en omgaan met

leerstoornissen en leerproblemen zullen voldoende aan bod komen in die lerarenprofielen en op die manier ook in de programma's van de lerarenopleiding.

De begeleiding van beginnende leerkrachten en de nascholing van leerkrachten, zoals bepaald in het decreet lerarenopleiding, krijgen concrete vorm en invulling. Beginnende leraren krijgen meer werkzekerheid en financiële zekerheid. Zo kunnen er 'vervangingspools' worden opgericht waardoor jonge afgestudeerden een jaaraanstelling krijgen binnen een bepaalde streek of scholengroep.

Via de nodige stimuli moet men aan de ene kant vakmensen uit de privé-sector aantrekken als technisch leraren voor het technisch en beroepsonderwijs, en aan de andere kant leerkrachten de nodige praktijkervaring laten opdoen in het bedrijfsleven.

H. ICT-geletterdheid

De nieuwe informatie- en communicatietechnologie (ICT) moet toegankelijk en beschikbaar zijn voor iedereen. Een nieuw soort (computer)analfabetisme moet vermeden worden, omdat ze een nieuwe duale maatschappij in de hand werkt.

De extra ondersteuning om op een ruimere schaal computers in de school te brengen moet worden voortgezet. Ook moet gezorgd worden voor de upgrading van die computers. Leerlingen en cursisten moeten met ICT leren omgaan binnen de context van de bestaande vakken en leergebieden. Leerkrachten moeten een door de overheid gegarandeerde, vraaggestuurde nascholing krijgen in verband met ICT. Daarbij moeten ze kunnen rekenen op geoperationaliseerde netwerken die hen ondersteunen. Parallel daarmee moet gezorgd worden voor een effectieve integratie van het educatieve gebruik van ICT in de lerarenopleiding.

I. Hoger onderwijs

De tekorten inzake de werkingsuitkeringen voor de universiteiten moeten op korte termijn worden opgevangen. De enveloppe voor de financiering van de hogescholen wordt aangepast. Er moet wetenschappelijk onderzoek worden gedaan naar de reële kostprijs van de opleidingen. De instellingen krijgen extra financiële middelen om aan de nieuwe uitdagingen die door de overheid stelt, kwaliteitsvol en efficiënt tegemoet te kunnen komen.

De hogescholen en de universiteiten krijgen elk volgens hun decretale missie, afdoende financiële middelen om kwaliteitsvol onderzoek op hun respectieve niveau te waarborgen. De

universiteiten moeten ten volle in staat worden gesteld om hun primordiale missie inzake fundamenteel onderzoek te vervullen.

De middelen van het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF) worden opgetrokken. De regelgeving wordt vereenvoudigd. Daarnaast worden hogescholen door de overheid extra ondersteund om, in samenwerking en op verzoek van het regionale en lokale bedrijfsweefsel, (inzonderheid de KMO's), technologisch onderzoek te verrichten.

Het belang van een degelijke werkomgeving en infrastructuur voor de kwaliteit van het onderwijs moet ook in het hoger onderwijs opnieuw naar waarde worden geschat. De kloof tussen de bestaande investeringsmiddelen en de bestaande behoeften moet progressief worden gedicht.

De universiteiten en hogescholen worden ertoe aangezet om te streven naar zwaartepuntvorming inzake onderwijs en onderzoek. Versnippering wordt tegengegaan om op internationaal en Europees niveau concurrentieel te blijven. Daarbij is er ruimte voor creativiteit en inventiviteit, voor initiatieven die nieuwe wegen bewandelen. De kwaliteit van het hoger onderwijs is niet gebaat met een status-quo. Wie internationale samenwerking hoog in het vaandel voert, wapent zich het best voor de toekomst.

Het hogeschoolonderwijs en het universitair onderwijs worden beter op elkaar afgestemd. Het aanbod van het universitair onderwijs en hogeschoolonderwijs moet worden geoptimaliseerd en het moet inspelen op nieuwe uitdagingen. Samenwerkingsmodellen tussen universiteiten en hogescholen worden uitgebouwd om het binaire systeem van ons hoger onderwijs te overstijgen. De universiteiten en de hogescholen worden uitgenodigd om aan de Vlaamse regering concrete voorstellen te doen over de optimalisering van hun aanbod. De Vlaamse regering zal mede op basis van die voorstellen, de optimalisering van het aanbod evalueren en daaruit de gepaste conclusies trekken.

Bij de realisatie van de Universiteit Antwerpen en de uitbouw van een Transnationale Universiteit Limburg wordt het opleidingsaanbod geoptimaliseerd.

Met betrekking tot de kwaliteit van het hoger onderwijs moet de overheid een degelijke meta-evaluatie veralgemenen.

De onderwijsstructuur van het hoger onderwijs wordt herbekeken in het licht van de nieuwe maatschappelijke en internationale ontwikkelingen. Als prioriteiten worden de flexibilisering en modularisering van het aanbod, het afstandsonderwijs, de mobiliteit en de bruggen tussen hogescholen en universiteiten naar voren geschoven.

In het kader van de onderwijsinnovatie worden de bestaande initiatieven extra ondersteund met het oog op een reële en snelle operationalisering. Samenwerking en zwaartepuntvorming moeten worden aangemoedigd.

Bovendien zal de Vlaamse regering de conclusies van de Sorbonne- en Bolognaverklaringen invoeren in nauw overleg met de VIIR en de VLHORA om de mobiliteit van de studenten en docenten te bevorderen, de harmonisering van de valorisering van de diploma's te bewerkstelligen en de samenwerking op het vlak van kwaliteitsbewaking te stimuleren. Kortom, ze wil het Vlaamse hoger onderwijs op Europees en internationaal niveau optimaal laten renderen.

De basisdecreten van het hoger onderwijs worden beter op elkaar afgestemd.

De open en vrije toegang tot het hoger onderwijs blijft het uitgangspunt. Wel zijn er initiatieven nodig om tot een betere oriëntering te komen vanuit het secundair onderwijs. De eindtermen van het secundair onderwijs en de begintermen van het hoger onderwijs moeten op elkaar afgestemd worden. De eerstejaarsstudenten in het hoger onderwijs moeten beter begeleid worden.

In het kader van de Voortgezette Academische Opleidingen heeft ook de regering een verantwoordelijkheid, onder meer voor het inschrijvingsgeld. Die voortgezette academische opleidingen moeten een democratisch recht blijven en dus toegankelijk zijn voor iedereen.

Er wordt een magistratenschool opgericht ter uitvoering van het Octopusakkoord.

J. Wegnemen van financiële drempels

Het creëren van gelijke kansen moet reëel zijn. De kostprijs of sociaal-economische elementen mogen geen rem vormen op het recht op onderwijs. De kosten voor de 'niet-duurzame schooluitrusting' - zoals schoolboeken, schriften, fotokopieën, verplichte schooltijdschriften, enzovoort - en het realiseren van de eindtermen worden gedragen door de basisschool. Op die manier wordt de kosteloosheid van het leerplichtonderwijs gegarandeerd.

De geleidelijke realisatie daarvan vergt wel een toename van de daartoe geëigende werkingsmiddelen van de scholen.

In het secundair onderwijs moeten facultatieve uitgaven die weinig met het lesprogramma te maken hebben, beperkt worden. De geëigende participatieorganen waken erover dat die uitgaven geen aanleiding geven tot uitsluiting van leerlingen.

De studiefinanciering in het hoger onderwijs is nog steeds een bepalende factor voor de toegang tot dat onderwijs. Naast de sociale toelagen, die voor de hogescholen en universiteiten tijdens deze bestuursperiode gelijkgeschakeld worden, zijn de studietoelagen een essentiële hefboom om gemakkelijker de drempel van de studiekosten te nemen.

De studietoelagen worden opgetrokken tot op het niveau van de directe studiekosten. Meer jongeren krijgen een studietoelage doordat bijvoorbeeld de maximum-inkomensgrens wordt verhoogd, het systeem van het vermoedelijke inkomen wordt veralgemeend, een 'bodem-KI' en een 'jokerbeurs' worden ingevoerd. De jokerbeurs is een beurs die studenten eenmaal kunnen aanvragen, als ze volgens de geldende richtlijnen niet (meer) beursgerechtigd zijn. Als ze die jokerbeurs bij de initiële opleiding niet gebruiken, kunnen ze die nog aanvragen bij het aanvatten van aanvullende studies. Daarnaast zal het systeem van studiefinanciering zich moeten aanpassen aan de steeds meer gedifferentieerde leerwegen die de studenten volgen.

Hoofdstuk 2 **Een toekomstgericht cultuur- en mediabeleid**

A. Cultuur

1. Het belang van cultuur

Cultuur moet een prominente rol spelen in het maatschappelijke leven. Cultuur is een wezenlijke hefboom voor een maatschappij die waarden als openheid, verdraagzaamheid, democratie, creativiteit en kritische zin bij de brede bevolking wil aanscherpen.

Daartoe moet de overheid de nodige budgettaire middelen vrijmaken. Het beleid moet de samenleving sensibiliseren voor cultuur en haar bewust maken van het belang ervan voor een vollediger ontplooiing van mens en samenleving.

De taak van het beleid kansen scheppen, niet inhouden te bepalen. Zo'n voorwaardenscheppend beleid richt zich zowel op de productie (het aanbod) als op de spreiding en de beleving (de vraag).

2. Complementariteit en decentralisatie

Het cultuurbeleid is geen aangelegenheid van de Vlaamse Gemeenschap alleen. Ook de sector zelf, de consumenten, de privé-sector en de andere overheden zoals gemeenten en provincies, zijn belangrijke actoren. Het cultuurbeleid moet dan ook in de eerste plaats oog hebben voor een optimale complementariteit tussen die verschillende actoren. Zo moet werk gemaakt worden van een weloverwogen decentralisatiebeleid. De Vlaamse Gemeenschap moet haar eigen doelstellingen goed expliciteren maar, zonder betutteling, de actoren aan de basis de uitvoering ervan laten bepalen. Wat zinvoller op gedecentraliseerd niveau gebeurt, moet daar gesitueerd worden. Dat moet gepaard gaan met een decentralisatie van de middelen.

3. Cultureel aanbod

Iedereen moet kunnen kiezen uit een gediversifieerd aanbod tot cultuurbeleving en persoonlijkheidsontwikkeling. Het cultuurbeleid moet steunen op twee pijlers: kunsten en een veelzijdig sociaal-cultureel aanbod, waarbij culturele centra en bibliotheken een centrale rol vervullen.

De overheid moet hier sensibiliseren, niet betuttelen of bevoogden. Cultuurbeleving kan immers enkel gedijen in strikte keuzevrijheid. Cultuurbeleving mag in geen enkel opzicht verengd worden tot de zogenaamde elitecultuur. Elk individu moet de kans krijgen zijn eigen cultuurbeleving zelf in te vullen. Er moet meer aandacht besteed worden aan een zo groot mogelijk cultuurbereik, o.a. via cultuurcheques.

4. Het culturele middenveld

De cultuurbeleving wint aan diepte door confrontatie en dialoog met anderen. Vandaar het belang van een sociaal-cultureel netwerk in de samenleving. Mensen die ervoor kiezen in een sociaal verband cultuur te assimileren, zorgen voor gemeenschapsopbouw, voor werken aan zingeving en participatie.

Het verenigingsleven is en blijft vanwege zijn hechte lokale verankering een belangrijke hefboom voor een bloeiend sociaal-cultureel leven. Daarom zal gestreefd worden naar een kader waarbinnen samenwerkingsverbanden tussen de verenigingen en de bestaande lokale sociaal-culturele initiatieven tot stand kunnen komen om het lokaal en wijkgebonden weefsel te versterken.

Ook de andere vormen van volksontwikkeling zijn zeer belangrijk in het kader van de permanente vorming. Het sociaal-cultureel werk verdient een nieuwe impuls. Het sociaal-cultureel werk moet een partner worden in het kader van het decreet over levenslang leren. Het moet bevrijd worden uit de beklemming van de bestaande reglementen en het moet meer vertrouwen krijgen van de overheid om zijn taak te vervullen op een geëigende manier.

De decreten worden herschreven om de taken te herdefiniëren met het oog op herwaardering van het cultuurbegrip, door de individuele keuzevrijheid maximaal te respecteren, door een deregulering en het nastreven van een open maatschappijgeest.

5. Ontzuiling

De Vlaamse samenleving evolueert hoe langer hoe meer naar ontzuiling. Aan de basis is dat duidelijk voelbaar. Dat betekent niet dat de mensen geen eigen mening, overtuiging of

levensfilosofie meer hebben, wel dat zij dit alles willen delen met anderen en ook meer en meer begrip en waardering voor die andere meningen opbrengen.

Die evolutie moet ook op beleidsmatig vlak vertaald worden. Het beleid zal de weg openen naar ontzuiling en het pad van de verzuiling steeds minder. Daartoe zal de steun stilaan worden verlegd naar pluralistische initiatieven waar iedereen terecht kan, en naar individuele ondersteuning. Daarnaast kunnen samenwerkingsverbanden tussen de bestaande verenigingen aangemoedigd worden.

6. Bibliotheken en culturele centra

De overheid moet aan de (sociaal-)culturele sector, zo decentraal mogelijk, een operationele infrastructuur ter beschikking stellen met gekwalificeerd personeel. Culturele centra en openbare bibliotheken moeten zo verder evolueren tot draaischijven van het culturele leven op gemeentelijk en regionaal niveau. Elke persoon kan er individueel of via een organisatie terecht. Het intern pluralistisch beheer garandeert dat iedereen aan bod kan komen, ook de niet-georganiseerden. Door een evenwichtige kostenverdeling tussen de Vlaamse Gemeenschap, de lokale overheden en de gebruiker moet het aanbod de vraag die door de lokale belangstellingsfeer wordt ingegeven, dekken.

Bij de subsidiëring moet rekening worden gehouden met het feit dat bepaalde culturele centra een duidelijke regionale functie vervullen.

Er moet een Vlaams archiefbeleid komen dat voldoende middelen verschaft aan de bestaande instellingen en de toekomstige ontwikkelingen volgt.

7. Kunsten

De kunstenaar is de motor van verandering en reflectie, en de antenne voor de samenleving van morgen. Het kunstenbeleid moet voorwaardenscheppend zijn, met speciale aandacht voor de beginnende kunstenaars en de zorg voor de dynamiek van het kunstgebeuren. Er moet worden onderzocht of de bestaande decreten voldoende kans geven aan jonge kunstenaars en niet teveel het terrein worden van gevestigde waarden.

Een Vlaams podiumkunstenplan wordt opgesteld met het oog op de volgende erkenningsronde van het podiumkunstendecreet, als aanzet tot een globaal podiumkunstenbeleid. Daarbij worden de nominatim gesubsidieerde instellingen betrokken, zowel voor de inhoudelijke evaluatie als voor het opzetten van een algemeen kader. Met dat

plan moet het mogelijk worden de beschotten tussen de diverse vormen van podiumkunsten weg te nemen. Daarnaast zal een cultureel infrastructuurfonds, dat als een rollend fonds zal worden opgevat, worden uitgebouwd met het oog op de financiering van renovatie en optimalisatie van de bestaande culturele infrastructuur.

8. Statuut van de kunstenaar

De Vlaamse regering zal er, op basis van de bestaande onderzoeken, bij de federale regering op aandringen dat ze werk maakt van en aangepast sociaal en juridisch statuut van de kunstenaar, zoals werd voorgesteld in het rapport van de subcommissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

9. Een actief jongerenbeleid

Jongeren, en in het bijzonder de niet-georganiseerde jongeren, moeten meer bij het beleid worden betrokken. Er wordt een specifiek jongerencultuurfonds opgericht dat als doel heeft onafhankelijke lokale of regionale initiatieven ter ontwikkeling van een eigen jongerencultuur te subsidiëren. Bij het beheer van dat fonds worden de jongeren maximaal betrokken.

10. Sport

Het sportbeleid moet zoveel mogelijk mensen aanzetten tot zoveel mogelijk sportbeoefening. De uitvoering daarvan steunt op het subsidiariteitsprincipe, waarbij de overheid zich moet beperken tot een voorwaardenscheppend beleid.

Een vernieuwd sportbeleid moet maximale kansen op slagen krijgen door alle betrokken actoren daartoe de nodige financiële ruimte te geven.

In het licht van de slechte fysieke conditie van de jeugd moeten specifieke maatregelen worden genomen om de participatie van de jeugd te bevorderen. De middelen van de Vlaamse Gemeenschap moeten daarom prioritair worden besteed aan de jeugd. Ze moeten dus terecht komen bij de clubs, via de erkende gemeentelijke sportdiensten, aangezien zij een centrale rol spelen in het voeren van een jeugdsportbeleid. De gemeenten krijgen een scharnierfunctie. Ze zullen de volle verantwoordelijkheid dragen om het lokale sportgebeuren te coördineren in samenwerking met de sportclubs, de scholen en de schoolsportfederatie. Kindvriendelijkheid, kwaliteit en medisch-pedagogische begeleiding moeten centraal staan.

De sportaccommodatie van de scholen moet opengesteld worden voor het publiek.

De nodige aandacht moet worden besteed aan het realiseren van kleinschalige sportinfrastructuur en aan een efficiënt beheer

Zonder afbreuk te doen aan het privé-initiatief of aan de ondernemingszin van kandidaat-exploitanten van particuliere sport- en fitness-centra, moeten maatregelen worden genomen zodat een professionele en verantwoorde begeleiding kan worden aangeboden.

De taken van het BLOSO zullen geëvalueerd worden op basis van het Strategisch Plan Sport.

Overheidssubsidiëring ter stimulering van samenwerking moet gericht zijn op samenbundeling van de krachten binnen eenzelfde sport en niet op het versterken van ideologisch verzuilde structuren.

De dopingbestrijding moet efficiënter worden aangepakt. De controleurs van de Vlaamse Gemeenschap moeten hiertoe politionele bevoegdheid krijgen zodat een anticiperend beleid inzake de strijd tegen het dopinggebruik kan worden gerealiseerd. Tevens moeten afspraken worden gemaakt tussen de Vlaamse administratie en de gerechtelijke instanties over de voortgangsbewaking van de dopingcontroles. Een antidopingscommissie wordt opgericht binnen de Vlaamse Gezondheidsraad zodat de dopingproblematiek op permanente wijze wordt gevolgd.

11. Monumenten en landschappen, archeologie en hedendaagse architectuur

De Vlaamse regering rondt de lopende inventarisatie van het bouwkundig erfgoed af. Aan de hand van die inventarisatie moet het beschermingsbeleid geactiveerd worden zodat het Vlaamse culturele erfgoed op een zorgzame wijze voor de toekomst gevrijwaard wordt.

Daarbij wordt ter uitvoering van de Conventie van Granada en in samenwerking met de provincies, bijzondere aandacht besteed aan het roerend erfgoed dat hoort bij de beschermde monumenten. De Vlaamse regering neemt tevens een decretaal initiatief voor de bescherming van het cultuurhistorisch waardevol varend erfgoed.

Bijzondere aandacht gaat naar de interactie met de krachtlijnen van het regeerakkoord inzake welzijn, werkgelegenheid en het grootstedelijk beleid. Daartoe zal een geïntegreerd beleid gevoerd worden, in de eerste plaats met ruimtelijke ordening. Vooral de zonevreemde monumenten en de verwezenlijking van de sociale huisvesting en de vitalisering van de stadskernen krijgen bijzondere aandacht. Een gezamenlijke geografische toegang tot de gegevens wordt gerealiseerd in samenwerking met het OC-GIS Vlaanderen.

De samenwerking met de provincies en gemeenten wordt verdiept waarbij de administratie zorgt voor de globale sturing. Convenants kunnen afgesloten worden met lokale besturen die over de nodige kennis en middelen beschikken.

Om de impact op en de betrokkenheid van de bevolking te verhogen wordt het initiatief van de Open Monumentendag verbreed, zowel in de tijd als wat de doelgroepen betreft.

Er moet ook gezocht worden naar een personeelsmatige oplossing voor de dossierachterstand.

Voor het archeologische erfgoed is het nodig de beheersopdrachten en de band met het wetenschappelijk onderzoek op het niveau van het Vlaamse Gewest te versterken. Daarbij moet bijzondere aandacht gaan naar de kwaliteitszorg en de ondersteuning van beheer en onderzoek op andere niveaus van de archeologische monumentenzorg, onder meer in provincies en gemeenten. De invoering van de voorschriften van de onlangs bekrachtigde conventie van Malta vormt daarbij een hoeksteen.

De culturele betekenis van de hedendaagse architectuur is onvoldoende bekend. Toch hangt de algemene levenskwaliteit in hoge mate af van de manier waarop aan de leefomgeving vorm wordt gegeven. Er is een grote behoefte aan een actueel denk- en referentiekader.

Het vrijwaren van de open ruimte en het realiseren van hogere densiteiten, zoals wordt beoogd in het Structuurplan Vlaanderen, vragen om kwalitatieve architecturale en stedenbouwkundige oplossingen.

Een Centrum voor Architectuur kan bijdragen tot het promoten van kwaliteitsvolle architectuur, tot reflectie en debat. Het kan tevens fungeren als een netwerk-centrum dat synergieën bewerkstelligt tussen de verschillende bestaande initiatieven en instellingen.

B. Media

1. Het belang van de media

De media spelen een steeds belangrijker rol in de informatiemaatschappij. Het is daarom nodig dat een referentiekader wordt vastgelegd, rekening houdend met de Europese context en in overleg met de actoren op het veld. Op die manier kunnen de basisvoorwaarden van een moderne democratie, namelijk vrijheid van meningsuiting, vrijheid van informatiegaring en pluriformiteit van de pers gewaarborgd worden en kunnen de noodwendigheden van de kennismaatschappij, meer bepaald het beheersen van de informatiestroom door de burger gerealiseerd worden. Het voorkomen van overdreven concentraties en monopolievorming, zeker op het vlak van de informatieverstrekking, wordt daarbij nagestreefd. De Raad voor Mededinging moet in dat verband worden aangepast aan de federale realiteit. Binnen de mediabedrijven moeten maatregelen worden genomen voor de vrijwaring van een pluralistisch medialandschap.

De media worden de ‘vierde macht’ genoemd. Dat geeft aan uitgevers en journalisten een bijzondere verantwoordelijkheid. Een eigen redactiestatuut moet voor de journalisten de nodige onafhankelijkheid waarborgen. Zelf moeten ze geregeld de deontologische code waarbinnen zij werken, evalueren in het licht van de evolutie van de maatschappij en hun houding op voldoende wijze kenbaar maken aan het grote publiek.

Naast de informatieverstrekking kunnen de media ook een rol spelen als instrument om de Vlaming te sensibiliseren voor cultuur en verdraagzaamheid.

2. Particuliere initiatieven

In de media moet monopolisering worden tegengegaan. Er zal worden nagegaan of aanvullende initiatieven op audiovisueel vlak mogelijk zijn.

Voor de particuliere radio's zal voor het einde van het jaar een plan worden uitgewerkt zodat de beschikbare frequentieruimte in Vlaanderen maximaal wordt benut. Dat plan moet worden opgesteld door een onafhankelijke instelling en moet aangeven hoeveel radio's (lokaal, regionaal, landelijk) een vergunning kunnen krijgen. Dat onderzoek moet uitgaan van een optimale frequentieaanduiding en van het feit dat de bescherming die de openbare omroep

qua zendcomfort voor zijn zes zenders (Radio 1, 2 en 3, Studio Brussel, Radio Donna en Vlaanderen Internationaal) geniet, bepaald wordt op basis van Europese criteria.

De monopolisering van de regionale televisieomroep, die nu decretaal is geregeld en economisch onderbouwd, moet worden tegengegaan. Daartoe zullen de decreetbepalingen m.b.t. die regionale televisieomroepen worden geëvalueerd en herzien. Aandachtspunten daarbij zijn:

- het verhogen van de slagkracht;
- het demonopoliseren van het landschap van de regionale televisieomroepen;
- het depolitiseren van de raden van bestuur van de vzw's.

Door die reorganisatie moeten de regionale televisieomroepen de kans krijgen hun gemeenschapsopdracht nog beter uit te voeren: de communicatie onder de bevolking bevorderen en bijdragen tot de algemene, sociale en culturele ontwikkeling van de regio.

3. De openbare omroep

Een op kwaliteit gesteunde openbare omroep moet zijn rol en opdracht verder kunnen uitvoeren en bij uitstek het cultureel instrument van de Vlaamse Gemeenschap zijn. De rol en opdracht van de openbare omroep, die in het huidige decreet wordt verwoord, blijft onverkort behouden. Dat geldt uiteraard ook voor de door het decreet verstrekte autonomie.

Het huidige beheerscontract blijft onverkort gelden; over het nieuwe beheerscontract zal worden onderhandeld met de regering. Het Vlaams Parlement moet de machtiging geven aan de regering om het te ondertekenen.

In de toekomst en naargelang van de budgettaire mogelijkheden, wordt het systeem van gescheiden financiering, waarbij openbare middelen voor de openbare omroep en particuliere middelen voor de particuliere initiatieven worden gereserveerd, geleidelijk ingevoerd. De VRT krijgt compensatie voor gederfde inkomsten, inbegrepen die uit mediaruil. De openbare omroep behoudt wel de mogelijkheid inkomsten te halen uit aan programma's gerelateerde sponsoring, en kan andere inkomsten behouden die gepaard gaan met de huidige manier van produceren.

Eerst zal ook onderzoek worden gedaan naar eventueel negatieve gevolgen voor de slagkracht van de openbare omroep.

4. Commissariaat voor de Media

Het Commissariaat behoudt zijn rol om binnen het decretale kader vergunningen te geven of in te trekken. Dat zal echter moeten gebeuren op basis van een conformiteitscontrole en niet zoals nu, enkel op basis van een opportuniteitscontrole. Daartoe moeten in het decreet duidelijker criteria worden ingeschreven op basis waarvan het Commissariaat kan oordelen.

5. Nieuwe media

De Vlaamse overheid schenkt in haar mediabeleid ook speciale aandacht aan het stimuleren van multimediprojecten die de informatieverstrekking, de opiniëring en de cultuurbeleving met behulp van de nieuwe informatie- en communicatietechnologie mogelijk maken. Daartoe zullen de nodige projecten opgezet worden, waaraan een zo breed mogelijke groep van media-actoren kunnen deelnemen.

6. Vlaams Filmbeleid

De Vlaamse regering zal het initiatief nemen om de huidige situatie in de filmsector grondig te analyseren. Op basis van die analyse zal gezocht worden naar middelen die aan de sector een nieuwe dynamiek kunnen geven.

Bijzondere aandacht moet uitgaan naar de mogelijkheden tot coproductie met de audiovisuele sector. Verder zal de Vlaamse regering er bij de federale regering op aandringen om de bestaande stimuli ten aanzien van de filmsector verder uit te breiden.

DEEL IV KWALITEIT DOET LEVEN

Hoofdstuk 1 Naar een gezond en resultaatgericht milieubeleid

Inleiding : uitgangspunten van het milieubeleid

Het Vlaamse milieubeleid moet herijkt worden zodat minstens de Europese normen worden gehanteerd. Deze normen moeten op korte termijn en op alle domeinen afdwingbaar en controleerbaar gemaakt worden. Waar op basis van onderzoek en metingen blijkt dat vanuit milieuoogpunt de toestand slechter is dan in de rest van Europa, moeten evenwel maatregelen en normen worden uitgewerkt die verder gaan dan strikt vereist is op Europees vlak.

Milieunormen, inzonderheid gezondheidsnormen, worden afgestemd op de behoeften van de meest kwetsbare groepen van onze samenleving en, gebiedsgericht, op de kwetsbare ecosystemen (natuur).

Er moet in extra middelen en mensen worden voorzien, in het bijzonder voor handhaving van het milieurecht, afvalbeleid en bodemsanering.

Productie en consumptie moeten worden geheroriënteerd. Een beleid van besparing op grondstoffen door hergebruik van afvalstoffen, een zuiniger aanwending van grondstoffen en de inzet van hernieuwbare grondstoffen is dringend noodzakelijk. Ook moet een strategie van 'kwaliteitsbewaking' worden gevolgd door het verhogen van de levensduur of een andere samenstelling van de producten.

Ten slotte geldt ook voor de milieusector de algemene beleidsoptie van de Vlaamse regering, met name dat de overheid normeert, controleert en bestraft, maar dat zij wat de concrete uitvoering van het beleid betreft pas initiatieven neemt wanneer privé-initiatief niet aangewezen is of bij gebrek aan privé-initiatief. In dat geval moet het privé-optreden marktconform gebeuren en wordt er tussen de overheid en de privé-instantie een resultaatverbintenis gesloten.

In het internationaal milieubeleid neemt de Vlaamse regering een actieve rol op en steunt ze de voorstellen die duurzaamheid bevorderen.

A. De verschillende milieuthema's

1. Bodem

Er moet zo snel mogelijk een alternatieve financiering uitgewerkt worden via het oprichten van collectieve bodemsaneringfondsen, gespijsd door de privé-sector en voorwaardelijk gespijsd door de overheid. Hierdoor kunnen problemen zoals woonzones in verontreinigde gebieden, verontreinigde industriegronden en diffuse bodemverontreiniging accuraat worden aangepakt. Sanering moet bij voorkeur gebeuren met de volksgezondheid als uitgangspunt. Om die prioriteit te bepalen moet een bijzondere commissie in het leven worden geroepen. Een systeem voor 'actief bodembeheer' moet onderzocht worden en zo mogelijk worden ingevoerd. Daartoe moet bij OVAM het nodige personeel worden ingezet.

Daarnaast moeten er meer middelen (budget, personeel) voor het uitvoeren van ambtshalve saneringen worden vrijgemaakt om een versnelde sanering te realiseren. Hierdoor zal het aantal beschikbare (gesaneerde) (industrie)terreinen toenemen, waardoor de nood van de industrie gedeeltelijk wordt gelenigd. Ook kan op die manier effectief worden beantwoord aan de behoeften van de snelle interventies.

Vervolgens moet het bodemsaneringsbeleid verfijnd worden, zowel op decretaal vlak als op uitvoeringsvlak, onder meer met betrekking tot :

- 1° coördinatie en consistentie van het bodemsaneringsdecreet met andere milieuwetgeving (afval, milieuvergunning, stedenbouw, heffingen ...);
- 2° onschuldig bezit;
- 3° regres;
- 4° overdracht van gronden en infrastructuur na faillissement.

De implementatie van het in 1998 gewijzigde decreet vereist een dringende aanpassing van het VLAREBO.

De sanering van waterbodems met het oog op het ecologische herstel van watersystemen wordt voorbereid en proefprojecten worden uitgevoerd.

2. Water

a) Uitgangspunten

Het waterbeleid moet zowel kwalitatief als kwantitatief de sanering aan de bron als uitgangspunt nemen, met afdwingbare gekwantificeerde verantwoordelijkheden inzake winning, lozing en hergebruik van water op basis van ecologische draagkracht. Dat veronderstelt een afbouw van

- 1° het mestspreadsbeleid ;
- 2° verspilling van grondwater voor laagwaardig gebruik ;
- 3° onverantwoorde lozing van hemelwater en gezuiverd afvalwater.

Er moeten positieve acties ondernomen worden inzake uitbouw van industriële watercircuits (kringwater), rationeel waterverbruik, maximale bescherming van drinkwater en grondwater.

Het waterkwaliteitsbeleid moet gebaseerd zijn op enerzijds de voorkoming en sanering aan de bron van de relevante lozingen van bedrijfsafvalwater en anderzijds het bijsturen van de Aquafin-operatie. Deze bijsturing moet gebeuren op basis van een duidelijke resultaatverbintenis en een accentverlegging van het grootschalige collectorenbeleid naar individuele en kleinschalige zuivering. Daarin moeten de gemeenten een coördinerende rol krijgen. Het decreet Integraal Waterbeheer moet de elementen kwaliteit-kwantiteit-natuur zodanig op elkaar afstemmen dat tegelijk de administratieve en organisatorische integratie en de vereenvoudiging/doorzichtigheid worden gewaarborgd op alle niveaus.

b) industrieel afvalwater

Er worden reductieprogramma's opgemaakt en uitgevoerd om aan de verplichtingen van de Europese richtlijn inzake gevaarlijke stoffen te voldoen. Het afkoppelingsbeleid moet op basis van objectieve criteria gestimuleerd worden om de Regionale WaterZuiveringsInstallaties (RWZI's) sneller te kunnen optimaliseren.

Het toekennen van vergunningen zal niet enkel gebaseerd zijn op strakke normen en regels, maar ook op afspraken tussen de betrokkene (industrie en/of RWZI's) en de overheid.

De overheid geeft de prioriteiten en de doelstellingen aan. De industrie of Aquafin werkt oplossingen uit om die doelstellingen te bereiken, eventueel op basis van een gefaseerde sanering.

Regulerende heffingen moeten worden ingevoerd voor bedrijven die afval lozen in het oppervlaktewater, met aandacht voor gevaarlijke stoffen - onder meer organische stoffen en zware metalen.

Niet alleen het vergunningsstelsel maar ook de waterheffingsregeling voor grootverbruikers zal vereenvoudigd worden en transparanter worden gemaakt.

c) huishoudelijk afvalwater

De watervervuiling veroorzaakt door de gezinnen wordt verminderd door

- de verdere uitbouw van het gemeentelijke rioleringsnet en de optimalisatie van de bestaande rioleringsstelsels (afkoppeling en infiltratie van hemelwater);
- de verdere uitbouw van kleinschalige waterzuivering ;
- het stimuleren van de zelfzuivering voor niet op riolering aan te sluiten woningen ;
- de opmaak van gemeentelijke meerjarenplannen voor riolering en het uitwerken van kosten-batenanalyses;
- het invoeren van gedragssturende heffingen voor de gezinnen die moeten aanzetten tot aansluiting op de riolering/RWZI of tot zelfzuivering.

Een vereenvoudiging van de administratieve procedures inzake waterzuivering is nodig.

3. Afval

a) Preventie en hergebruik staan voorop

Stimuli - onder meer informatie, advies en bijstand, een gewijzigd vergunningsbeleid en productaansprakelijkheid - worden gegeven om de economie op een meer milieubewuste manier te laten werken. Dat moet ertoe leiden dat de milieuvriendelijkheid, de duurzaamheid en de vervangbaarheid van onderdelen van producten belangrijke productiecriteriën worden. Belangrijk is dat recuperatie aan dezelfde - strenge - milieuvorwaarden wordt onderworpen als verwijdering.

De lokale besturen en de gezinnen hebben de laatste jaren zware inspanningen geleverd om de huishoudelijke afvalstroom in te perken en maximaal te recyclen. Ondanks die inspanningen

blijft de totale hoeveelheid huishoudelijk afval stijgen. De Vlaamse regering wil haar bevoegdheden maximaal gebruiken om de productie van afval te voorkomen. In het kader van de terugnameplicht zal prioritair werk worden gemaakt van de drankverpakking.

Er is nood aan een strengere definitie van het begrip ‘secundaire grondstoffen’, gekoppeld aan normen die realistische afzetmogelijkheden niet in de weg staan. Het spanningsveld tussen de emissienormen die gelden voor afvalverbrandingsprocessen enerzijds en de klassieke industriële processen anderzijds moet worden afgebouwd, zodat verwijdering en nuttige toepassing inzake milieuvergunningvoorwaarden op dezelfde leest worden geschoeid.

Er moet dringend werk gemaakt worden van de uitbouw van een Vlaams steunpunt voor afval- en emissiepreventie met als doel op het terrein te zorgen voor maximale ondersteuning.

De herstelarbeid moet verder worden uitgebouwd.

De overheid heeft de taak te blijven investeren in wetenschappelijk onderzoek naar milieuvriendelijke productieprocessen. Ook moet zij subsidies blijven toekennen aan milieuvriendelijke en afvalvoorkomende bedrijven.

Een uniform systeem inzake kostentoe rekening en kostendekking voor huishoudelijke afvalstoffen moet worden uitgewerkt en gepromoot.

b) Verbranding of alternatieve technieken

Alhoewel voor het verwerken van afvalstoffen de Ladder van Lansink - preventie, hergebruik, recyclage, composteren/vergisten, verbranden met energierecuperatie, verbranden en storten - gerespecteerd moet worden, zal er steeds een restfractie overblijven die op de meest milieuvriendelijke manier verwerkt moet worden, hetzij via verbranding, hetzij via alternatieve verwerkingstechnieken. De doelstellingen inzake preventie en recuperatie van afval uit het Afvalstoffenplan worden verscherpt. Het moratorium op de HVVI's (Huisvuilverbrandingsinstallaties), afgekondigd door de vorige regering, blijft behouden. Om de druk ten voordele van preventie, hergebruik en recuperatie hoog te houden worden geen nieuwe HVVI's gebouwd op nieuwe locaties.

In die optiek moet het onderzoek naar alternatieve verwerkingstechnieken, andere dan de klassieke HVVI's, opgedreven worden, zodat op termijn een omschakeling van de HVVI's verkregen kan worden. Voor de verwerking van hoogcalorische residu's wordt een Best Beschikbare Technieken studie (BBT-studie) opgemaakt door de VITO. Belangrijk is wel om voor ogen te houden dat alle momenteel in ontwikkeling zijnde alternatieve technieken resulteren in een fractie die verbrand moet worden of die als (secundaire) brandstof gecommmercialiseerd kan worden.

4. Natuur

Het tekort - in verhouding met de andere functies - aan natuur in ons land resulteert in een enorme ecologische druk op de groen- en natuurgebieden. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, dat voorziet in 10.000 hectare ecologisch verantwoorde bosuitbreiding en 38.000 hectare extra natuurgebied, en het decreet Natuurbehoud worden volledig gerealiseerd. Die doelstellingen moeten worden geconcretiseerd via groene gewestplanwijzigingen (die tegen 2003 versneld gerealiseerd moeten worden) en via uitvoering van natuurrichtplannen. In verstedelijkte gebieden moet ruimte worden gereserveerd voor zogenaamde 'stadsbossen'.

Het instrument van beheersovereenkomsten wordt verder uitgebouwd. Om het instrument van beheersovereenkomsten te optimaliseren moeten die afgesloten worden in vooraf afgebakende gebieden waar duidelijke doelstellingen geformuleerd zijn. De beheersovereenkomsten moeten een duidelijk milieu- en/of natuurrendement hebben.

Het aankoopbeleid biedt de beste waarborg en de meest duurzame manier voor de toekomst.

Op het vlak van de verwerving van bos-, duin- en natuurgebieden wordt een aanzienlijke inhaalbeweging doorgevoerd. De verwerving van 15.000 hectare bos-, duin- en natuurgebied (3.000 hectare per jaar) in deze legislatuur is noodzakelijk. Aan de federale regering zal worden gevraagd een extra opzeggmogelijkheid van de pachtovereenkomst in te voeren voor de aanleg van bossen.

Ook de natuur- en boseigendommen van de (lokale) openbare besturen moeten nog beter hun maatschappelijke functie vervullen. Dat kan gebeuren door stimulerende initiatieven of door de overdracht van terreinen aan erkende organisaties.

Er zullen maatregelen genomen worden om de voorgestelde bosuitbreidingsdoelstellingen effectiever en sneller te verwezenlijken. Criteria voor duurzaam bosbeheer worden vastgelegd ; bossen beheerd volgens die criteria worden gecertificeerd en de boscijgenaren genieten van een verlaging van de successierechten indien de bossen gedurende 30 jaar beheerd worden volgens deze criteria.

Het jachtdecreet wordt gemoderniseerd met het oog op een betere bescherming van de fauna.

Tevens worden inspanningen geleverd om de beschikbare natuurgebieden toegankelijk te maken voor iedereen, zonder de functie van die gebieden in gevaar te brengen.

De uitbreiding van het bos- en natuurgebied geeft belangrijke impulsen aan de sociale tewerkstelling en is dus ook van economisch belang. Meer natuur kan meer banen opleveren : bosopzieners, landschapswachters, groenarbeiders, educatieve medewerkers, biologen en ingenieurs. Tegen 2004 moeten in deze sector 1.000 extra jobs worden gerealiseerd, vooral voor laaggeschoolden. Ter ondersteuning zal een stabiele overheidsfinanciering zorgen voor een goede omkadering, opleiding en vorming.

5. Energie

De milieudruk die samenhangt met het fossiele-energiegebruik, zal verminderd worden. CO₂ is daarbij het belangrijkste broeikasgas. De CO₂-emissie hangt bijna volledig samen met de verbranding van fossiele brandstoffen (energieopwekking). Op de milieuconferentie van Rio (1992) werd reeds de ernst van dit probleem vastgesteld. België ondertekende mee het Klimaatverdrag. Momenteel stijgen de emissies van de broeikasgassen nog steeds. De actieprogramma's uit het Milieubeleidsplan 1997-2001 met betrekking tot dit thema worden onverkort uitgevoerd. In de tweede helft van 2000 moet er een tussentijdse evaluatie plaatsvinden, zodat ze tijdig kunnen worden bijgestuurd.

De milieudruk moet worden verminderd door aanvullende maatregelen te nemen inzake energiebesparing, recuperatie van energie en omschakeling naar hernieuwbare energiebronnen (warmtekrachtkoppeling, waterkracht, wind- en zonne-energie, biomassa).

B. Het beleidsinstrumentarium

1. Planning

Het Vlaams Milieubeleidsplan 1997-2001 overlapt deels met deze regeerperiode. In de toekomst zal dat plan het volledige milieubeleid omvatten en zal het verder uitgewerkt worden in operationele doelstellingen en concrete acties. De huidige plannen moeten geconfronteerd worden met de recente rapporteringen over het milieubeleid, waarbij onder meer verwezen kan worden naar de drie bestaande milieurapporten en de OESO-Review. De achterstand ten opzichte van andere landen moet ingehaald worden. Daarvoor moeten reductieprogramma's inzake gevaarlijke stoffen uitgevoerd worden.

Belangrijke aanvullingen zijn:

- een impulsprogramma 'milieu en gezondheid' ;
- een actieplan 'kinderen, milieu en gezondheid' ;
- het onverkort uitvoeren van de resolutie van het Vlaams Parlement betreffende de dringende behoefte aan een Vlaams urgentieprogramma ter bestrijding van de overmaat aan ozon in de troposfeer .

De achterstand ten opzichte van het milieubeleidsplan inzake uitvoering moet eveneens geleidelijk ingelopen worden. Uitdagingen daarbij zijn:

- de milieudruk die samenhangt met het fossiele-energiegebruik verminderen ;
- de milieudruk door landbouw en verkeer verminderen ;
- de biodiversiteit bevorderen ;
- de 'vervuiling' saneren ;
- de natuur- en milieuschade maximaal voorkomen.

2. Milieuvergunningen

Het stelsel van milieuvergunningen wordt vereenvoudigd. Transparantie, duidelijkheid, alsook een snelle en accurate afhandeling van de aanvragen moeten centraal staan. Voor homogene activiteiten die slechts een beperkte milieubelasting met zich brengen, wordt de milieuvergunningsplicht vervangen door integrale voorwaarden. Die worden gekoppeld aan een (afdwingbare) zonering overeenkomstig het gewestplan. Bepaalde activiteiten zijn probleemloos aanvaardbaar in woongebieden, maar niet in andere gebieden. Dat kan eventueel geregeld worden door koppeling aan de bouwvergunning of plannen van aanleg.

Meldingsplicht met het oog op inventarisatie blijft hierbij belangrijk.

Er wordt gestreefd naar een optimalisatie van de procedures, waarbij onder meer de overheid het principe van één aanvraag via één loket uitwerkt.

3. Heffingen

De bestaande heffingssystemen worden herbekeken en aangepast teneinde rechtszekerheid en voorspelbaarheid te bieden aan bedrijven en burgers, waarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van regulerende heffingen volgens het principe 'de vervuiler betaalt'. Met het oog op een rationeel waterverbruik zijn positieve stimulansen nodig.

Behoudens de wijzigingen die voortvloeien uit reeds genomen en aangekondigde beleidsopties is het aangewezen de totale druk van de milieuheffingen constant te houden tot het jaar 2000/2001. Eventuele verhogingen of verschuivingen vanaf het jaar 2000/2001 moeten dan passen in een uitgewerkte langetermijnvisie op de financiering van het milieubeleid. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met de gangbare heffingen voor milieubeleid in de ons omringende landen.

4. Handhaving

Op het vlak van het doen naleven van de milieureglementering moeten betere resultaten behaald worden. Samenwerking en coördinatie moeten meer beklemtoond worden. De verschillende invalshoeken en de gedegen kennis en ervaring bij de verschillende diensten kunnen een waardevolle bijdrage leveren tot het geheel van de handhaving van het milieurecht. Daarom zullen de belemmeringen die de samenwerking tussen de verschillende diensten in de weg staan worden verwijderd. Essentieel daarbij is dat alle handhavingsacties worden uitgevoerd op basis van een diepgaand inzicht. De uitdaging waar de Vlaamse handhavers voor staan is ervoor te zorgen dat het toezicht op de naleving van de milieuwetgeving evolueert van toevalstreffers naar een planmatige handhaving. Elke dienst of administratie die verantwoordelijkheid draagt inzake een of ander facet van de handhaving moet een visie ontwikkelen over wat moet worden bereikt op het domein. Deze visie moet worden vertaald in doelstellingen en programma's. Een verdere uitwerking kan via jaarprogramma's voor de handhaving, waarin de prioriteiten voor een bepaald werkjaar worden vastgelegd en de handhavingsacties worden gepland. De jaarprogramma's van de

verschillende diensten en administraties moeten op elkaar worden afgestemd en geïntegreerd in één algemeen jaarprogramma voor de handhaving. De jaarprogramma's moeten nadien ook worden geëvalueerd. Er moet een netwerk tot stand komen tussen de verschillende toezichthoudende diensten, met een coördinerende rol voor AMINAL en de milieu-inspectie.

5. Doelgroepenbeleid

Een doelgroep is een herkenbare groep die door gedragswijzigingen een bijdrage kan leveren aan de oplossing van één of meer milieuproblemen. Het uitwerken van een systematisch doorgevoerd doelgroepenbeleid is de beste manier om deze blijvend te responsabiliseren. In eerste instantie zal gewerkt worden aan de structurele uitwerking en vormgeving - inclusief de uitbouw van een degelijke organisatiestructuur - van het doelgroepenbeleid binnen het milieubeleid. De Vlaamse overheid moet terzake een voorbeeldfunctie vervullen, onder meer via bestekken : overheidsorganisaties moeten door het toepassen van milieuzorgsystemen het minstens even goed doen als de doelgroepen waarop de overheid haar beleid richt. Dat past trouwens ook binnen de bestaande visie op integrale kwaliteitszorg.

Een noodzakelijke stap daarbij is de uitbouw en uitbreiding van een afgestemd netwerk inzake milieu- en natuureducatie. Binnen dat natuur- en milieu-educatiebeleid wordt extra aandacht besteed aan het consumentenbeleid, enerzijds om het aankoopgedrag in de richting van milieuvriendelijke producten te sturen en anderzijds om het rationeel verbruik van water, energie en grondstoffen te stimuleren. Waardevolle initiatieven zijn verder: het opstarten van proefprojecten zoals het inzetten van vormingswerkers en het ondersteunen van proefprojecten, basiswerkingen inzake milieu - bijvoorbeeld ecoteams - en ecologische vorming (met inbegrip van de ecologische vorming in het onderwijs).

Ten slotte steunt de Vlaamse regering de uitvoering van Agenda 21. Eventueel vrijgekomen middelen kunnen opnieuw geïnvesteerd worden in de milieusector.

6. Decreetgeving

Het voorontwerp van het decreet inzake milieubeleid van de commissie-Bocken wordt verder gerealiseerd. Als eerste worden een goed handhavingsbeleid, een herziening van de milieu-effectenrapportering en het integraal waterbeleid decretaal vastgelegd. De diverse aspecten van aansprakelijkheid worden onderzocht.

7. Aquafin

De nieuwe Vlaamse regering wenst een resultaatgericht milieubeleid te voeren. In de huidige en onmiddellijke context moeten daarom zeker de ecologische beleidsplanning, resultaatcontrole en kostenefficiëntie door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ten aanzien van Aquafin concreter en beter ingevuld worden, net als de regulering van Aquafin. Hierdoor kan een duidelijkere resultaatverbintenis worden afgesloten. Een onderzoek over wie - de overheid of de privé-sector - die taken op zich neemt op economisch vlak in de milieusector moet uitgaan van het resultaat. Zo kunnen elementen als preventie of voorkoming, recyclage, kleinschalige waterzuivering en alternatieve kleinschalige technieken eventueel tot de overheidssfeer behoren en kan men daar meer nadruk op leggen dan vandaag. Belangrijk is alleszins dat men steeds komt tot beheerscontracten met de Vlaamse regering, wie ook de uitvoerder (de overheid of de privé-sector) is. Eventueel vrijgekomen middelen dienen opnieuw geïnvesteerd worden in de milieusector.

C. Een duurzaam landbouwbeleid

Volgens de OESO is duurzame ontwikkeling slechts te bereiken door een betere incorporatie van milieuoverwegingen in de landbouwsector. Die herziening van het landbouwbeleid moet mee uitgaan van de geplande hervorming van het Europese landbouwbeleid en van de voorziene Europese milieudoelstellingen.

De landbouwsteun moet geleidelijk geheroriënteerd worden naar een voorwaardelijke inkomenssteun, gekoppeld aan specifieke sociale en ecologische prestaties. Het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) en de Vlaamse Dienst voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) moeten in die zin worden aangepast. De middelen en de doelstellingen van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds worden geherdefinieerd en worden meer georiënteerd naar een milieuvriendelijke en kwaliteitsvolle landbouw, met bijzondere aandacht voor de zelfstandige en de grondgebonden bedrijven, en voor het dierenwelzijn. De VLAM wordt ingeschakeld om kwaliteitsvolle producten te promoten en zo het vertrouwen van de consument te herstellen.

In het kader van de mestproblematiek krijgt mestverwerking een kans. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de sector. De normen moeten minstens voldoen aan de normen van vergelijkbare installaties zoals waterzuiveringsinstallaties voor stedelijk afvalwater. Mestverwerking mag niet door de overheid gefinancierd worden. Indien de doelstellingen van het MAP - onder meer het niet bereiken van de nitratenrichtlijn - na de evaluatie niet gehaald worden is een reducerend volumebeleid onafwendbaar. Dat moet op een sociaal verantwoorde manier gebeuren.

De administratieve verplichtingen voor de landbouwers en fruittelers moeten gereduceerd worden tot een aanvaardbaar niveau. De administratieve last mag niet groter zijn dan voor andere bedrijven.

Het landbouwbeleid moet de biologische landbouw stimuleren en de voorlichting en begeleiding terzake op een volwaardige manier organiseren. Binnen de Vlaamse landbouwbevoegdheden en in overleg met de federale overheid wordt in het kader van de doelstelling om tegen 2010 10% van het landbouwareaal biologisch te bewerken, een actieplan voor de biologische landbouw opgemaakt. Zeker in kwetsbare gebieden, met uitzondering van natuurgebieden, is de omschakeling naar biologische landbouw belangrijk.

Met betrekking tot een milieuvriendelijkere landbouw moet het enorme gebrek aan onderzoek inzake duurzame bedrijfssystemen in land- en tuinbouw worden bijgestuurd

Naast het aanmoedigen en bevorderen van de biologische landbouw moet het pesticidengebruik worden ontmoedigd. Het opstellen van een pesticidenreductieprogramma is nodig als concrete uitvoering van de doelstelling van het Milieubeleidsplan 1997-2001, in casu de reductie met 50 % van de totale hoeveelheid bestrijdingsmiddelen tegen 2005 (in vergelijking met 1990). Ook een ammoniakreductieplan moet worden opgesteld.

Ten slotte moet een gedeelte van de bestaande steunmaatregelen van de landbouw - inzonderheid de Europese fondsen - worden benut voor de plattelandsontwikkeling.

Hoofdstuk 2

Een Vlaams mobiliteitsplan

Inleiding

Om tot een coherent mobiliteitsbeleid te komen moeten door middel van convenants tussen overheidsinstanties - gemeenten, provincie, gewest, federale overheid, NMBS en De Lijn - duidelijke afspraken worden gemaakt, die eenduidig worden vastgelegd. Ook het bedrijfsleven moet nauw betrokken worden bij de uitbouw van een coherent mobiliteitsbeleid, inzonderheid inzake het woon-werkverkeer.

De realisatie van een dergelijk mobiliteitsplan vereist een belangrijke budgettaire inhaalbeweging. De basis daarvoor is een objectieve behoefteanalyse voor de verschillende vervoersmodi. Een prioriteitstelling bij de toewijzing van de budgetten uitgaande van de ernst van de gestelde mobiliteitsknelpunten maakt dit mogelijk.

Dat mobiliteitsplan vereist zeker een multidisciplinaire aanpak op basis van een tweesporenbeleid: investeren in openbaar vervoer en het uitvoeren van infrastructuurwerken waar nodig. Daarnaast moet het gemeenschappelijk personenvervoer als een volwaardig alternatief voor het autogebruik worden uitgebouwd.

Rekening houdend met de beperkte budgettaire middelen moet aanvullend een systeem van publieke-private samenwerking (PPS) en alternatieve financiering worden uitgewerkt dat toelaat dit tweesporenbeleid ook concreet waar te maken.

Uiterlijk tegen het voorjaar van 2001 zal de regering daartoe een geïntegreerd mobiliteitsplan 'Duurzame mobiliteit in Vlaanderen' aan het parlement voorleggen, dat de mobiliteit wil beheersen, de milieuvervuiling en milieuhinder wil terugdringen en de bereikbaarheid en leefbaarheid van steden en dorpen wil garanderen. Het mobiliteitsplan zal ook de prioriteiten bepalen inzake de investeringen in openbaar vervoer en infrastructuurwerken.

Daarbij zullen onder meer volgende aandachtspunten aan bod komen :

A. De verkeersveiligheid

Door een gezamenlijke aanpak op alle beleidsniveaus moet een vermindering van het aantal verkeersslachtoffers met één derde worden nagestreefd. In de komende 5 jaar wenst de Vlaamse regering dat op basis van objectieve behoefteanalyses extra wordt geïnvesteerd in veiligheid op de weg, inzonderheid voor de zwakke weggebruiker.

Verkeerseducatie moet meer aan bod komen in het onderwijs. De theoretische rijbewijsopleiding zal in het secundair onderwijs geïntegreerd worden.

B. De verdere uitbouw van een klantvriendelijk, concurrerend en multimodaal gemeenschappelijk vervoer, waarbij ook aandacht gaat naar het tariefbeleid

Als alternatief voor het autogebruik zal de uitbouw van het gemeenschappelijk vervoer in samenspraak verlopen met de gemeenten en provincies. Daartoe zal jaarlijks een extra budgettaire inspanning worden geleverd. Daarbij wordt een verdubbeling van het marktaandeel van het gemeenschappelijk personenvervoer beoogd binnen een periode van 10 jaar.

De huidige organisatie van het gemeenschappelijk vervoer moet worden verbeterd om op een meer efficiënte en kwalitatieve manier een degelijk en ruimer aanbod te kunnen geven. Om een realistisch alternatief te bieden voor de auto heeft de reiziger behoefte aan kwaliteit, comfort, snelheid, stiptheid en een goede prijszetting. Meer concreet wil de Vlaamse regering het gemeenschappelijk vervoer door de Vlaamse Vervoermaatschappij (VVM) in Vlaanderen en Brussel aantrekkelijker maken door

- 1° een uitbreiding van het aanbod ;
- 2° een uniforme tarievenpolitiek op het niveau van het Vlaams Gewest waarbij
 - ‘trouwe gebruikers’ - zoals abonnees, mindergegoeden en sociaal zwakkeren - een tariefvermindering zullen genieten,
 - kinderen jonger dan 12 jaar en 65+’ers gratis vervoer zullen krijgen ;
- 3° specifieke aanvullende initiatieven betreffende tarieven die de gemeenten mogelijk maken door een mobiliteitsconvenant.

Via het decretaal onderbouwen van het mobiliteitsconvenant als beleidsinstrument, waarbij tevens wordt gestreefd naar het verhogen van de bruikbaarheid van dit instrument, kan hiertoe verder worden bijgedragen.

De Vlaamse regering zal binnen een jaar een decreet tot volledige modernisering van de wetgeving inzake bezoldigd personenvervoer over de weg en tot het instellen van basismobiliteit neerleggen in het Vlaams Parlement. Naast het recht op mobiliteit zullen daarin de minimale bedieningsnormen inzake openbaar vervoer en het sociaal recht op basismobiliteit worden opgenomen. In de beheersovereenkomst met De Lijn wordt bepaald dat de vervoersmaatschappij een beleidsplan opstelt tot systematische en gefaseerde invoering van de basismobiliteit. Die invoering zal gelijkmatig gespreid zijn over de Vlaamse provincies en afgerond worden tijdens deze regeerperiode. Daarbij zal bijzondere aandacht worden besteed aan de verschillen in behoeften tussen het openbaar vervoer in grootsteden, centrumsteden en op het platteland en zal voor specifieke doelgroepen een bewuste prijzenpolitiek worden gevoerd.

Financiële middelen kunnen ook gegenereerd worden door een grotere efficiëntie bij de openbare vervoersmaatschappij. Buitenlandse voorbeelden tonen aan dat een systeem van concurrentie via aanbestedingen en contracten van beperkte duur voordeliger kan zijn. Derhalve zal de VVM in deze regeerperiode een belangrijk deel van haar exploitatie uitbesteden via het uitschrijven van overheidsopdrachten, waarbij aandacht wordt besteed aan de loon- en arbeidsvoorwaarden.

De VVM zal verder verantwoordelijk zijn voor het beheer, de samenhang en de ontwikkeling van het openbaarvervoersnet, het uitschrijven van de overheidsopdrachten, de eenheid van de tarieven en de daarbij horende ontwaardingssystemen, de samenwerking met andere vervoersmaatschappijen en de uitbouw van een ruimer structureel beleid door de andere actoren.

De Vlaamse regering onderzoekt de mogelijkheid om spoorvervoer te organiseren ter aanvulling van het huidige NMBS-aanbod.

De taxi moet, door een aantal kostendrukkende en organisatorische maatregelen, als vervoersmiddel interessant worden gemaakt, ter versterking van de complementariteit tussen de verschillende vervoersmodi.

C. De uitbouw van voorstadsnetten

De regering zal de nodige budgettaire middelen uittrekken voor tot het verder uitbouwen en het beveiligen van voorstedelijke tramnetten rond Antwerpen en Gent. Voor de kleinere centrumsteden en voor het platteland zullen specifieke initiatieven genomen worden.

Daarnaast zal de Vlaamse regering, in samenspraak met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de federale overheid en de vervoersmaatschappijen (NMBS, De Lijn, MIVB, TEC, ...), de nodige initiatieven nemen om een belangrijke aanzet te geven tot de realisatie van het gewestelijk expresnetwerk rond Brussel, waarbij het stads- en streekvervoer in en rond Brussel aanzienlijk zal worden versterkt en aantrekkelijker gemaakt, onder meer door een aanvullend aanbod, de verbetering van de doorstroming en de integratie van de tarieven. Het akkoord dat terzake door de vorige Vlaamse regering werd getekend, moet gehonoreerd worden.

Ter ondersteuning van de voorstadsnetten zal in overleg met de lokale besturen gestreefd worden naar de uitbouw van park-and-ride-voorzieningen aan de rand van de steden.

D. De uitbouw van een voet- en fietspadennetwerk

Vooraf in het kader van de beoogde verkeersveiligheid en van de nood aan een complementair vervoersnet voor het woon-, werk- en schoolverkeer is de verdere uitbouw van een adequaat voet- en fietspadennetwerk in heel Vlaanderen een noodzaak. De fiets is, in het bijzonder in de steden, het ideale vervoersmiddel voor de korte afstand (minder dan 5 km). Daartoe zal de Vlaamse regering een Vlaams Totaalplan Fiets opstellen, waarbij een aangepast instrumentarium wordt uitgewerkt. Belangrijke budgettaire inspanningen moeten daarbij worden geleverd voor de kwalitatieve heraanleg van doortochten en de herinrichting van zwarte punten inzake fietsveiligheid, o.m. via het zoveel mogelijk realiseren van afgescheiden fietspaden langs doortochten voor het woon-werk-schoolverkeer. Tevens zal de complementariteit tussen de fiets en de andere alternatieve vervoersmodi verder moeten uitgebouwd worden.

E. Het afwerken van de 'missing links'

Om een efficiënter gebruik van de reeds beschikbare weginfrastructuur te garanderen en een betere doorstroming van het verkeer, inzonderheid het openbaar vervoer, te verkrijgen zal een

inhaaloperatie inzake het inschakelen van de telematica, de aanleg van carpoolstroken, het voortzetten van experimenten met toeritdosering e.d.m. worden doorgevoerd. Daardoor kan de bestaande wegecapaciteit beter worden benut.

Naast het investeren in een beter openbaar vervoer is investeren in infrastructuurwerken noodzakelijk om de structurele verkeersknelpunten weg te werken en het economisch verlies door files tegen te gaan. Daardoor neemt de algemene verkeersveiligheid toe en worden belangrijke verkeersknooppunten beter ontsloten.

Wat investeringen in ontbrekende infrastructuur betreft - zowel wegen- als waterwegeninfrastructuur - zal ook het systeem van publieke-private samenwerking in het bijzonder worden onderzocht om de budgettaire last ervan te drukken. Gedacht wordt onder meer aan het onderbrengen van alle oeververbindingen onder/boven de Schelde in één beheersmaatschappij.

Gelet op de budgettaire beperktheid zal de Vlaamse regering een prioriteitenlijst opstellen waarbij de efficiëntie van de investeringen in aanvullende infrastructuur wordt afgewogen. Daarbij zal in eerste instantie het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen het kader vormen. Daarvan kan slechts afgeweken worden mits een correcte motivering, conform de geldende procedures.

F. Het ontlasten van de wegen voor goederenvervoer door de aanmoediging van het vervoer via water en per het spoor

Gelet op de geografische ligging van Vlaanderen zal het vrachtvervoer een belangrijke rol blijven spelen, met een grote impact op de mobiliteit. De Vlaamse regering streeft ernaar, waar mogelijk en haalbaar, een beleid te voeren waardoor een deel van het vrachtvervoer kan worden verschoven naar transport per spoor of via het water.

In dit kader zal de Vlaamse regering het realiseren van de 2de spoorontsluiting voor de haven van Antwerpen en het multifunctioneel reactiveren van de IJzeren Rijn verder ondersteunen.

Maatregelen met betrekking tot de binnenscheepvaart, onder meer inzake reglementering en infrastructuur ('strategische knelpunten'), moeten ertoe kunnen bijdragen dat ook het marktaandeel van de binnenscheepvaart in het goederenvervoer stelselmatig wordt verhoogd.

Tevens zal in het kader van de leefbaarheid van onze steden worden gestreefd naar het weren van te grote vrachtwagens uit de binnensteden.

G. De luchthavens van Deurne en Oostende worden in concessie gegeven

De procedures voor het in concessie geven worden voortgezet.

Wat Deurne betreft zal de discussie gevoerd worden bij het bekend worden van de inschrijvingen. Daarbij wordt uitgegaan van het behoud van een zakenluchthaven in Deurne. Daarnaast zal de Vlaamse regering aandringen op het tot stand brengen van een snelle spoorverbinding tussen Antwerpen en de luchthaven van Zaventem.

Voor Oostende zullen maximale inspanningen gebeuren op milieuvlak bij het toekennen van de concessie met bijzondere aandacht voor de nachtrust.

H. Doel

Binnen twee jaar moet door de Vlaamse regering voor elk havengebied in Vlaanderen een strategisch plan en een ruimtelijk uitvoeringsplan worden opgesteld dat uitgaat van een maximale bescherming van de omliggende woonzones, het behoud en het versterken van de ecologische infrastructuur binnen en buiten het havengebied en een zuinig ruimtegebruik, waardoor de economische expansie van die havens niet langer gelijkstaat met het innemen van steeds nieuwe open ruimte ten koste van landbouw, natuur of bestaande woongebieden.

Vanuit deze visie wordt op basis van het Strategisch Plan Linkerscheldeover het ruimtelijk uitvoeringsplan voor de Waaslandhavens vastgelegd. Dit strategisch plan, dat inmiddels vertaald werd in een tweede gewestplanwijziging, legt de harde grenzen van het Antwerps havengebied op de Linkerscheldeover vast, waardoor de gehuchten Prosperpolder, Safthinge en Ouden Doel enerzijds, en de dorpen Kallo, Verrebroek en Kieldrecht anderzijds, op veilige afstand van de haven definitief worden beschermd.

Wat Doel betreft, wordt de beslissing in verband met de containerterminal Deurganckdok bevestigd en uitgevoerd. Er wordt een studie uitgevoerd die moet onderzoeken of Doel in de

gegeven omstandigheden als sociaal-economisch leefbare kern kan blijven verder bestaan. Dit onderzoek moet alle aspecten van de leefbaarheid onderzoeken inzake geluidshinder, lichtvervuiling, milieuhygiëne, de sociaal-economische leefbaarheid, landschaps- en gemeenschapsbeleving. Cruciaal hierbij is de problematiek van de bestemming van de vrijgekomen specie bij de aanleg van het Deurganckdok. Alle opties moeten hierbij bekeken worden, o.m. de bestemming van het Doeldok. Ondertussen wordt het Sociaal Begeleidingsplan verder uitgevoerd.

De principes van het strategisch plan vormen voorts de vertrekbasis voor elke verdere ontwikkeling van de haven, ongeacht of het hierbij gaat over maritieme, dan wel over industriële ontwikkeling. Deze ontwikkelingen kunnen pas dan plaatsvinden wanneer daartoe op een gestructureerde wijze de inspraak van de bevolking en alle betrokkenen in het Waasland georganiseerd is.

Bij het beheer van de Antwerpse haven moet een substantiële inbreng van het Waasland gegarandeerd worden.

Tevens zullen deze ontwikkelingen voortaan gekoppeld worden aan de realisatie of de versterking van de ecologische infrastructuur in en rondom het havengebied. Tot slot moet bij elke inname van nieuwe gronden in het havengebied worden aangetoond dat de beschikbare reserves inzake industrieterreinen hiervoor niet in aanmerking komen. Daartoe moeten op decretaal niveau nieuwe instrumenten (heffingen, convenants) worden gecreëerd die eigenaars (privé of andere) van dergelijke terreinen, zoals in de Waaslandhaven ertoe aanzetten hun ongebruikte terreinen te (re)valoriseren voor industrieel gebruik.

Hoofdstuk 3

Ruimtelijke Ordening

De principes en doelstellingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het vernieuwde decreet inzake ruimtelijke ordening zijn de uitgangspunten voor het komende regeringsbeleid.

De wetenschappelijke evaluatie van het huidige Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en de samenhang met de verwante regelgeving zal als basis dienen voor de start van de voorbereiding van het tweede Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

De uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zal versneld worden aangepakt. Daarvoor worden prioritair de nodige materiële, personele en financiële middelen ter beschikking gesteld. Er zullen doelstellingen worden opgesteld in verband met de oppervlakenormen voor de verschillende functies, de afbakening van de grootstedelijke en regionaalstedelijke gebieden en het opstarten van een aantal strategische projecten.

Afhankelijk van de woonbehoeften kunnen er in de onmiddellijke nabijheid van woonkernen woonuitbreidingsgebieden gecreëerd en aangesneden worden op voorwaarde dat de totale oppervlakte aan woongebied niet toeneemt. Dit kan via ruiloperaties binnen de plannen van aanleg of de uitvoeringsplannen, waarbij de provincies een rol kunnen spelen. Daarbij zal erover gewaakt worden dat gronden betaalbaar blijven voor de gemiddelde bouwer. Daartoe zal een instrumentarium worden ontwikkeld, waarbij wonen in steden en in de kernen van het buitengebied extra wordt gestimuleerd en waarbij, voor een bepaald basisbedrag, een vermindering van de registratierechten wordt toegekend.

In het nieuwe decreet inzake ruimtelijke ordening is er een reële inspanning geleverd om de procedures te vereenvoudigen en beter op elkaar af te stemmen. Die inspanning zal in het kader van de opmaak van de uitvoeringsbesluiten voortgezet worden.

De beslissingsbevoegdheid moet maximaal bij het daartoe meest geëigende niveau berusten. De subsidiëring van de lagere overheden moet er borg voor staan dat de gemeentelijke overheden hun taken inzake planning, vergunningen en handhaving op het terrein kunnen

waarmaken. Het Vlaams Gewest zal prioritair borg staan voor het wettelijkheidstoezicht en het handhavingsbeleid.

Het handhavingsbeleid zal zich vooral richten op preventie. Daartoe zal de overheid voorlichtingscampagnes organiseren. De administratieve boete, die in het decreet wordt opgenomen, zal verder worden verfijnd. Er zal worden onderzocht of daarvoor ook andere instrumenten kunnen worden ingeschakeld.

Vonnissen in kracht van gewijsde moeten in de eerste plaats door de overtreder zelf worden uitgevoerd, zoals door de rechtbank bevolen. Indien de overtreder het vonnis niet zelf uitvoert, dan voert de overheid dat vonnis uit binnen een redelijke termijn.

Bij ambtshalve uitvoering van vonnissen wordt er prioriteit gegeven aan de kwetsbare gebieden zoals vastgelegd in de prioriteitennota van de commissie-Vervolgingsbeleid alsook indien er sprake is van flagrante bouwovertreden, manifeste onwil of ernstige overlast voor direct benadeelden.

Zonevreemde bedrijven kunnen, indien dit ruimtelijk te verantwoorden is, blijven waar ze gevestigd zijn en indien mogelijk ook uitbreiden.

Het geëigende instrument daartoe is een uitvoeringsplan ter uitvoering van het gemeentelijke structuurplan, waarover de gemeenten volgens het nieuwe decreet binnen 5 jaar moeten beschikken.

In afwachting kan er gewerkt worden met onder meer een sectoraal BPA dat moet uitmaken welke bedrijven zich al dan niet moeten herlokalisieren op een daarvoor geschikte zone. Er zal onderzocht worden hoe de procedures voor de uitrusting van deze terreinen vereenvoudigd en versneld kunnen worden.

Voor de opmaak van een structuurplan ontvangen de gemeenten een startsubsidie. Indien de gemeenten hun verplichtingen niet nakomen, kan de regering beslissen om op kosten van het onwillige gemeentebestuur een structuurplan te laten opmaken. De startsubsidie wordt dan ingehouden of teruggevorderd.

In afwachting dat een uitvoeringsplan of BPA duidelijkheid geeft over een herlokalisatie, kan een zonevreemd bedrijf gebruik maken van de mogelijkheden die het nieuwe decreet biedt om de milieuvergunning te verlengen. Deze aanvragen worden voorgelegd aan gemengde provinciale commissies van ambtenaren, die de haalbaarheid van de aanvraag, eventueel uitbreiding, toetsen op het vlak van ruimtelijke ordening, milieu, mobiliteit en sociaal-economische aspecten. Beroep is mogelijk op gewestelijk niveau.

Het advies van deze commissie is bindend. Ter uitvoering van een positief advies kan een zonevreemd bedrijf in de decretaal voorziene periode een stedenbouwkundige vergunning krijgen om uitvoering te geven aan maatregelen i.v.m. voornoemde aspecten. Een positief advies kan voor de Vlaamse regering aanleiding zijn om het gewestplan (uitvoeringsplan op gewestelijk niveau) te wijzigen.

Planbaten zullen slechts opeisbaar worden voor zonevreemde bouwsels die zone-eigen worden, bij het verlenen van de vergunning en/of vervreemding en voor zover rechten worden geput uit de nieuwe zonering.

Hoofdstuk 4

Wonen in Vlaanderen, wonen in de stad

A. Grootstedelijk beleid

Een Vlaams stedelijk beleid moet een duurzaam beleid zijn en structurele oplossingen bieden voor de grote steden Antwerpen, Brussel en Gent. Maar ook de middelgrote steden vragen om een structurele aanpak.

Een dergelijke aanpak moet in de eerste plaats de stadsvlucht een halt toeroepen. Die vlucht is een fenomeen van de laatste decennia en heeft ervoor gezorgd dat vooral gezinnen uit de middenklasse en de hogere inkomensklasse de stad ruilden voor een woning in de groene rand. Dat heeft ook gezorgd voor een gezinsverdunding en, meer algemeen, voor een verarming van de stad. Dit verzwakt de financiële basis, het sociale weefsel en het verenigingsleven. Door de talrijke autoverplaatsingen van en naar de steden verzwakt ook het ecologische draagvlak. Steden moeten daarom opnieuw aantrekkelijke woonomgevingen voor gezinnen worden.

De steden zijn een partner in dit beleid, wat in de lijn ligt van het pact met de gemeenten en de OCMW's. In gezamenlijk overleg zal een plan worden opgemaakt dat de wederzijdse inspanningen vastlegt in een samenwerkingsovereenkomst. Deze regering wil af van de betuttelende manier waarop die steden en gemeenten worden bestookt met omzendbrieven en verplicht worden om plannen of inventarissen op te maken. De klemtoon moet daarom verschuiven: enerzijds moeten de Vlaamse regering en de lokale besturen vooraf goede, resultaatgerichte afspraken maken, en anderzijds moet er achteraf een grondige evaluatie zijn met behulp van een auditing- en monitoringsysteem. Het Rekenhof en de Inspectie van Financiën kunnen ook tussentijdse steekproeven uitvoeren.

Een minister die een beleidsplan voorlegt waarin de gemeente een partner is, moet aan dat beleidsplan een GER (Gemeentelijk Effecten Rapport) toevoegen waarin vermeld wordt welke de personele en financiële implicaties zijn voor de lokale besturen en op welke manier met de lokale besturen overlegd werd over de opportuniteit en haalbaarheid ervan. De Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG) kan bij dit overleg een coördinerende rol spelen. (cf. Pact met de gemeenten).

Een inclusief stedelijk beleid is nodig. Dit vraagt maatregelen op de verschillende beleidsterreinen in overleg met de verschillende steden. De Vlaamse regering zal daarom snel de grote steden uitnodigen voor een globale discussie over alle stedelijke problemen en de wijze waarop die over meerdere jaren in onderling overleg kunnen worden aangepakt. De federale regering wordt eveneens uitgenodigd, zodat de maatregelen kunnen worden afgestemd op de federale veiligheids- en samenlevingscontracten. Het resultaat van deze stedelijke bilaterale gesprekken is richtinggevend voor de rest van de regeerperiode, onder meer op het vlak van de SIF-, milieu- en mobiliteitsplannen.

De participatie van de Vlaamse regering in het stedelijk beleid van haar hoofdstad zal gebeuren aan de hand van de gemeenschapsbevoegdheden, via extra investeringen in onderwijs, vorming, arbeidsopleiding en welzijn. De bevoorrechte partner van de Vlaamse regering terzake is de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Ook de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB) zal een grotere rol moeten spelen inzake arbeidsopleiding en vorming. Inzake welzijn is de oudere Brusselse bevolking een prioritaire doelgroep.

B. Instrumenten voor een stedelijk beleid

1. Het Sociaal Impulsfonds (SIF)

De SIF-middelen moeten geheroriënteerd en verhoogd worden met het oog op een versterkt stedenbeleid. SIF-middelen en de federale veiligheids- en samenlevingscontracten kunnen op die manier op elkaar worden afgestemd.

Het SIF moet ook inhoudelijk geëvalueerd en bijgestuurd worden. De complexiteit en het doorgedreven projectdenken maakt dat de overheadkosten enorm hoog zijn. Op die manier gaan er ook te veel middelen naar personeelskosten, die later ten laste komen van het gemeentelijk budget. De SIF-middelen moeten op een doorzichtige wijze worden besteed zodat een democratische controle mogelijk is.

Het SIF+ moet ten slotte ook worden geheroriënteerd en gebruikt als preventief instrument. Nu worden de middelen enkel geïnvesteerd in de meest verkrotte buurten en heeft men geen oog voor wijken die achteruitgaan. Momenteel ontvolken de naoorlogse stedelijke wijken. Een gebrek aan investering in het woningaanbod (oudere bevolking) en een onaangepast openbaar domein maken die buurten onaantrekkelijk als woonomgeving voor gezinnen. Via SIF-middelen en een algemene, wijkgebonden aanpak kunnen de woningen en het openbaar domein weer aantrekkelijk worden gemaakt, zodat verdere verloedering wordt voorkomen. Een preventieve aanpak is alvast ook voor de overheid besparend. De Vlaamse overheid zal bij wijze van impuls haar patrimonium in deze wijken renoveren.

2. Wonen in de stad goedkoper maken

Het algemene beleidskader voor het wonen in de stad werd vastgelegd in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. De afbakening van de stedelijke gebieden moet dan ook voorrang krijgen, zodat er een legale basis is voor de heroriëntering van bepaalde subsidies naar die stedelijke gebieden.

De Vlaamse regering zal er bij de federale regering op aandringen om wonen in de stad fiscaal aantrekkelijk te maken.

Het Ruimtelijk Structuurplan stelt een verdichting van de stedelijke woongebieden voor en formuleert maximale oppervlaktes voor woningen. Het is echter niet de bedoeling om opnieuw te investeren in hoogbouw. Er moeten nieuwe, hedendaagse vormen van stedelijk wonen ontwikkeld worden, die rekening houden met de behoefte aan een eigen stukje open ruimte, voldoende comfort en met betaalbaarheid voor gezinnen. Deze projecten moeten ook beantwoorden aan de moderne eisen van ecologisch bouwen, rationeel energieverbruik, enzovoort. De Vlaamse regering wil de ontwikkeling van moderne vormen van stedelijk wonen, zoals de ecologische schakelwoningen, stimuleren en de regelgeving aanpassen zodat bij verbouwing dakterrassen mogelijk worden.

3. Instrumenten voor een stedelijk beleid

De stadsvlucht stoppen betekent dat er kwalitatief goede, betaalbare woningen aangeboden moeten worden, maar vraagt ook bijkomende investeringen in een leefbare woonomgeving. Door een schrijnend gebrek aan speelruimte zijn onze steden kindonvriendelijk. De bestaande infrastructuur (schoolgebouwen van alle netten, openbare gebouwen) moet beter worden benut en ook buiten de normale bezettingsuren worden opengesteld.

De geringe woonkwaliteit van stedelijke buurten hangt bovendien nauw samen met volgebouwde binnengebieden. De steden moeten de mogelijkheid krijgen om aan stadsvernieuwing te doen. Daarvoor wordt een stadsvernieuwingsfonds opgericht dat gezamenlijk beheerd en gefinancierd wordt door de gemeente en het Vlaamse gewest. Dit rollende fonds vraagt bij aanvang een financiële input maar kan op termijn in zijn eigen financiering voorzien. Er moet een decretaal kader worden geschapen zodat concurrentieel optreden op de markt mogelijk is.

In dit verband moet de stedelijke overheid de mogelijkheid krijgen om nieuwe stadsprojecten, infrastructuur, openbaar domein en huisvesting te ontwikkelen via een publiek-privaat samenwerkingsverband. De overheid spitst zijn participatie vooral toe op het aantrekken van de collectieve en socio-culturele activiteiten en het actief en kwalitatief begeleiden van de verschillende processtappen. De ontwikkelaar van zijn kant is vooral betrokken op de privatieve en risicodragende functies. De Raad van State stelde in een advies reeds dat gemeenten slechts kunnen deelnemen aan een gezamenlijke onderneming als hiervoor een

afzonderlijke wettelijke beschikking komt. Aan de federale overheid wordt gevraagd om hieraan mee te werken.

4. De leefomgeving verbeteren

Een efficiënt stedelijk beleid veronderstelt een horizontaal beleid dat dwars door de specifieke beleidsdomeinen (welzijn, cultuur, gezondheidszorg...) stedelijke accenten bepaalt. De minister die bevoegd is voor het stedelijk beleid heeft terzake een coördinerende bevoegdheid. Het stedelijk beleid moet prioritair werk maken van vier aandachtspunten :

- propere en veilige steden. De burger ergert zich terecht aan een vuile leefomgeving. Meer netheid draagt ook bij tot een gevoel van veiligheid. De Vlaamse regering zal samen met de gemeenten een beleid voor propere steden uitwerken.
- het herstellen van de sociale en culturele netwerken in de stad ; door een aangepast socio-cultureel beleid en extra aandacht voor de huisvesting kan het verenigingsleven in de steden extra ondersteund worden.
- plaats voor kinderen en jongeren ; samen met de steden en de migrantenorganisaties wil de Vlaamse regering een aangepast stedelijk jeugdbeleid uitwerken.
- het economisch doen heropleven van de steden en het bevorderen van de lokale werkgelegenheid. Extra aandacht gaat hierbij naar de binnenstedelijke economie en het scheppen van nieuwe kansen voor de winkelstraten via een heroriëntering van het Mercuriusproject.

C. Sociale huisvesting

Met de goedkeuring van de Vlaamse Wooncode vertaalde het Vlaams Parlement het grondwettelijk recht op wonen naar het recht voor eenieder om te kunnen beschikken over een aangepaste woning. Daardoor wordt in de eerste plaats de kwaliteit van de woningen, aangeboden op de privé-huisvestingsmarkt bewaakt. In dit verband moet worden bekeken hoe de gemeenten de hun toegewezen taken van handhaving op personeel en materieel vlak kunnen waarmaken. Ook de tegemoetkomingen aan particulieren zullen in die zin geheroriënteerd worden.

De privé-huurmarkt voor mindergegoeden, met speciale aandacht voor de bejaarden, wordt toegankelijker gemaakt via huursubsidies. Hierbij worden de nodige garanties ingebouwd,

zodat via een verhoging van de huurprijzen geen onrechtstreekse subsidie wordt verleend aan de verhuurder. Dit kan door een kwaliteitsgarantie te eisen en richthuurprijzen in te stellen.

Maar het hard maken van de principes van de wooncode betekent ook dat de overheid een steeds grotere verantwoordelijkheid heeft in de sociale huisvesting.

Er blijft duidelijk een tekort aan sociale woningen. Daarom wordt het aantal sociale woningen stelselmatig en progressief verhoogd. Daartoe wordt het bedrag in de begroting voor sociale huurwoningen opgetrokken zodat 15.000 bijkomende woningen worden gerealiseerd. Die nieuwe projecten moeten beantwoorden aan de moderne woonbehoeften.

De voorkeur gaat uit naar kleinschalige invulprojecten. Dit biedt de beste garantie voor een sociale mix. Projecten van Wonen boven Winkels zullen worden opgestart.

Bij grootschaliger projecten moet men opteren voor een mengeling van sociale huur- en sociale koopwoningen. Huisvestingsmaatschappijen kunnen in de mogelijkheid voorzien om sociale huurwoningen te verkopen aan huurders die een inkomensevolutie doormaken, op voorwaarde dat de opbrengsten opnieuw worden geïnvesteerd in het huisvestingspatrimonium. Aanvankelijk echter worden nieuwe woningen toegewezen op basis van de objectieve criteria (inkomen, gezinssamenstelling, urgentie, datum van inschrijving, enzovoort). Om echt een antwoord te geven aan de meest behoevendsten moet de ondergrens voor de berekening van sociale huur afgeschaft worden. Bovendien moet het verplichte budgettaire evenwicht per huisvestingsmaatschappij worden opgeheven. In dit verband zal het decretaal voorziene solidariteitsfonds tussen de huisvestingsmaatschappijen worden opgericht.

De Vlaamse regering zal ook werk maken van de noodzakelijke samenwerking met de OCMW's. Die hebben op het vlak van de huisvesting de laatste jaren immers verschillende extra opdrachten gekregen, zoals de bemiddeling in de sociale huisvesting, de humanisering van de uitzettingen in de privé-sector, de huisvesting van thuislozen, asielzoekers en campingbewoners.

Naast de uitbreiding zal ook werk gemaakt worden van de renovatie van de oudere sociale wooncomplexen. Hiertoe dient jaarlijks een extra budget te worden ingeschreven. Renovatie

vindt plaats in nauw overleg met de betrokken huisvestingsmaatschappij en de gemeente. De mogelijkheid om sommige grootschalige verouderde wooncomplexen nog te renoveren moet onderzocht worden. Een renovatie mag ook niet leiden tot sociale verdringing. Maatregelen om een betere sociale vermenging te verkrijgen in bestaande huisvestingseenheden worden besproken met de betrokken huisvestings- en gemeentelijke partners. Er wordt aandacht besteed aan de leefbaarheid en de kindvriendelijkheid van de sociale huisvestingsprojecten.

De samenwerking tussen de sociale huisvestingsmaatschappijen, en de gemeenten en de OCMW'S moet structureel geregeld worden. De sociale huisvestingsmaatschappijen zullen met de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM) een beheersovereenkomst kunnen afsluiten die hen meer, weliswaar geresponsabiliseerde, autonomie verleent. Deze beheersovereenkomsten worden conform de Wooncode vooraf met de gemeenten en de OCMW's besproken. De sociale huisvestingsmaatschappijen moeten het Vlaamse woonbeleid volgen en minstens bepaalde meetbare opdrachten realiseren.

Daarnaast wil de Vlaamse overheid de gemeenten actief ondersteunen bij het aanwenden van de instrumenten voor een sociale huisvesting, zoals voorzien in de Vlaamse Wooncode: de mogelijkheden om woningen ongeschikt, leegstaand of onbewoonbaar te laten verklaren en het concreet aanwenden van het recht op voorkoop en het sociale beheersrecht. De werkbaarheid van deze instrumenten zal tegen eind 2000 worden geëvalueerd.

In Brussel worden de gemeenschapsbevoegdheden maximaal gebruikt om de woonproblemen aan te pakken.

Er wordt een extra programma gestart om via sociale verhuurkantoren (SVK'S) slechte woningen uit de privé-woningmarkt te renoveren. Het aantal gesubsidieerde SVK's wordt daarvoor opgetrokken. Voor de renovatiewerken aan deze woningen wordt vijf jaar lang een extra bedrag uitgetrokken. De huurders krijgen een bijdrage om de huurprijs betaalbaar te houden. De bewoners worden aangemoedigd actief te participeren aan de renovatieprojecten, om zo hun betrokkenheid en verantwoordelijkheid ten aanzien van de renovatie te verhogen.

D. Plattelandsbeleid

In het kader van het Europese plattelandsbeleid 2000-2006 werkt de Vlaamse regering aan een beleidsnota Integraal Plattelandsbeleid. In die nota worden naast de specifieke landbouwvoorstellen ook doelstellingen geformuleerd inzake mobiliteit, milieu en werkgelegenheid.

DEEL V**BRUSSEL, HOOFDSTAD VAN VLAANDEREN****Inleiding : krachtlijnen van het Brusselbeleid**

De Vlaamse regering vertaalt haar relatie met de Vlaamse gemeenschapsinstellingen in Brussel (onderwijs, cultuur, welzijn, gezondheid, jeugd, enzovoort) in een norm die bepalend is voor haar politieke handelen en haar financieel engagement. Die norm houdt rekening met het hoofdstedelijke karakter van Brussel én met het feit dat de Vlaamse instellingen gericht zijn op de Vlaamse Brusselaars, maar tegelijk openstaan voor iedereen. Daarom beschouwt de Vlaamse regering een derde van de Brusselse bevolking of 300.000 Brusselaars als haar doelpubliek. De sectoren waarin Vlaanderen via de Vlaamse Gemeenschap of de Vlaamse Gemeenschapscommissie bevoegdheden uitoefent in Brussel, worden aan deze norm getoetst.

Dit politieke en financiële engagement wordt tevens doorgetrokken naar de algemene dotatie en een aantal specifieke dossiers (het provinciaal onderwijs) om te verhinderen dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie vanaf volgend jaar geconfronteerd wordt met een structureel tekort.

Verder zal de Vlaamse regering ten volle haar verantwoordelijkheid opnemen inzake de vernieuwing van het stedelijk weefsel in Brussel. Prioritair wordt daarbij aandacht besteed aan beleidsdomeinen als onderwijs, cultuur en welzijn en aan het Sociaal Impulsfonds. Het decreet houdende wijziging van het decreet van 14 mei 1996 tot vaststelling van de regelen inzake de werking en de verdeling van het SIF wordt uitgevoerd.

De Vlaamse Gemeenschap beschouwt de Vlaamse Gemeenschapscommissie als haar bevoorrechte partner voor de implementatie van het beleid en streeft ernaar dat beleid in overleg uit te stippelen en, waar nodig, jaarlijks bij te sturen.

Alle ontwerpen en voorstellen van decreet worden door de Vlaamse regering onderzocht vanuit de invalshoek van hun toepasbaarheid in Brussel.

Om de band tussen Brussel en de Vlaamse Gemeenschap te verstevigen, neemt de Vlaamse regering initiatieven inzake de rechtstreekse verkiezing van de Brusselse leden van het Vlaams Parlement.

Wat de gewestelijke aangelegenheden betreft, streeft de Vlaamse regering naar samenwerkingsverbanden met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

A. Onderwijs

Vlaanderen besteedt sedert lang bijzondere aandacht en zorg aan het Nederlandstalig onderwijs in Brussel omdat er terecht werd van uitgegaan dat een kwaliteitsvol onderwijs bepalend is voor de overleving en bloei van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel. Dankzij deze inspanningen staat het Nederlandstalig onderwijs bekend om zijn degelijkheid en kwaliteit. Tijdens het vorige decennium werd het Nederlandstalig onderwijs in Brussel streng gerationaliseerd. Vandaag bloeit het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, mede door de instroming van soms hoge aantallen anderstalige leerlingen. Dit gaat echter gepaard met problemen en uitdagingen die moeilijk binnen de geldende regels voor omkadering en leerplannen kunnen worden aangepakt. Opdat de in het verleden geleverde inspanningen niet zouden verloren gaan, en om de toekomst van de Vlamingen in Brussel veilig te stellen, erkent de Vlaamse regering dat het van essentieel belang is dat Vlaanderen het Nederlandstalig onderwijs in Brussel meer zal steunen met maatregelen die rekening houden met de specifieke toestanden waarmee dat onderwijs wordt geconfronteerd.

Het leerlingenaantal groeit, in tegenstelling tot de situatie in Vlaanderen en in de Franse Gemeenschap. Deze groei wordt veroorzaakt door de talrijke niet-Europese gezinnen in Brussel. Dit heeft tot gevolg dat een aantal scholen, die bovendien vaak al kampen met een verouderde en onaangepaste infrastructuur, uit hun voegen barsten. Om de kwaliteit van het Nederlandstalig onderwijs op peil te houden, zijn - in het kader van de voor heel Vlaanderen nagestreefde inhaalbeweging inzake basisinfrastructuur voor het basis- en het secundair onderwijs - extra inspanningen voor Brussel noodzakelijk. Vele Vlaamse scholen tellen hoge tot zeer hoge percentages leerlingen voor wie de onderwijstaal (het Nederlands) niet de moedertaal is. Dat schept bijzondere eisen inzake omkadering en pedagogische aanpak. De Brusselse situatie is in zoverre anders dat de onderwijstaal - het Nederlands - niet de meest gangbare omgangstaal is. Er moeten dus niet zozeer lagere populatienormen voor scholen, klassen en richtingen te worden gehanteerd, als wel hogere omkaderingsnormen voor taalonderwijs en taalondersteuning. Bijzondere aandacht moet gaan naar drie specifieke momenten in de schoolloopbaan : het kleuteronderwijs, de overgang van kleuteronderwijs naar basisonderwijs, en ten slotte de overgang van basisonderwijs naar secundair onderwijs.

Daarvoor wordt de kwalificatie ‘doelgroepleerling’ herzien en uitgebreid. Het onderwijsvoorrangsbeleid (OVV) voorziet in extra omkadering voor scholen met een groot aantal allochtonen, waarbij het criterium voor de toekenning gebaseerd is op de nationaliteit van de moeder. Aangezien veel Brusselse scholen leerlingen tellen die wel Belg zijn, maar toch anderstalig, is het aangewezen om het criterium in die zin uit te breiden dat ook zij in aanmerking komen voor bijzondere taalomkadering.

Er wordt bijzondere zorg besteed aan de keuzevrijheid voor het technisch en beroepsonderwijs door erover te waken dat voldoende studierichtingen geprogrammeerd blijven. Het TSO en het BSO dreigen anders aan Nederlandstalige kant ondervertegenwoordigd te raken, hetgeen niet verantwoord zou zijn, gelet op de Brusselse arbeidsmarkt en de vraag bij de Brusselse leerlingenpopulatie.

B. Cultuur

Langs de Vlaamse Gemeenschapscommissie dient een inhaalbeweging te worden gemaakt op het beleidsdomein van de sport, en dat in eerste instantie op het vlak van de infrastructuur.

Samenwerkingsprotocollen tussen de culturele centra in de rand rond Brussel en de gemeenschapscentra in Brussel moeten de band tussen deze culturele centra, die vandaag nog te veel met elkaar concurreren, versterken.

De belangstelling voor het Nederlands in Brussel neemt toe. Bij de allochtone gemeenschap en daarbuiten groeit het besef dat twee- of meertaligheid een troef is. Gelet op het feit dat de vraag naar taallessen nu reeds het aanbod overtreft, staat de Vlaamse regering achter het opvoeren van het aanbod aan taallessen Nederlands, hetzij langs de VGC-instellingen die nu al op dat terrein actief zijn, hetzij door het privé-cursusaanbod aantrekkelijker te maken.

De Vlaamse regering steunt de oprichting van een taalpromotiedienst, bij voorkeur binnen de VGC- of Vlaamse Gemeenschapsadministratie, die zich bezighoudt met sensibilisering rond het Nederlands. Acties richten zich onder meer naar de Brusselse handelaars en moedigen een kwalitatief goede en Nederlandstalige dienstverlening aan door bv. vertaalondersteuning voor opschriften en andere teksten.

De Vlaamse regering beraadt zich ernstig over de oprichting van een Vlaams-Nederlands huis in Brussel, in samenwerking met de Nederlandse regering en de Taalunie. Dat huis moet uitgroeien tot een knooppunt voor de Nederlandse taal en cultuur en fungeert als ontvangst-, promotie- en informatiepunt en als bibliotheek.

Brussel fungeert op heel wat terreinen als uitstalraam voor de Nederlandse cultuur en als ontmoetingsplaats voor verschillende culturen. Die functie van Brussel wordt door de Vlaamse regering gepromoot en daarvoor zal ze samenwerken met de Nederlandstalige culturele instellingen in Brussel en met de VGC.

C. Welzijn

Brussel telt een groeiende groep ouderen. Niet zelden is deze groep bovendien vatbaar voor sociale achterstelling. Aan Nederlandstalige kant is het welzijnsaanbod voor ouderen ruim onvoldoende. Een inhaaloperatie in deze sector dringt zich op. Tevens is een uitbreiding binnen de thuiszorg noodzakelijk.

De Vlaamse regering probeert door sensibilisering binnen de sector het tekort aan Vlaams medisch personeel in Brussel weg te werken.

Tevens gaat verhoogde aandacht naar gezondheidsprojecten die typisch zijn voor de grootstedelijke context zoals druggebruik, jongerenprostitutie, aids en vluchtelingen.

De Vlaamse regering zoekt een aangepaste formule om de Vlaamse zorgverzekering ook in Brussel toepasselijk te maken.

D. Toerisme

De Vlaamse regering participeert uitdrukkelijk langs Toerisme Vlaanderen en langs de VGC meer in de TIB (Toerisme en Informatie Brussel).

DE VLAAMSE RAND

De Vlaamse regering blijft onverkort aandacht schenken aan de Vlaamse rand rond Brussel. De nadruk moet daarbij vooral liggen op het voeren van een geïntegreerd beleid, waarin alle beleidsdomeinen betrokken worden bij de opmaak en de concrete uitwerking van beleidsvoorstellen en waarin rekening wordt gehouden met de vaak specifieke situatie in de Vlaamse rand.

Een krachtig en efficiënt beleid in de rand kan enkel slagen door een afgestemd handelen van de belangrijkste actoren : de Vlaamse Gemeenschap, de provincie Vlaams-Brabant, de vzw De Rand, de vzw informatie Vlaamse rand en, waar mogelijk, de gemeentebesturen.

Het beleid van de Vlaamse regering t.a.v. de rand is gebaseerd op twee belangrijke krachtlijnen :

- 1° de versterking van het Nederlandstalige karakter van de regio ;
- 2° een open onthaal dat gericht is op de integratie van de anderstaligen ;

1° de versterking van het Nederlandstalig karakter

- De Vlaamse regering zal een actieve huisvestingspolitiek en grondpolitiek voeren, en daartoe een wezenlijke investering doen. Daarmee wil ze een halt toeroepen aan de sociale verdringing van de autochtone bevolking
- De vzw De Rand wordt verder ondersteund bij de uitbouw van de verschillende gemeenschapscentra. De gemeenschapscentra die door de vzw beheerd worden, groeien tot maatschappelijke ontmoetingsplaatsen en informatiecentra die de Vlaamse belangen in de regio behartigen. Prioritair daarbij is de uitbouw van volwaardige informatieloketten voor de lokale bevolking met beperkte antenne- en informatiefunctie voor de materies taalwetgeving, huisvesting, jeugd en andere persoonsgebonden aangelegenheden.
- De financiering door de Vlaamse Gemeenschap van het Franstalige onderwijs in de rand is enkel te verdedigen indien de taalinspectie in de Franstalige basisscholen correct verloopt. De Vlaamse regering ziet erop toe dat de taalinspectie opnieuw operationeel wordt en de taalwetgeving correct toegepast wordt.
- Inwoners van de faciliteitengemeenten beschikken vaak uitsluitend over sterk gekleurde Franstalige lokale informatie. De Vlaamse regering neemt het initiatief om een publicatie

op te starten die als tegengewicht kan dienen. Deze publicatie staat los van de reeds bestaande Randkrant en speelt op een adequate manier in op de actualiteit.

2° een open onthaal dat gericht is op de integratie van anderstaligen

Anderstaligen die zich in de rand vestigen, moeten duidelijk weten dat ze tot een gemeenschap behoren waarvan het Nederlands de enige officiële taal is. De Vlaamse regering benadert de anderstaligen echter niet vanuit een defensieve houding, maar voert daarentegen een actief beleid dat erop gericht is anderstaligen zo vlot mogelijk te integreren in de Vlaamse Gemeenschap. Daarom reikt de Vlaamse regering deze mensen de nodige instrumenten aan om de integratie te maximaliseren.

- Het aanbod taallessen Nederlands voor anderstaligen moet beter in overeenstemming gebracht worden met de vraag.
- Het kwaliteitsvolle aanbod van het Nederlandstalige onderwijs in Brussel en de rand wordt meer kenbaar gemaakt bij anderstalige inwijkelingen. Nederlandstalige scholen met een relevant aantal anderstalige leerlingen worden extra ondersteund indien zij projecten indienden die erop gericht zijn de anderstalige leerlingen te integreren.
- De Vlaamse regering houdt in haar voorlichtingsbeleid rekening met anderstalige nieuwkomers en informeert hen over Vlaanderen, de Vlaamse rand en het Nederlandstalige karakter ervan.
- Lokale initiatieven die de integratie van anderstaligen beogen worden bijkomend ondersteund. De Vlaamse regering wil zo de betrokkenheid van de lokale bevolking bij het regeringsbeleid vergroten.
- De Vlaamse regering stimuleert alle Vlaamse overheden om een open en positieve strategie te voeren tegenover de EU-burgers, rekening houdend met het verlenen van stemrecht voor de gemeenteraadsverkiezingen in oktober 2000.

DEEL VI VLAANDEREN INTERNATIONAAL

Inleiding

Het buitenlands beleid is een essentieel beleidsterrein voor de Vlaamse regering. Binnen het federale bestel geeft zij mee vorm aan het algemene buitenlands beleid van de federatie. Een verbeterde toepassing van de samenwerkingsakkoorden terzake moet haar toelaten deze bevoegdheid ten volle uit te oefenen. Een sterkere profilering wordt gerealiseerd door een grotere rol van het Vlaams Parlement in het buitenlands beleid en door de reglementering en objectivering van de subsidiëring door de Vlaamse regering. De betrokkenheid van de burger bij het Vlaamse buitenlands beleid zal hierdoor ook groter worden. Als onderdeel van het goed bestuur voorziet de Vlaamse regering in de nodige coördinatie van het buitenlands beleid binnen de administratie en stelt haar daarvoor de nodige middelen ter beschikking.

A. Europese Unie

Het eerstkomende Belgische EU-Voorzitterschap in de tweede helft van 2001 en de op stapel staande hervormingen (IGC) van de EU, die steeds sterker de beleidsagenda van zijn leden stuurt, vormen centrale prioriteiten van het Vlaams buitenlands beleid. De Vlaamse regering bereidt haar standpunten terzake in samenwerking met het Vlaams Parlement voor.

Het feit dat de deelstaten mee zullen optreden als voorzitter van de Europese Unie vereist de nodige ambitie, voorbereiding, inhoudelijke inbreng en budgettaire vastleggingen. Daar wordt een actievere Vlaamse bilaterale diplomatie met betrekking tot de voornaamste EU-dossiers gevoerd. Nu wordt gestreefd naar een aanpassing van de door het samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 vastgelegde indeling van EU-Raadscategorieën. Met name op het vlak van leefmilieu-, werkgelegenheids-, cultureel en audiovisueel beleid kan Vlaanderen voortrekker zijn in belangrijke dossiers.

De nieuwe institutionele IGC wordt tijdig en grondig voorbereid. Daarbij streeft Vlaanderen, onder meer door middel van een actieve bilaterale en multilaterale diplomatie ten aanzien van andere Europese deelstaten, verder naar de erkenning van de constitutionele deelstaten van Europa. Vlaanderen streeft ernaar de deelstaten, voor wat hun bevoegdheden betreft, een rechtstreekse vertegenwoordiging in de instellingen van de Europese Unie te geven door middel van het invoeren van het gedeeld stemmen in de ministerraad voor exclusieve

gemeenschaps- of gewestmateries. Daarnaast speelt Vlaanderen ook een actieve rol in de samenwerking tussen de constitutionele regio's in Europa. Vlaanderen streeft binnen de Europese constructie ook naar een duidelijke bevoegdheidsverdeling en de naleving van het subsidiariteitsbeginsel binnen de EU.

Binnen de Vlaamse administratie Buitenlands Beleid worden middelen en personeel vastgelegd om een eigen Europese beleidscoördinatie mogelijk te maken en een sterkere Vlaamse vertegenwoordiging bij de EU uit te bouwen. De Vlaamse regering zal een samenwerkingsakkoord sluiten met de federale regering om een Vlaamse sectie uit te bouwen binnen het COREPER voor de gemeenschaps- en gewestmateries.

Omwille van de grotere democratische transparantie van het EU-beleid neemt de Vlaamse regering in de EU-ministerraad pas na tijdig advies van het Vlaams Parlement een definitief standpunt over communautaire wetgevingsvoorstellen in.

De Vlaamse regering wil tevens de snelheid van de omzetting van Europese regelgeving in Vlaamse regelgeving verbeteren en de achterstand terzake wegwerken.

De vrijwaring van de Europese culturele verscheidenheid vormt een prioriteit voor het Vlaamse buitenlands beleid. In deze context houdt de Vlaamse regering vast aan de handhaving, samen met Nederland en andere EU-partners, van het huidige talenregime van de EU-instellingen en aan de verbetering van het talenregime van de EU-agentschappen.

B. Vlaanderen en zijn burenen

De Vlaamse regering wil een beleid van verstandhouding en goed nabuurschap met het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap voeren.

De bijzondere relatie met Nederland wordt beleidsmatig aangehouden en verdiept. De maximale uitvoering van de gemeenschappelijke politieke verklaring van 17 januari 1995, het cultureel verdrag en de waterverdragen met Nederland is een centraal streefdoel van de Vlaamse regering. Het partnerschap met Nederland inzake taalgebonden cultuurdossiers moet zowel in bilateraal perspectief als binnen de Nederlandse Taalunie worden versterkt.

Ook ten aanzien van de andere buurlanden Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië wordt een specifiek Vlaams internationaal beleid uitgetekend.

C. Internationale solidariteit

Naast het buurlandenbeleid concentreert het bilateraal buitenlands beleid van de Vlaamse regering zich op de jonge democratieën. In het licht van de uitbreiding van de Unie zal daarbij bijzondere aandacht gaan naar Midden- en Oost-Europa. Binnen deze context gaat de Vlaamse regering, die met onderwijs, beroepsopleiding, economie, welzijn, leefmilieu, wetenschap, delen van het beleid inzake landbouw, en volksgezondheid de meest ontwikkelingsrelevante sectoren beheert, verder met de ontplooiing van een eigen beleid inzake samenwerking met minder ontwikkelde landen. De uitvoering van dat beleid wordt geprofessionaliseerd door middel van de reglementering, objectivering en bekendmaking van de betoelaging van ontwikkelingsprojecten.

Naast het streven naar een doorbraak in de Europese constructie, wenst Vlaanderen de uitbreiding van de EU om de bilaterale en economische samenwerking met de verdragspartners die kandidaat EU-lid zijn, te activeren.

D. Internationaal economisch beleid

De efficiëntie van de exportbevordering ten behoeve van Vlaamse bedrijven moet verhoogd worden door middel van een verdere homogenisering van de gewestelijke bevoegdheidspakketten inzake buitenlandse handel.

Voorts worden de bestaande exportbevorderende instanties en instrumenten waarover de Vlaamse regering beschikt (Export Vlaanderen, FITA, VLAM, Fonds Vlaanderen-Azië, Fonds Nieuw Europa, Vlaamse Milieuholding Internationaal, enz.) beter op elkaar afgestemd en gebundeld met het oog op grotere synergie-effecten.

De opvolging van de multilaterale economische en handelspolitiek wordt versterkt en verloopt langs een centraal aanspreekpunt.

E. Multilaterale samenwerking

Vlaanderen benut de mogelijkheden van de multilaterale samenwerking ten volle door een versterkte opvolging van de besluitvorming binnen de multilaterale organisaties. De beschikbare knowhow en expertise uit het veld wordt maximaal ten nutte gemaakt via de werking, de programma's en de projecten van multilaterale organisaties.

Het democratisch tekort inzake de vertegenwoordiging van onze deelstaten in de Benelux en de Raad van Europa moet opgeheven worden.

F. Internationaal cultuurbeleid

Door de mondialisering wordt ook cultuur steeds vaker geraakt door internationale multilaterale initiatieven, zoals de liberalisering van de audiovisuele sector (EU, WTO), de onderhandeling van een multilateraal investeringsakkoord (OESO, WTO), de bescherming van intellectuele eigendomsrechten (WIPO), enz. De Vlaamse regering antwoordt daar met een multilateraal beleid om de specificiteit en de verscheidenheid van culturele goederen en diensten te beschermen.

Inzake het bilaterale internationaal cultuurbeleid wordt een sterkere concentratie nagestreefd. Daarbij moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen internationale cultuurpolitiek en internationale promotionele doelstellingen.

Het internationaal beleid inzake cultuur moet vertrekken van het principe dat de kunstenaar eerst komt. Culturele doelstellingen primeren op andere.

Alle middelen voor internationaal cultuurbeleid, momenteel verspreid over verschillende administraties, moeten gegroepeerd worden bij Cultuur om een coherent internationaal cultuur- en evenementenbeleid te kunnen voeren.

Het systeem van de culturele ambassadeurs moet worden herdacht in die zin dat de toelagen rechtstreeks toekomen aan die Vlaamse kunstenaars en instellingen die wegens hun culturele waarde door het buitenland gevraagd worden, maar daar dikwijls om financiële redenen van moeten afzien.

De Vlaamse regering zal het project Vlaanderen-Europa 2002 evalueren met het oog op optimalisatie.

G. De beleidsinstrumenten

Door middel van een kaderreglementering wordt voor de subsidieverlening in het kader van het buitenlands beleid o.m. voorzien in selectiecriteria, informatieverstrekking ten aanzien van doelgroepen, evaluatie en inspectie.

Vlaanderen wendt zijn internationaal verdragsrecht in de eerste plaats aan om specifieke internationale afspraken of vormen van samenwerking tot stand te brengen. Inzake de sluiting van algemene samenwerkingsverdragen wordt een zekere selectiviteit betracht. Bij de start van de onderhandeling van internationale verdragen door de Vlaamse regering wordt het Vlaams Parlement meteen ingelicht. Afspraken met het federale ministerie van Buitenlandse Zaken moeten leiden tot een optimalere naleving van het samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 over de nadere regelen voor het sluiten van gemengde verdragen.

Het Vlaams buitenlands beleid wordt gecoördineerd door de minister die het buitenlands beleid onder zijn bevoegdheid heeft. Er wordt verder werk gemaakt van een structurele samenwerking tussen de diensten met een internationale werking die onder de verschillende ministers ressorteren.

Voor het Vlaams internationaal voorlichtings- en promotiebeleid wordt overgegaan tot een optimalisering van de communicatiestrategie- en praktijk.

DEEL VII EEN BEDACHTZAAM BEGROTINGSBELEID

Het budgettaire beleid van de Vlaamse regering zal worden voortgezet. Ook het schuldbeheer zal op dezelfde wijze verder gevoerd worden.

Daarbij zal Vlaanderen zich inschrijven in het Stabiliteitspact dat gepaard gaat met de invoering van de EMU.

Er zal op toegezien worden dat de Vlaamse belastingdruk ten overstaan van het Vlaams regionaal product niet toeneemt en naar het einde toe zelfs daalt.

Budgettaire ruimte voor nieuw beleid zal onder meer gezocht worden binnen de totale beleidsruimte van de norm, door schrapping of vermindering van uitgaven door toepassing van de zero base budgetting en door het afstoten van een aantal niet-kerntaken van de overheid, onder meer door privatisering.

Brussel, 13 juli 1999